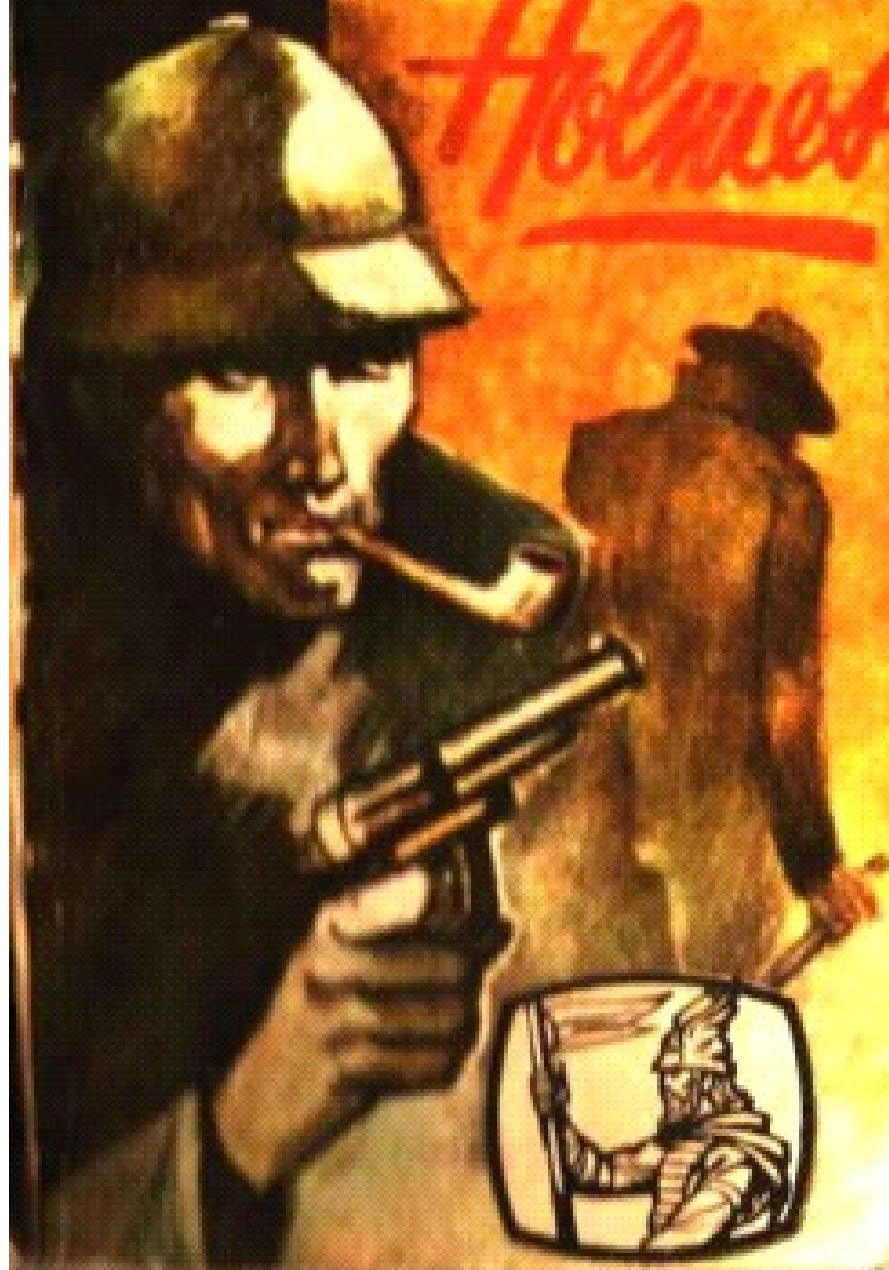

Conan
Doyle

SHERLOCK

Holmes

ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

Cinci sâmburi de portocală
Omul cu buza răsucită
Banda pestriță
Diamantul
Piciorul diavolului
Aventură de la Visteria Lodge
Detectivul muribund

Cu o prefață de Aurel PETRESCU

București, 1991

UN CREATOR DE GEN LITERAR

În beletristică problema gustului rămâne și azi a publicului cititor în deplin acord cu gustul autorului, subînțelegându-se prin această existența capodoperei, singura în stare a transmite fluidul emoțional. Sunt însă genuri și specii literare considerate „minore”, care cultivate de un autentic creator, încetează de a mai fi astfel considerate. Poate că în această categorie figurează romanul sau nuvela polițistă, al căror șef de școală, orice s-ar spune, e scriitorul britanic Arthur Conan Doyle.

Ar fi greșit să se creadă că scrierea autorului devenit celebru s-a bucurat numai de un public specializat, orientat sau pasionat în probleme de criminalistică, doritor de senzațional, sau un public păstrat numai la vârsta adolescenței. Prin caracterul cerebral, literatura ultralucidității capătă sufragii din ce în ce mai multe, sprijinită pe o anumită ingeniozitate, și de ce n-am spune-o, prin puterea unei conectări care deconectează, nuvela polițistă a lui Arthur Conan Doyle a cucerit publicul în Anglia și a rămas în istoria literaturii acestei țări.

Desigur, personalitatea scriitoricească a lui Conan Doyle s-a completat cu romanul istoric. Dar din cele aproximativ 60 de titluri numai 4 nu sunt polițiste și a rămas astfel autorul celebrului său personaj Sherlock Holmes. S-a întâmplat astfel nu pentru prima dată în istoria literaturilor ca personajul ce i-a adus gloria să-l treacă în umbră pe autor printr-o identificare în conștiința publică. Acest proces de cădere în anonimat s-a datorat și valului de traduceri foiletonistice, nelipsind și traducerea în limba română a unor condeie de o anumită rezonanță, cum ar fi, printre altele, I. C. Ghica, D. Nanu, Ștefan Popescu, Otilia Cazimir.

Și dacă Arthur Conan Doyle, născut în 1859, reușea la 27 ani, în 1886 să debuteze în cariera lui scriitoricească cu A Study in Scarlet, putem crede că traducerile în română de la începutul secolului nostru sunt destul de timpurii, conotînd amănuntul biografic că scriitorul a murit în 1930.

Suntem datori a semnala astfel câteva detalii cu privire la personalitatea scriitorului, amenințată cum spuneam să cadă în anonimat prin puterea de vitalitate a personajului Sherlock Holmes. Un îndemn în acest sens ne vine și din partea autorului unei teze de doctorat la Sorbona, Pierre Nordon, care a publicat studiul Sir Arthur Conan Doyle: L'homme et l'oeuvre (Paris, Didier, 1964).

De acolo aflăm că Edinburgul, orașul natal al scriitorului, are din 22 aprilie 1949 o placă cu caracter memorial așezată de Edinburg Evening News. Orașul în care și-a petrecut copilăria și adolescența avea și are facultate de medicină. Acolo, scriitorul și-a luat diploma de medic chirurg, și astfel nu întâmplător va apărea în nuvelele sale polițiste medicul Watson, care poate fi un port-parol al scriitorului alături de eroul însuși, detectivul Sherlock Holmes.

Literar vorbind, momentul de debut scriitoricesc, scoate în evidență meritul publicației The Strand Magazine întrucât aceasta a tipărit prima din Aventurile lui Sherlock Holmes în 1891, căreia i se adaugă peste un an The Refugees, The Great Shadow (epopeea napoleoniană) și The Tragedie of the Korosco.

Dar seria impresionantă a nuvelor foiletonistice cu Sherlock Holmes a incitat curiozitatea posterității cu privire la prototipul real al eroului. Așa cum relatează Pierre Nordon, tipul detectivului apare din A Study in Scarlet, fiind pus în legătură cu Sydney Paget, fratele lui Smith, ilustratorul de la Illustrated London News, pe care îl cunoștea scriitorul. Se crede apoi că ducele de Guise ar fi fost totuși adevăratul model. Dar poate mai important decât aceasta în istoria personajului Sherlock Holmes este împrejurarea potrivit căreia actorul american WUliam Gillette obține de la Arthur Conan Doyle acordul de a pune în scenă o adaptare după Sherlock Holmes. Și, în ciuda acuzărilor de dandysm, se naște, cum spune Pierre Nordon, „un mit holmesian”, asemănător lui Don Juan sau Robinson.

La acest mit nu au ajuns însă eroii romanelor lui Edgar Wallace, de unde supremația pe care o are Arthur Conan Doyle în conștiința publică. Departă însă a crede că autorul lui Sherlock Holmes ar fi numai un medic

chirurg și poate numai un cunoscător al științei criminalistice, care și-a găsit drept „hobby” în pasiunea de a scrie romane polițiste, deși nu este exclus nici aceasta printre multe altele. Biografia lui Arthur Conan Doyle înregistrează incredibilul moment care marchează culmea spirituală, și numai în lumina acestora putem capta o semnificație care să traducă sensul ascuns în operă cu caracter polițist. În această privință trebuie avut în vedere atitudinea de patriot în războiul Boierilor și poziția politicoreligioasă din 1912 privitoare la evenimentele din Irlanda, după cum, trebuie avută în vedere lucrarea Istoria spiritismului din 1924, rezultată în urma meditațiilor scriitorului, a morții soției sale Louise (1906), și apoi moartea de mai târziu a fiului său. Astfel, se poate ajunge pe drept la concluzia lui Pierre Nordon potrivit căreia suportul ascuns al romanului polițist stă în acea permanentă propulsiune a omului Arthur Conan Doyle către descifrarea misterului, ca problematică, dacă nu chiar ca sens al vieții.

„Gestul polițist este mișcarea de descoperire a misterului cotidian.”

E un adevăr romantic, din rândul acelor rămase perene, ilustrate mai întâi în arie germanică prin Novalis și Goethe, trecut apoi în spațiul înrudit anglo-saxon.

Dar despre romanul polițist, în mod generic, s-au formulat și aprecieri nu tocmai măgulitoare, ținând seama de cele două categorii ale acestui roman. Una din ele, cea acuzată de prolificitate industrială și interes comercial, și alta, cea agreabilă, a romanului polițist creator. Și întrebarea legitimă în această privință nu întârzie a se formula; căci, nu toate speciile artistice stau finalmente în această clasificare? Se exclude din prima categorie romanul polițist al lui Arthur Conan Doyle, agreat, după cum se știe, de spirite alese, fie și numai dacă ne gândim la personalități ca Bismarck, Jean Codeau, Briand sau Paul Morand, cititori pasionați ai romanului polițist, se înțelege, creator.

Imposibilitatea dezavuării romanului polițist vine și din acel adevăr care rezidă în tehnica acestui roman, demnă de luat în seamă cu atât mai mult cu cât ea a pătruns și în romanul clasic al unor scriitori celebri, printre care Balzac, Dostoievski, în Crimă și pedeapsă, Edgar Alan Poe, Viliers de Uîsle

Adam.

Așadar, problema e în ultimă analiză a coeficientului creator. Și acesta nu este în afara unei tehnici care poate funcționa integral și valoric numai în condiția creației. De fapt această tehnică, menționată în 1964 de Pierre Nordon în ceea ce el numea tehnica „celor două serii” fusese dezbătută pe larg de scriitorul. Român Cămil Petrescu în Revista Fundațiilor (8 august 1934). Studiul Modalitatea și tehnică romanului polițist ne dezvăluie secretul a ceea ce se numește „tehnica celor două serii întretăiate”. O serie ar fi, să zicem de la A la C, C fiind punctul final pentru oricare din serii. O altă serie, B merge de asemenea spre punctul C. Numai că această serie nu e paralelă primei dintre ele, ci se întretaie cu ea, fără însă a o face observabilă cititorului, care este cu grijă plasat pe o pistă falsă, adevărată fiind numai seria A, mărin­d astfel echivocul, suspansul, melodramaticul, tensiunea necunoscutului.

Dar această tehnică poate fi folosită deopotrivă de industriașii scrisului, care pot lua întâmplări din gazetă, prezentându-le de la sfârșit către început și intersectate de una sau mai multe serii, precizează Cămil Petrescu.

Cum însă se pot deosebi adevărații creatori de industriașii scrisului? Cămil Petrescu nu mai demonstrează. Dar cine citește cu atenție nuvelele judi­ciaro-polițiste ale lui Arthur Conan Doyle poate să observe mai întâi că momentul cel mai dificil, care cere o mare abilitate artistică, este momentul de încrucișare a seriilor, în care cititorul pe nesimțite trebuie trecut din platforma unei serii în alta.

Acest vicleșug fiind moralmente nu al autorului, ci al naturii, ținând de însuși procesul de dibuire detectivistă.

Dar chiar dacă acest detaliu foarte important nu este ignorat, el trebuie susținut de alte multe calități scriitoricești pentru a putea ajunge la adevărata lui finalitate. Iar la o analiză atentă a foiletoanelor lui Arthur Conan Doyle, vom observa că prozatorul e de fapt un dramaturg prin puterea de sinteză, de înșurubare organică în acțiune a personajelor și aceasta cu consecința firească a realizării echilibrului de situații și episoade, determinat și de o limitare a psihologicului ca explorare.

Din această perspectivă Arthur Conan Doyle este un mare realizator de atmosferă, aceasta în sensul de a da locului și momentului acel halo cu rezonanță interioară, perfect acordat în tonalitatea și tensiunea faptelor. Jleziduul acela sufletesc ce ne acompaniază de-a lungul acțiunii și după încetarea ei.

Meritul lui Arthur Conan Doyle stă și în arta de a îmbirm scurtă și conținută povestire a unor părți din întâmplări, uneori în limita dialogului, să zicem cu medicul Watson, pe care Sherlock Holmes îl are. Este vorba finalmente de o artă a replicilor pentru care și-a impus o frază măsurată, interzicând interstițiile, evitând „prolixitatea difuză”, ca și laconismul ermetizat. Prin acestea, dar și prin scalparea carnației metaforice, Arthur Conan Doyle răspundea genului literar în care se realiza, răspunzând și unei chemări ce ține de factură clasică și tipică a temperamentului britanic.

În unele privințe, versiunea lui Cămil Petrescu împotrivoare romanului polițist este justificată, dar scriitorul român însuși recurge la tehnica acestui roman în Patul lui Prdoust, eliminând acolo numai detectivul profesionist pentru a-l păstra pe cel neprofesionist, care traduce subtextuală înclinație general umană de descoperire a „misterului” și care nu putea fi înlăturată decât cu riscul diminuării valorii artistice a romanului. Înverșunarea, pornită din gelozia față de succesul de librărie și de chioșc a romancierului judiciar-polițist trebuie creditată numai când este vorba de subspecia acestui roman, încât așa-zisa „pretenție de filosofie” din rândurile lui Paul Morand rămâne totuși în picioare:

„Nu știu dacă i s-a adus îndeajuns omagiul pentru turul de forță pe care l-a realizat romanul polițist. A înfricoșa pe omul contemporan nu e aht de ușor; în ordinea naturală acesta a văzut foarte mult, iar în ordinea supranaturală nu mai crede etc... Fiecare lector se simte nu numai o victimă posibilă, ci și un virtual criminal, căci romanul rus ne-a arătat abisurile sufletului nostru și psihanaliza ne-a relevat latența subconștientă a nevoii noastre de a ucide. Toată lumea, azi, poate să fie bănuită. Gustul morții planează peste noi, războiul, crimele pasionale, accidente de tren, de avion, d [e automobil au pus pericolul înainte de toate și suntem de-acum înainte

familiarizați cu această idee a morții violente, la care părinții noștri nu gândeau și puteau să nu gândească. Cea mai frumoasă glumă a epocii noastre e sângele. Și pentru a respira mirosul său fad cumpărăm de la librar romanul detectiv în ediție ieftină.

Azi nu mai e Bossuet care să amenințe pe cei mari, e Conan Doyle sau Edgar Wallace“*. (Paul Morand: Reflecții asupra romanului detectiv, în: Revistă din Paris, 2 aprilie 1934).*

Fără îndoială că romanul polițist în înțelesul lui major nu e imoral. Ca adversar al acestei specii literare, Cămil Petrescu însuși o recunoaște, reproșându-i în schimb rămânerea în iluzia jocului inteligenței, ceea ce nu ni se pare un defect, atâta vreme cât în celelalte categorii de romane asistăm la o rămânere în iluzia jocului afectivității.

Trebuie amintit totuși că ultraluciditatea romanului polițist se întâlnește în zonele ei cele mai adânci cu cel mai autentic lirism și afectivitate. Există astfel în scrierea lui Arthur Conan Doyle un fior al descoperirii, ca și al anticipării, ca aventură a acestora, un drum necunoscut, care absolvă romanul de o posibilă penitență în raționalism, atâta vreme cât el stă deschis cu toate ferestrele spre infinit și imprevizibil. Se află în această sufletul modern al scriitorului pe care i-l certifică și momentele numai aparent bizare ale biografiei lui. El nu rămâne în afara vremii și filosofiei începutului de veac al XX-lea. Cerebralitatea lui are adâncuri lirice, și frumusețea filosofiei implicate stă în cutezanța de a avea acea nestrămutată convingere de a-și apropia necunoscutul. Cel care scria despre istoria spiritismului unea, în exigența de a găsi certitudini, trecutul de viitor, și nu afla un mijloc mai fericit de realizare decât în literatură.

Iubitor al unui mod de comunitate socială, cu înțelesuri stricte în istoria Irlandei, era, și deloc paradoxal, un adept al lui Carlyle, cu o istorie ce se află la deriva personalităților. Artistul și omul de știință sunt chemați sub discretul înveliș al romanului judiciar-polițist și de anticipare în numele personalității. S-a spus pe drept astfel că Sherlock Holmes e un simbol al progresului științific. Intențiile cu direcție științifică ale lui Arthur Conan Doyle fiind confirmate de laboratoarele și studiile criminalistice, printre altele, ale lui

Lyonnais Edmond Lofard.

Este astfel justificată setea tineretului pentru scrierea lui Arthur Conan Doyle, căci clipa de meditație în care te proiectează după terminarea nuvelei citite te duce spre acea geometrie privită ca mijloc și nu ca scop. Cerebralitatea scriitorului fiind numai una instrumentală, sondă cu care forează în nemărginire.

E un act de putere a crede în certitudini, dar mai ales în acea mare certitudine că tot ceea ce cunoaștem în nemărginirea lumii confirmă însăși această nemărginire dată de spirit. Și niciunde misterul lumii nu stă mai bine ascuns decât în faptul cotidian. Stingerea și aprinderea stelelor pe firmament în raportarea lor la univers nu sunt decât în sens sublim fapte cotidiene. Misterul și înțelesul lui sublimat va rămâne în subtextul filosofic al acestui scriitor britanic cheia care deschide poarta înțelesului literaturii de mâine. A te coborî în cotidian și uneori în josnicia lui pentru a descoperi un înțeles adine, înseamnă a te racorda la un

Ritm cosmic ce năstărește tineretul. Tineretul, care are intuiția de jos a unui astfel de roman, își va găsi mai târziu legitimă filosofie care îi stă acum ascunsă.

AUREL PETRESCU

NOTĂ:

Publicăm în prezenta culegetne șapte din foiletoanele lui Arthur Conan Doyle, cu unele mici modificări de ordin stilistic și ortografic, după ediția cu titlul *Aventurile lui Sherlock Holmes*, Editura tineretului, 1958.

Sperăm, dacă împrejurările vor fi favorabile, să readucem în atenția publicului și o altă serie din ciclul celor 56 de foiletoane cât totalizează pasionanta creație a marelui scriitor britanic.

CINCI SÂMBURI DE PORTOCALĂ

Când îmi arunc privirea peste notele și însemnările mele în legătură cu aventurile lui Sherlock Holmes din anii '82 - '90, descopăr atâtea cazuri ciudate și interesante, încât nu mai știu nici eu ce să aleg și ce să las

deoparte. De altfel, unele întâmplări și-au și câștigat faimă cu ajutorul ziarelor. Altele, însă, nu au oferit un material corespunzător însușirilor deosebite pe care prietenul meu le avea într-o măsură atât de mare și care intră în sarcina acestor amintiri să le illustreze. Există însă și împrejurări în care toată capacitatea sa analitică nu a fost de nici un folos, așa că de-ar fi să le povestim, nu ne-am mai putea alege decât cu niște începuturi fără de sfârșit. Alte cazuri au fost lămurite doar în parte, dezlegarea bazându-se mai degrabă pe ipoteze și presupuneri, decât pe dovezi logice din toate punctele de vedere – lucru pe care Holmes îl aprecia atât de mult. Există totuși, printre aceste ultime întâmplări, una atât de deosebită ca amănunte și atât de surprinzătoare ca rezultate, încât mă simt îndemnat să vă istorisesc câte ceva în legătură cu ea, deși cuprinde unele puncte care n-au fost și probabil nu vor fi niciodată lămurite pe deplin.

Anul '87 ne-a adus un lung șir de cazuri mai mult sau mai puțin interesante, pe care mă mulțumesc doar să le citez. Printre titlurile acestui an, am găsit o dare de seamă privitoare la „Cabinetul Paradol” și la „Asociația cerșetorilor amatori”, oare întrețineau un club luxos în subsolurile unei magazii de mobile, la faptele legate de dispariția corăbiei „Sophy Anderson”, la ciudatele întâmplări ale familiei Grice Patersons din insula Uffia, și în sfârșit, la cazul de otrăvire Camberwell. Dacă vă amintiți, în acest din urmă caz, Sherlock Holmes, învârtind ceasul mortului, a putut dovedi că mai fusese învârtit o dată ou două ore înainte, stabilind astfel că victima se culoase în acest răstimp. A fost o deducție de cea mai mare importanță pentru lămurirea afacerii. Dar toate acestea le voi povesti, poate, mai târziu. Niciuna din întâmplările pomenite nu prezintă însă aspecte atât de ciudate ca neobișnuitul șir de întâmplări pe care le voi istorisi în cele ce urmează.

Era spre sfârșitul lui septembrie și furtunile echinocțiului bănuiau cu o furie neobișnuită. Vuietul gemuse toată ziua, iar ploaia izbea întruna în geam, încât aici chiar, în inima uriașei Londre, construită de mâna omului, ne-am văzut siliți să ne abatem o clipă gândul de la preocupările noastre zilnice și să acceptăm prezența acestor uriașe forțe ale naturii care, asemenea unor animale sălbatice închise în cușcă, urlă la oameni printre

gratiile civilizației. Odată ce asfințitul, furtuna s-a întetit și ea, iar vântul a început să șuie și să geamă prin coșuri ca un glas de copil. Sherlock Holmes ședea cu un aer morocănos la un capăt al căminului, verificându-și arhivă, pe când eu mă adâncisem la celălalt capăt, într-una din acele minunate povestiri de pe mare ale lui Clark Russel, până ce urletul de tombunii de afară păru că se confundă cu cel din carte, iar ropotul ploii se pierde în freacățul prelung al oceanului.

Soția mea fusese invitată la mătușa ei, așa că eram din nou locatar în Baker-street.

— Ei! Am. Exclamat, uitându-mă la prietenul meu, parcă a sunat cineva. Cine să fie la ora asta? Vreun prieten de-al tău...

— N-am nici un prieten, în afară de tine - mi-a răspuns el. Nu încurajez vizitele.

— Atunci vreun client.

— Dacă-i așa, trebuie să fie un caz grav, altfel nu văd ce l-ar putea sili să iasă pe o asemenea vreme și la o oră ca asta. Dar cred mai degrabă că e vreo cunoștință de-a proprietăresei...

Presupunerea lui se dovediră greșită; am auzit un pas pe coridor și o bătaie la ușă. Holmes a întins brațul lui lung și a întors lampa, care îi lumina fața, spre scaunul cel liber, pe care avea să șadă noul venit.

— Intră! Făcu el.

Omul care intră era tânăr. Părea de vreo 22 de ani, arăta îngrijit și bine îmbrăcat, ținuta lui respira eleganță și gingășie. Se vedea, după umbrela pe care o avea în mână și care șiroia de apă, că și după mantaua (Lui de ploaie lungă până la glezne, care strălucea de umezeală, pe ce vreme feroasă fusese nevoit să vină. Aruncă o privire neliniștită în jur și în lumina lămpii i-am zărit fața palidă și iprivirile posomorite, ca ale unui om apăsător de o spaimă nespuse..

— Trebuie să vă cer iertare - făcu el, fixându-și pincenezul de aur. Sper că nu vă deranjez. Mi-e teamă că din pricina ploii și a furtunii de afară, am să las urme în camera dvs. atât de îngrijită.

— Dați-mi haina și umbrelă dvs. - făcu Holmes. Am să le atârnez în ou și

au să se usuce îndată. Veniți din sud-est, după câte văd.

— Da, din Horsham.

— Aveți noroi și praf de mamă pe bombeu.

— Am venit să vă cer sfatul.

— Asta e un lucru foarte simplu.

— Și ajutorul.

— Asta nu e totdeauna prea lesne.

— Am auzit de dvs., domnule Holmes. Mi-a spus maiorul Frendergast cum l-ați salvat în scandalul de la Tankerville Club.

— A, da, da Fusesse acuzat 'pe nedrept că a trișat la cărți.

— Mi-a spus că nu există problemă să n-o puteți rezolva.

— Exagerează.

— Că n-ați fost înfrânt niciodată.

— Ba da. De patru ori - trei bărbați și o femeie.

— Dar ce importanță are în comparație cu nenumăratele dvs. izbânzi?

— E drept că în general am izbutit.

— Prin urmare, s-ar putea și în cazul meu.

— Vă rog să vă trageți scaunul lângă foc și să-mi faceți plăcerea să ne dați câteva amănunte în legătură cu cazul daisy.

— Nu e un caz obișnuit.

— Niciunul din cele de care trebuie să mă ocup eu nu e obișnuit. Eu sunt un fel de ultimă instanță. -

— Și cu toate acestea, mă întreb, domnule, dacă ați mai avut de-a face vreodată cu un lanț de întâmplări mai misterios și mai inexplicabil decât cel care s-a petrecut în familia mea.

— Mă faceți curios - i-a răspuns Holmes. Vă rog să-mi povestiți de la început toate faptele esențiale și diupă aceea vă voi cere eu amănuntele care mi se vor părea mai însemnate.

Tânărul își trase scaunul și își întinse lângă flăcări picioarele aide de ploaie.

— Mă numesc John Openshaw, începu el. Cred că ocupațiile mele nu au nimic a face cu întâmplările acestea îngrozitoare. E o poveste veche de

familie, așa că, dacă vreți să înțelegeți despre ce e vorba, trebuie să iau totul de la bun început.

Bunicul meu a avut doi fii – pe unchiul EUias și pe tatăl meu Joseph. Tata avea o fabricuță în Coventry, pe care 3 dezvoltat-o odată cu inventarea bicicletei. Avea patentul anvelopelor incasabile. Qpenshaw și 'afacerea i-au mers atât de bine, încât, la un moment dat a găsit un cumpărător pentru ea, retrăgându-se cu o avere frumoasă.

Unchiul meu Elias a emigrat de tânăr în America și s-a făcut plantator în Florida, unde, după câte am aflat, îi mergea foarte bine. Când a ținut războiul¹, a luptat în armata lui Jackson și apoi sub Hoor, ajungând până la gradul de colonel. Când Lee a depus armele, unchiul s-a întors pe plantație, unde a rămas vreo 3 sau 4 ani. Prin 1869 sau 1870 a venit în Europa și a cumpărat o mică proprietate în Sussex, lângă Horsam. Făcuse mare avere în Statele Unite și motivul pentru care se întorsese, era ura pe care le-o purta negrilor și nemulțumirea față de politica republicii, care le acordase acestora dreptul de vot. Era un om ciudat, repede, și crud la mânie; oînd se înfuria era de-a dreptul murdar la gură; îi plăcea să trăiască retras. Mă îndoiesc că a pus vreodată piciorul în oraș cât timp a stat la Horsham. Avea o grădină și vreo două-trei terenuri de joc, pe care se antrena, deși adeseori nu părăsea camera săptămâni de-a rândul. Bea foarte mult rachiu și fuma peste măsură, dar ocolea lumea – n-avea nevoie de prieteni și nici de propriul lui frate nu voia să audă.

Pe mine nu mă lua în seamă. De fapt, însă, mă iubea. Atunci când m-a văzut prima oară, eram un băiețandru de vreo 12 ani. Asta s-a petrecut prin 1878, la vreo 8—9 ani după înioarcerea lui în Anglia. L-a rugat pe tatăl meu să mă lase să locuiesc cu el și, în felul lui, s-a purtat foarte frumos cu mine. Când era treaz

¹ Războiul civil american.

Îi plăcea să jucăm table și "dame și m-a făcut omul lui de legătură atât cu slugile, cât și cu furnizorii, așa că pe la vreo 16 ani, eu eram de fapt 'stăpmul casei. Aveam cheile în păstrare, mă puteam duce oriunde și puteam face orice îmi dorea inima, atâta vreme cât nu îi tulburam singurătatea. Cu o

singur[^] excepție. Sus la pod, avea o cameră de «debara pe care o ținea întotdeauna încuiată și unde nu ne îngăduia, nici mie, nici altora, să intrăm, sub nici un cuvânt. Curiozitatea mea de copil m-a împins să arunc o privire prin gaura cheii, dar niciodată n-am putut zări mai mult decât îngrămădeala de cuiere vechi și pachete *pe* care le găsești de obicei în pod.

Într-o zi, era în martie 1883 – am văzut pe biroul colonelului, Hngă farfurie, o scrisoare purtând o ștampilă din străinătate. De obicei nu primea scrisori. Toate notele erau achitate în numerar și prietenii nu avea de fel.

— Din India! Exclamă unchiul meu la vederea ei. Ștampila era din Pondichery! Ce-o mai fi și asta?

O desfăcu în grabă și cinci sâmburi uscați de portocală se rostogoliră cu zgomot în farfurie. M-a pufnit râsul, dar râsul mi[^]a înghețat pe buze când am văzut expresia ce i se întipărise pe față. Duza îi căzuse. Ochii parcă îi ieșiseră din orbite. Pielea i se făcuse străvezie și stă așa, holbându-se la plicul pe eare-l mai ținea în mână-i tremurătoare.

— K.K.K.! Exclamă el, Doamne, Dumnezeu, m-au ajuns păcatele!

— Ce-i asta, unchiule? Am strigat eu.

— Moartea – făcu el și, ridiofindu-se de la masă, se retrase în camera lui, lăsinidu-mă tremurînd de spaimă. Am ridicat plicul. Pe partea dinăuntru a clapei erau mîzgălite cu cerneală roșie, chiar deasupra lipiciului de trei ori K. În afara celor cinci sâmburi, nu mai era nimic. Care fusese pricina acestei spaime copleșitoare?

Am lăsat (baltă 'micul dejun și; pe când urcam scara, l-am întîlnit din nou pe unchiul meu, oare cobora,. - Ținînd într-o mină o cheie veche și ruginită – probabil de la pod, și în cealaltă o cutiuță de aramă, oa o casetă de bani.

— N-au decât să facă ce-or vrea, că tot îi pun eu cu botul pe labe – spuse el, scoțând o înjurătură. Spune-i Mary-ei să facă foc la mine în cameră și să trimită după Fordham, notarul din Horsham.

Am făcut întocmai și când a sosit notarul, m-a rugat să vin și eu la el în cameră. Ardea un foc strălucitor și pe grătar se vedea o grămăjoară de cenușă neagră și moale, de parcă ar fi fost hârtie ansă. Alături, stătea cutia

de aramă deschisă și goală. Mi-am aruncat o privire spre ea și am tresărit. Pe capac erau aceiași trei K, pe care îi mai văzusem dimineața pe plic.

— Aș vrea, John – mi-a spus unchiul – să fii martor când îmi fac testamentul. Averea mea, cu toate avantajele și dezavantajele pe care le aduce, ho las fratelui <meu, adică tatălui tău și, că fără îndoială în cele din urmă îți va aparține ție. Dacă ai să te poți bucura de ea în pace, să-ți fie de bine! Dacă crezi că nu, ascultă-mă pe mine, ibăiete, dă-i-o dușmanului tău de moarte. Îmi pare rău că trebuie să-ți las un asemenea dar cu două tășuri, dar n-am de unde să știu ce întorsătură vor lua lucrurile. Semnează, te rog, hârtiile astea, în locul pe care o să ți-l arate domnul Nordham.

Am semnat hârtiile întocmai. Pe urmă, notarul le-a luat și s-a 'dus cu ele. Vă închipuiți că întâmplarea aceasta a făcut o puternică impresie asupra mea. Am stat și m-am gndit la oa, am răsucit-o pe o parte și pe alta, dar n-am izbutit să îi dau de oapăt. Și totuși, nu puteam alunga simțământul de spaimă pe care mi-l lăsase, deși impresia aceasta se topea pe măsură ce săptămînile treceau și vedeam că nimic nu tulbura mersul obișnuit al vieții noastre. Și totuși, cu unchiul meu se petrecea ceva. Începuse să bea mai mult decât oricând și nu suporta de fel oamenii. Mai tot timpul și-l petrecea în camera lui, cu ușile încuiate. Uneori însă, se năpustea afară, de parcă i se urcase vinul la cap și o pornea razna prin grădină, cu un revolver în mină, răcnind că nu s-a născut omul de care să îi fie teamă lui și că nici dracu' n-o să-l poată sili să se închidă în casă ca oile în țarc. Dar după ce-i trecea criza, se repezea la ușă ca un apucat, o încuia și o bloca, de parcă n-ar mai fi fost în stare să înfrunte spaima pe care o simțea în fundul sufletului, în asemenea clipe l-am văzut chiar când era frig afară, cu fața muiată toată, de parcă abia s-ar fi spălat. Ca să închei și să nu mai abuzez de răbdarea dvs., domnule Holmes, într-o seară, cînd i se urcase vinul la cap, a pornit-o din nou prin grădină și nu s-a mai întors. Ne-am dus în căutarea lui și l-am găsit cu fața în jos, într-o baltă cu apă verzuie de la capătul grădinii. Urme de violență n-am descoperit, iar apa nu avea decât două picioare adâncime, așa că, ținînd seama de faptul că era un om atît de ciudat, instanța judecătorească a pus încheiere de sinucidere. Mie însă, care-l știam cum tresărea numai la gîndul

morții, mi-a trebuit mult până să mă conving, că nu s-a lăsat până ce n-a dat cu ochii de ea. Dar toate au trecut și tatăl meu a intrat în posesia moșiei și a unui depozit de 14.000 lire la bancă.

— O clipă - interveni Holmes. Prevăd că lucrurile pe care le voi afla de la dvs. sunt cât se poate de neobișnuite. Spuneți-mi, vă rog, când a primit unchiul dvs. scrisoarea, și data presupusei sale sinucideri.

— Scrisoarea a sosit în 10 martie 1883. De murit, a murit după 7 săptămâni, în noaptea de 2 mai.

— Mulțumesc. Continuați, vă rog.

— Când tatăl meu a preluat proprietatea din Horsham, la rugămințile mele a întors cu josul în sus podul, care stătuse totdeauna încuiat. Cutia de aramă a găsit-o, deși conținutul ei fusese distrus. În interiorul capacului era o etichetă cu inițialele K.K.K. Dedesubt scria:

„Scrisori, însemnări, chitanțe și condici”. După părerea noastră era vorba de hârtiile pe care le distrusese colonelul Openshaw. Încolo, n-am găsit nimic deosebit, în afară de o grămadă de ziare și carnețele în care era vorba de viața unchiului meu în America. Unele erau vechi și din timpul războiului. Din ele, reieșea că-și făcuse datoria și că era cunoscut ca un soldat curajos. Altele datau din perioada de reconstrucție a Statelor Unite și se refereau mai ales la politică, pentru că - era limpede - se împotrivise din 'toate puterile politicianilor trimiși din nord.,

Era pe la începutul lui '84, când tata s-a mutat la Horsham, și toate au mers cum nu se poate mai bine până în ianuarie '85. Trecuseră patru zile după Anul Nou și ne luam micul dejun, când l-am auzit pe tata scoțând un strigăt de surprindere. Într-o mină ținea un plic pe care tocmai îl deschisese, și în cealaltă cinci sâmburi uscați de portocală. Totdeauna își bătuse joc de povestea mea cu colonelul, de care spunea că e povestea cu cocoșul roșu. De data. Aceasta însă, era zăpăcit și tremura de frică să nu împărtășească aceeași soartă.

— Dar ce mai e și asta, John? Bâigui el. Am simțit că mi se strânge inima.

— K.K.K. - l-am răspuns eu, Și-a aruncat o privire în plic.

— Da, așa e ! exclamă el. Uite literele. Dar ce scrie deasupra *lor*?

— „Pune hârtiile pe ceasul solar” - am citit cu, uitându-mă peste umărul lui.

— Ce hârtii? Ce ceas solar? M-a întrebat el.

— Cel din grădină. Altul nu mai e, i-am răspuns. Probatul că e vorba de hârtiile pe care le-a distrus.

— Haida de - făcu tata, prinzind din nou curaj. Trăim într-o țară civilizată și nu face să ne prostim așa. De unde a fost expediată?

— De la Dundee - i-am răspuns, după ce m-am uitat la ștampilă.

— Vreo giuimă proastă. Ce am eu cu ceasurile solare și hârtiile alea? Doar n-am să dau atenție unor asemenea prostii!

— Ar trebui să ne-adresăm poliției - am spus eu.

— Da, ca să-și bată} oc de temerile mele!

Să n-aud de așa ceva!

— Atunci lasă-mă pe mine.

— Nu, îți interzic! Nu vreau să se facă caz de asemenea prostii.

Era inutil să mai discut cu el, pentru că se arăta foarte încăpățânat. Am plecat cu inima grea.

La trei zile după primirea scrisorii, tata s-a dus în vizită la un vechi prieten, maiorul Freebody, comandantul unuia din forturile de la Portsaw Hiîl. Mi-a părut bine, pentru că îmi închipuiam e mai departe de primejdie, dacă pleacă de acasă. De data asta, însă, am greșit. A doua zi, după plecarea lui, am primit o telegramă din partea maiorului, care mă ruga să vin fără întârziere. Tata căzuse într-unui din puțurile de calcar, atât de numeroase prin împrejurimi, și zăcea fără cunoștință, cu capul sfărâmat. Am alergat într-acolo, dar își dăduse sufletul fără să-și mai vină în simțiri. După cât se pare, se întorcea din Farehem pe la asfințit. Cum nu cunoștea locul, iar puțul nu fusese îngrădit, ancheta a stabilit pe dată că era vorba de „moarte prin accidentaire”. Și oricât de atent am cercetat eu faptele legate de moartea lui, n-am fost în stare să găsec ceva care mi-ar fi putut arăta că ar fi vorba de o crimă. Urme

De violență nu existau și nici urme de pași, jefuit nu fusese și nimeni nu

zărise vreun străin pe drum. Și totuși, nu trebuie să vă mai spun eît de grea îmi era inima și că nu aveam nici o îndoială că fusese victima unei crime.

În felul acesta, care nu prevestea nimic bun, ara intrat în posesia moștenirii mele. Mă veți întreba de ce n-am vmdut-o. Ei bine, eram sigur că nenorocirile care se abătuseră asupra noastră se datorau vreunei întâmplări din viața unchiului meu și că acolo sau în altă parte, primejdia era tot atât de mare.

Tata a murit prin ianuarie 1885. De atunci au trecut doi ani și opt luni. În vremea aceasta am dus un trai fericit la Horsham și începusem să nădăjduiesc că 'blestemul care plutea asupra familiei noastre se spulberase, pierind odată cu ultima generație. M-am bucurat însă prea curând; ieri dimineață am primit lovitura în același fel ca și tatăl meu.

Tânărul scoase din vestă un plic boțit și, întorcându-l, scutură pe masă cinci sâmburi mici și uscați de pontocală.

— Acesta e plicul, urmă el. Ștampila e din Londra, sectorul de est. Înăuntru e aceeași în «crlpție ea și în depeșa pe oare a primit-o tata:

„K.K.K.” și „pune hârțiile pe ceasul solar”.

— Și dumneata ce-ai făcut? L-a întrebat T lolmes.

— Nimic.

— Nimic?

— Ca să fiu sincer – și-și ascunse fața în mâinile lui fine și albe – n-am mai știut ce să fac. Mă simțeam ca un iepure încolțit de un șarpe. Parcă aș fi căzut pradă unui destin neînduplecat, căruia nu mă puteam împotrivi și de nare nu mă poate păzi nimeni și nimic.

— Asta-i bună! Exclamă Sherlock Holmes. Trebuie să faci ceva, omule, altfel ești pierdut!

Dacă n-ai să te pierzi cu firea, mai poți scăpa.

Nu e acum momentul să ne lăsăm pradă desperării.

— Am fost la poliție.

— Așa?

— Dar au zâmbit când le-am spus cele întâmplare. Sunt sigur că inspectorul e convins că scrisorile nu sunt decât o glumă și că moartea alor

mei a fost într-adevăr un accident, așa cum a stabilit instanța, neavând nici o legătură cu amenințările.

Holmes ridică pumnii.

— E o tâmpenie de necrezut! Exclamă el.

— Cu toate astea, mi-au dat un polițist ca să stea în casă cu mine.

— Ați venit împreună?

— Nu. Avea ordin să stea în casă.

— Holmes ridică din nou brațele.

— De ce ai venit la mine? Și, mai ales, de ce n-ai venit îndată?

— N-am avut de unde să știu. Abia azi i-am pomenit maiorului Brendergast despre necazurile mele și el m-a sfătuit să vin la dvs.

— Scrisoarea ai primit-o acum două zile. Ar fi trebuit s-o pornim mai devreane. Bănuiesc că altă dovadă în afară de asta n-ai – vreun amănunt care să ne poată fi de ajutor.

— Ba da, mai e ceva – a răspuns John Openshaw. Scotoci în buzunarul hainei și scoțând o foaie de hârtie albastră, decolorată, o puse pe masă.

— Mi-aduc aminte... – Continuă el. În ziua în care unchiul și-a ars hârtiile, am observat că marginile rămase întregi în cenușă erau de culoarea aceasta. Foaia de hârtie am găsit-o pe jos, în camera lui, și bănuiesc că o fi zburat, rămânând întreagă. Dar în afară de faptul că în ea se pomenește de simfonii, nu prea văd în ce ne-ar folosi. Trebuie să fie vreo pagină dintr-un jurnal intim. Scrisul e fără îndoială al unchiului meu.

Holmes trase lampa și amândoi ne-am aplecat asupra foii, ale cărei margini zdrențuite arătau că într-adevăr fusese smulsă dintr-un caiet. Sus purta dată: „martie 1869” și dedesubt erau următoarele însemnări misterioase:

„4. A venit Hudson. Vechea platformă.

7. Pune* sâmburii pe Mc. Cauley, Paramore și John Swain din St. Augustine.

9. Mc. Cauley lichidat.

10. John Swain lichidat.

12. Vizitat Paramore. Totul în ordine.”

— Mulțumesc, făcu Holmes îndoind hârtia și înapoind-o vizitatorului nostru. Și acum, " nu mai trebuie să pierzi nici o clipă, sub nici un motiv. Nu e timp nici (măcar să discutăm cele povestite de dvs. Trebuie să pleci îndată acasă și să te pui pe treabă.

— Și ce să fac?

— Nu există decât un singur lucru de făcut și fără întârziere. Viră foaia de hârtie în cutia de aramă despre care minai vorbit. Și mai pune înăuntru o scrisoare, în oare să le explici că celelalte hârtii au fost arse de unchiul dumitale și că alta nu a mai rămas. Trebuie s^o scrii în așa fel, încât să-i convingi. Pe urmă, pune imediat cutia pe ceas, cum ți s-a cerut. Ne-am înțeles?

— Da.

— Nu te gândeai încă la răzbunare sau la eova asemănător. Pentru asta avem legea; nu uUn însă că mai e până să-i ajungem din urmă. Mai întâi, să înlăturăm primejdia care te amenință. Pe urmă, vom lămuri misterul și îl vom pudepsl pe vinovat.

— Mulțumesc - făcu tînăiru'l, ridicându-se și îmbrăcându-și pardesiul. Simt că încep iar Mii trăiesc și să sper. Am să fac cum mi-ați spus.

— Nu pierde o clipă și, mai ales păzește-te până atunci, pentru că e limpede că te pîndoațc o primejdie. Cu ce te întorci acasă?

— Cu trenul, de la Waterloo.

— Nu e încă nouă. E lume pe străzi, așa că vei fi în siguranță. Totuși, nu-i de ajuns.

— Sunt înarmat.

— Asta-i bine. Măine încep să mă ocup de cazul dumitale.

— Prin urmare, ne întâlnim la Horsham?

— Nu, secretul e aici, la Londra. Aici trebuie să-l caut.

— Atunci am să vă mai caut peste o zi sau două, ca să vă spun ce-am făcut cu cutia și hârtiile. Am să vă cer sfatul de câte ori se va ivi" ocazia.

4* Ne strânse mâna și plecă. Afară, vântul continua să geamă, iar ploaia plescăia și bătea în geamuri. Istoria aceasta ciudată, neobișnuită, părea să fi prins trup din înseși elementele deslănțuate - vântul o minase

până la noi ca o algă pe furtună. – După care elementele o înghițiră din nou.

Sherlock Holmes stătu o vreme în tăcere, cu capul în piept și cu privirile ațintite în lucirea roșie a focului. Apoi își aprinse pipa și, lăsându-se pe spate, în fotoliu, începu să urmărească rotocoalele de fum albastru, care se alungeau spre tavan.

— Watson – făcu el într-un târziu – cred că de când suntem, n-am întâlnit un caz atât de uluitor.

— Afară doar de Somnul celor patru.

— Mda, poate. Și totuși am impresia că John Openshaw e amenințat de o primejdie mai mare decât chiar cea care amenința familia Sholte.

— Dar știi precis despre ce primejdie este vorba? L-am întrebat eu.

— Cât despre natura ei, n-am nici o îndoială – mi-a răspuns el.

— Atunci, despre ce e vorba? Cine este K.K.K. și ce are cu familia asta nefericită?

Sherlock Holmes închise ochii, își lăsă coatele pe brațele fotoliului și își împreună degetele.

— Cine știe să judece bine lucrurile – observă el – odată ce a deslușit chiar și un singur fapt sub toate aspectele, va descoperi și în continuare nu numai lanțul de întâmplări care duce la el, ci și urmările lui. Și așa cum Cuvier a fost în stare să descrie fără greș un animal după un singur os, tot astfel, observatorul care a desprins înțelesurile unuia din inelele lanțului de întâmplări, va fi în stare să le indice cu precizie și pe celelalte – atât cele anterioare, cât și cele ce vor urma.

Noi n-am ajuns încă la rezultatele la care doar rațiunea ne-ar putea duce. Există probleme cărora nici unul dintre cei ce au căutat să le rezolve cu ajutorul intuiției, nu au izbutit să le dea de capăt, dar cărora judecata le-a găsit soluția. Că arta gînditorului să atingă, însă, culmile cele mai înalte, el trebuie să știe cum să se folosească de toate faptele care-i sînt cunoscute. După cum vei vedea, acest lucru presupune o informație largă – lucru îndeplinit, chiar la epoca noastră, a învățămîntului gratuit și a enciclopediilor. Totuși, nu e cu putință ca cineva să 'poseze toate cunoștințele' care-i pot fi de ajutor în activitatea sa. 'Iste tocmai ceea ce am încercat eu. Dacă nu Krippl, la

începutul prieteniei noastre ai făcut o delimitare foarte precisă a cunoștințelor mele.

— Da - i-am răspuns eu, râzând. A fost o caracterizare puțin obișnuită. Filozofie, astronomie și politică - nota zece, după câte îmi amintesc. Botanica - așa și așa, geologia - cunoștințe profunde în ceea ce privește petele din noroi provenite 'de pe distanța de 50 de mile la jurul orașului, chimia - după ipoteză, anatomia - nesfârșit, literatură senzatională și documente despre crime - inegalabil, apoi, Viner, box, «crimă, avocatură și sinucidere cu ajutorul cocainei și tutunului. Cred că acestea erau elementele principale ale analizei mele. La auzul ultimelor cuvinte, Holmes râse.

— Bine - făcu el - îți spun, ca și atunci, că omul trebuie să depoziteze în creierul mic toate lucrurile de care s-ar putea să aibă nevoie, iar restul să-l lase în magazia bibliotecii de unde-l poate lua oricând. Când e vorba însă de un caz ca cel de astă-seară, trebuie neapărat să ne folosim de toate mijloacele care ne stau la îndemână. Fii bun, te rog, și dă-mi litera K din enciclopedia americană. E pe raftul de lângă tine. Mulțumesc. Acum, hai să analizăm situația și să vedem ce am putea descoperi. În primul rând, să pornim de la presupunerea certă că Openshaw avea motive puternice să părăsească America. La vârsta lui, nu-și schimbă omul obiceiurile și nici nu renunță de plăcere la clima minunată a Floridei, pentru existența izolată într-un oraș de provincie englez. Marea lui dragoste de singurătate, care l-a pălit în Anglia, mă face să bănuiesc că-i era teamă de ceva sau de cineva, așa că putem porni de la ipoteza că teama aceasta l-a silit să fugă din America. Cât despre 'cauza spaimei lui, o vom deduce dacă vom ține seama de scrisorile acelea supărătoare pe care le-au primit atât el, cât și moștenitorii lui. Ai văzut ștampilele?

— Prima era din Pondichery, a doua din Dundee și a treia din Londra.

»

— Da. Din est. Ce deduci de aici?

— Toate din porturi. Expeditorul se afla pe bordul unui vas.

— Minunat! Primul indiciu. Fără îndoială, este posibil - foarte posibil -

ca expeditorul să se fi aflat pe 'bordul unui vas... Și acum, să trecem la alt punct. În cazul Pondichery, au trecut șapte săptămâni de la eveniment până la punerea lui în aplicare, iar în cazul Dundee, au trecut trei sau patru zile. Ce îți spune asta?

— Drumul e mai lung.

— Da, dar și eGrisoarea are mai mult de făcut.

— Nu văd (legătura).

— În orice caz, bănuiesc că vasul lor sau lui este o corabie. Se pare că totdeauna își trimit ciudatele lor avertismente isau semnale, înainte s-o pornească la lucru. Vezi doar cât de repede a venit moartea, după scrisoarea din Dundee. Dacă veneau de la Pondichery, cu vaporul, ar fi ajuns aproape odată cu ea. Au trecut însă șapte săptămâni. După părerea mea, cele șapte săptămâni reprezintă diferența dintre vasul poștal, care a adus scrisoarea, și corabia care l-a adus pe expeditor.

— Posibil.

— R- Mai mult chiar - probabil. Acum vezi cât de urgent este cazul acesta și de ce i-am cerut tânărului Openshaw să fie cu «băgare de scamă. Lovitura a urmat totdeauna după ce s-a scurs timpul necesar ca expeditorul să străbată distanța. Ultima scrisoare a fost trimisă, însă, din Londra, așa că nu mai putem conta pe vreo întârziere.

— Doamne sfinte! Am exclamat eu. De ce l-o fi prigonind așa?

— Hârtiile pe care Openshaw le-a luat cu <*1, sunt, fără îndoială de o importanță vitală pentru omul sau oamenii de pe vas. După părerea mea, e foarte limpede că nu poate fi vorba numai de unul singur. Un singur om n-ar fi fost în stare să ucidă de două ori la rând, în așa fel să-l poată înșela pe un judecător de instrucție. Trebuie să fie mai mulți, și probabil că sunt oameni întreprinzători și gata la orice. Vor să pună mâna pe hârtii, în posesia oricui s-ar afla. Astei că vezi, K.K.K. nu sunt inițialele unui om, ci simbolul unei asociații.

— Dar despre ce asociație este vorba?

— N-ai auzit niciodată... făcu Sherlock Holmes, plecându-se înainte și coborând glasul

—... n-ai auzit niciodată de Ku-Klux-Klan?

— Nu.

Holmes întoarse paginile unui volum pe care-l ținea pe genunchi.

— Aici - făcu el, după câteva clipe. „KuKlux-Klan ». Originea numelui stă în asemuirea cu zgomotul făcut de cocoșul unei puști. Această înspăimântătoare asociație secretă a fost creată după războiul civil, de către un grup de foști soldați sudiști. Ea s-a întins cu repeziciune în diferitele regiuni ale țării, creându-și filialele în special în Tennessee, Louisiana, Caroline, Georgia, Florida. Puterea ei a fost folosită în scopuri politice, mai ales pentru terorizarea alegătorilor negri și asasinarea sau izgonirea dârî țară a celor care se împotriveau, vederilor lor. De obicei, crimele erau precedate de un avertisment trimis oelui în cauză. Avertismentul se prezenta sub o formă ciudată, dar ușor de recunoscut - o rămurea de stejar cu frunze, în unele regiuni, și sâmburi de pepene sau portocale în altele. La primirea acestui avertisment, victima trebuia să aleagă: fie să renunțe la poziția pe oare se situase, fie să fugă din țară. Dacă înfrunta Ku-Klux-Klanul, moartea era inevitabilă și de obicei venea într-un fel ciudat și neprevăzut. Asociația era atât de bine organizată, încât nu prea se știe că cineva s-o fi înfruntat fără urmări, sau că ucigașii să fi fost descoperiți vreodată. KuKlux-Klanul a cunoscut o epocă de înflorire de câțiva ani, în ciuda eforturilor guvernului S.U.A. și a oamenilor de bine din sud. În cele din urmă, mișcarea s-a dizolvat pe neașteptate, deși s-au mai înregistrat unele recrudescențe sporadice."

— Cred că observi— făcu Holmes, punând volumul jos - că desființarea asociației coincide cu dispariția lui Openshaw, care a plecat din America cu hârtiile ei. Lucrul acesta s-ar putea să fi fost atât cauză, cât și efectul. Nici o mirare că el și familia lui sunt urmăriți de niște oameni atât de neînduplecați ca aceștia. Cred că-ți dai seama: registrul și jurnalul ar putea constitui o acuzare pentru unii fruntași din sud și sunt mulți cei oare nu pot dormi liniștiți până nu vor fi găsite.

— Atunci, pagina pe care am văzut-o...

— E așa cum era de așteptat. Dacă-mi aduc bine aminte, scria: „am trimis sâmburi lui A.B.C.", cu alte cuvinte le-a trimis avertismentul societății.

Apoi urmează la rând, că A și B au părăsit țara și că, în sfârșit, i-au făcut o vizită lui C, mi-e teamă, cu un sfârșit prost pentru el. Sunt de părere, 'doctore, că trebuie să aducem puțină lumină în bezna aceasta, și că singurul lucru care îi mai rămâne între timp de făcut tânărului Openshaw, este sănmi urmeze sfatul. Atâta tot pentru astă-seară, așa că dă-mi, te rog, vioara și hai să uităm vremea urâtă de afară și mai urâtele apucături ale semenilor noștri.

Se făcuse lumină de-a binelea și soarele lucea palid prin vălul des. Oare acoperea marele oraș. Când am coborât, Sherlock Holmes își lua micul dejun.

— Iartă-mă că nu te-am așteptat, făcu el. Prevăd că voi avea o zi foarte încărcată din pricina tânărului Openshaw.

— Păi, nu te duci mai întâi acolo?

— Nu. Am să încep cu City-ul. Sună fata, te rog, să-ți aducă cafeaua.

În timp ce așteptam cafeaua, am luat de pe masă ziarul, care nu fusese încă desfăcut, și mi-am aruncat privirile prin el. Am rămas cu ochii pironiți la un titlu, care mi-a înghețat inima.

— Holmes! Am strigat eu. E prea târziu!

— Ah! Exclamă el, punând ceașca jos. Tocmai de ce mă temeam! Cum s-a întâmplat?

Vorbea calm, dar se vedea bine că este tulburat. ^

— Am zărit numele lui Openshaw și titlul:

„Tragedia de lângă podul Waterloo". Uite ce spune: „Ieri seară, între 9 și 10, gardianul Cook din divizia H, care își făcea rondul în apropierea podului Waterloo, a auzit un strigăt de ajutor și un clipocit. Era însă o noapte foarte întunecoasă și furtună; cu tot ajutorul dat de câțiva trecători, omul nu a putut fi salvat. Atunqi s^a dat alarma și, în cele din urmă, poliția fluvială a descoperit trupul. S-a stabilit că e vorba de un tânăr, cu numele John Openshaw, din Horsham, după cum reiese din adresa scrisă pe un plic găsit în buzunarul lui. Se bănuiește că alerga să prindă ultimul tren de la gara Waterloo și că, în grabă, a greșit drumul din pricina beznei, trecând peste marginile unui ponton. Pentru vasele fluviale. Corpul nu prezintă urme de violență și nu există nici o îndoială că mortul a fost victima unui accident nefericit, care ar trebui să dea de gândit autorităților asupra felului în care

sunt construite pontoanele fluviale.¹⁴

Am rămas muți câteva secunde. Nu-l mai văzusem niciodată pe Holmes atât de copleșit și de zguduit.

— Mă atinge de-a dreptul în mândria mea, spuse el, într-un târziu. Frumoase sentimente, n-am ce zice, dar asta e. Începe să devină o chestiune de orgoliu personal, și să-mi ajute Dumnezeu, că pun eu mâna pe banda asta!

Auzi! Să vină după ajutor la mine, și eu să-l trimit la moarte!...

Sări de pe fotoliu și începu să măsoare camera în lung și în lat, pradă unei tulburări fără margini. Obrajii lui gălbejiți se împurpuraseră și mâinile lui lungi și subțiri se încleștau și se desfăceau nervos.

— Țștia sunt diavolul în persoană! Exclamă el, în cele din urmă. Cum de l-au momit acolo? Doar cheiul nu e în drumul gării!

Podul era preia aglomerat, chiar pe o noapte ca asta, ca să-și poată îndeplini planul. Bine, Watson, o să vedem noi, care pe care. Acu' mă duc!

— La poliție?

— Nu. Eu am să fiu propria mea poliție. Să-mi întind eu mai întâi plasă și n-au decât să pună ei mâna pe pradă. Dar în nici un caz mai curând.

Toată ziua am avut de lucru cu pacienții mei și abia seara târziu m-am întors în Bakerstreet. Sherlock Holmes nu venise încă acasă. Se făcuse aproape 10 când a intrat, palid și frânt de oboseală. S-a dus la 'bufet și și-a rupt o bucată de pâine, pe care a mestecat-o cu lăcomie.

— Ți s-a făcut foame? l-am spus eu.

— Mor, nu alta! Am uitat să mănânc. De azi diminează, n-am mai pus nimic în gură.

— Nimic?

— Nici o bucățică. Nici n-am avut timp să mă gândesc la așa ceva.

— Și cum ți-a mers?

— Bine.

— Ai găsit vreun indiciu?

— Îi am în palmă pe toți. Nu mai rămâne i» l mult timp nerăzibunat, tânărul Openshaw!

Ei, Watson, ce-ai zice să-i însemnăm și noi ou somnul acela drăcesc?
Bună idee!

— Ce vrei să spui cu asta?

1 Iolmes luă o portocală din bufet și, tăind-o, tl stoarse sâmburii pe masă. Luă apoi cinci din el. Și îi vâri într-un plic. Su (b capacul plicului sctInc: „S.H. către J.C.". Apoi îl lipi și puse adresa: „Căpitanului James Calhoun, vasul Ivonc Star, Savannah, Georgia".

— O să dea peste ea când va intra în port, făcu Holmes, rizând 'pe sulb mustață. Nu mai închide el ochii toată noaptea. O să-i dea de veste ce4 așteaptă. Tot așa cum a fost și cu Openshaw.

— Dar cine e căpitanul Calhoun?

— Capul Bandei. Pun eu mâna și pe ceilalți, dar mai întâi pe el.

— Și cum le-ai luat urma?

Holmes scoase din buzunar o foaie mare de hârtie, acoperită toată eu. Date și nume.

— Mi-am pierdut toată ziua cercetând registrele Lloyd-ului și colecțiile vechi de ziare că să urmăresc ruta vaselor intrate în radă la Pondichery în ianuarie și februarie '83. 36 de vase cu tonaj mare au fost înregistrate m aceste luni. Dintre ele, unul, Lone fiftar, mi-a atras pe dată atenția, pentru că – deși pleca din Londra – numele aparține unuia din statele U.S.A.

— Texas, mi se pare.

— Nu eram sigur, și nici acum nu sunt, care anume, dar știu că vasul trebui* să fie american.

— Ei și?

— Am cercetat registrele din Dundee, și când am descoperit că Lone Star fusese acolo în ianuarie '85, bănuiala mea s-a transformat în certitudine. Pe urmă, m-am interesat ce vase se află actualmente la Londra.

— Și?

— Lone Star a sosit de săptămâna trecută. M-am dus în Albert Dock și am descoperit că o pornise la vale, odată cu fluxul, dis-de-dimineată, în direcția Savannah. Am telegrafiat la Gravesend, și am aflat că trecuse puțin înainte. Cum vântul bate dinspre est, sunt sigur că au trecut de Goodwins și

nu sunt prea departe de insula Wight.

— Și ce ai de gând?

— Am pus eu -mâna pe ei! După câte știu, numai căpitanul și cu cei doi secunzi sunt americani de baștină. Ceilalți sunt finlandezi și germani. Am mai aflat că toți trei au lipsit de pe

Vas noaptea trecută. Mi-a spus docherul, care le-a încărcat vasul. Până să ajungă corabia lor la Savannah, i-o ia înainte curierul postai, care va informa poliția locală că domnii ăștia trei sunt urmăriți aici pentru crimă.

Dar nu-i e dat omului să i se împlinească toate după voia lui și așa, ucigașilor lui John Openshaw nu le-a fost să mai primească sâmburii de portocală, care le-ar fi arătat că altul, tot atât de șiret și de hotărât ca și ei, le luase urma. Nesfârșite și aspre au fost furtunile echinocțiului în anul acela. Am așteptat mult timp o știre despre Lone Star din Savannah, dar nimic. În cele din urmă, am aflat că undeva, departe, în Atlantic, a fost zărită plutind, în scobitura unui val, pupa sfărâmată a unei bărci, purtând inițialele „L.S.”.

Asta e tot ce vom mai afla vreodată, în legătură cu soarta lui Lone Star.

I

OMUL CU BUZA RĂSUCITĂ

Isa Whitney, fratele răposatului Elias Whitney, doctor în teologie și director al colegiului teologic St. George, căzuse în patima opiului. Se pare că un capriciu -prostesc l-a aruncat în brațele acestui nărav, pe care l-a deprins încă de pe băncile colegiului. Citise cartea lui De Quinoey ¹în care autorul își descrie visele și senzațiile ca opioman și asta i-a dat ideea să-și înmoaie și el tutunul în laudanum, ca să vadă cum e. Mai târziu a înțeles, ca atâția alții, cât e de ușor să cazi pradă unei asemenea. Patimi, și cât de greu e să scapi de ea, dar ani de-a rândul i-a fost dat să rămână robul acestei otrăvi, sub privirile înspăimântate și pline de compătimire ale prietenilor și rudelor lui. Parcă îl văd și azi cu fața lui galbenă, buhăită, cu pleoapele obosite și cu pupilele cât gămălia, ghemuit într-un fotoliu – o ruină din omul minunat de odinioară.

Într-o seară – era prin iunie '89, tocmai la vremea când oamenii încep să caște și să se uite la ceas – cineva a sunat la ușă. M-am ridicat din fotoliu,

iar soția mea și-a lăsat lucrul în. Poală, bosumflată.

— Un pacient, făcu ea. Trebuie să pleci.

Am scos un oftat, pentru că abia încheiasem o zi grea. Apoi am auzit poarta deschizându-se, câteva cuvinte rostite în fugă și pași grăbiți pe linoleum. Ușa fu dată de perete și o doamnă

¹ *Spovedania unui jumător, de opiu, englez.*

Îmbrăcată într-o rochie de culoare închisă, cu un vâl negru pe față, intră în cameră.

— Vă rog să mă iertați că am venit așa de târziu, începu ea.

Apoi cum nu se mai putea stăpâni, se repezi spre soția mea, îi aruncă ibrațele după gât și începu să plângă pe umărul ei.

— Of! Sunt atât de neliniștită! Suspină ea. Am atâtă nevoie de puțin ajutor!

— Ia te uită! Exclamă soția mea, trăgându-i vâlul de pe față. E Kate Whitney. Cum m-ai mai speriat, Kate! Habar n-am avut că ți era.

— N-am știut ce să mai fac și am venit de-a dreptul la voi.

Pentru noi nu era ceva nou. Oricine avea un necaz, venea la soția mea, ca la un duhovnic.

— E foarte drăguț din partea ta că ai venit. \Acum stai jos aici, ca lumea, să-ți dau puțin vin cu apă și să ne spui tot. Poate vrei să-l trimit pe James la culcare...

— Vai, nu, nu! Am nevoie de sfatul și de ajutorul doctorului. E vorba de Isa. N-â mai venit acasă de două zile. Mi-e așa de frică pentru el!

Nu era pentru prima oară că ne împărtășea necazul soțului ei, mie ca doctor, iar soției mele ca veche prietenă și colegă de școală. Cât despre noi, am încercat să o mângâiem și să o liniștim cum ne-am priceput mai bine. Știa unde se află soțul ei? Exista oare vreun mijloc să i-l aducem înapoi? După cât se pare, exista. Avea informații sigure că în ultimul timp, ori de câte ori îi venea criza, se ducea să fumeze opiu într-un local din celălalt capăt al orașului, în partea de est. Până acum, dezmățul nu-l ținuse mai mult de o zi, iar seara se întorcea, cu fața brăzdată și zdrobit. Acum, însă, lipsea de două zile. Fără îndoială că zăcea în turnătorie, laolaltă cu toată drojdia portului, și

trăgea în piept otravă sau îi gusta efectele în somn. Era sigură că acolo putea fi găsit – la „Bar of Gold” din Upper Swandam-lane. Dar ce putea să facă? Cum să pătrundă o femeie tânără și neajutorată, ca ea, într-un asemenea loc, să-și scoată soțul din mijlocul oamenilor acelora fără căpătâi?

Așa stăteau lucrurile și nu exista decât o singură ieșire. Ce-ar fi fost să mă duc cu ea?

Pe urmă, mi-am zis că la urma urmei nu era nevoie să mai vină cu mine. Eu eram medicul lui Isa Whitney și în această calitate aveam înrâurire asupra lui. Mai curând puteam izbuti singur. I-am 'făgăduit pe cuvânt că, până în două ceasuri, am să i-l trimit acasă cu trăsura, dacă se afla într-adevăr acolo unde îmi spusese ea. Și așa, zece minute mai târziu, părăsisem fotoliul și salonașul nostru atât de plăcut și goneam într-o droșcă în cartierul din est, cu o misiune atât de neobișnuită, așa cel puțin mi se părea atunci, deși abia viitorul putea să-mi arate cât de neobișnuită avea să fie.

La început nu am avut de înfruntat nici o piedică. Upper Swandam-lane e o ulicioară prăpădită, pitită în spatele cheiurilor înalte care se întind de-a lungul malurilor de nord ale fluviului, la est de London Bridge. Văgăuna aceea pe care o căutam am descoperit-o între o dugheană de haine vechi și o crâșmă. Ca să intri, trebuie să coborî câteva trepte plecate, ce dădeau într-o gaură, căiscată ca o gură de pivniță. I-am poruncit birjarului să aștepte, apoi am coborât treptele tocite la mijloc de șirul nesfârșit al bețivanilor care trecuseră pe acolo. La lumina tremurătoare a unei lămpi de gaz, ce spânzura deasupra ușii, am dat de clanță și am pătruns într-o încăpere lungă și joasă, în care plutea ca o ceață fumul gros și brun al opiului. Încăperea părea pardosită toată cu pături de lemn ca teuga unui vas de emigranți.

Prin întuneric, se puteau zări trupurile lungite în poziții ciudate – fantastice – uneori aduși, genuoși îndoiți, capete date pe spate cu bărbiile repezite în sus și ici-colo câte un ochi întunecat, o privire stinsă, întoarsă, spre noul venit. Prin umbrele întunecate licăreau cereulețe roșii de lumină, (ba aprinzându-se, ba pălind, după cum otrava care ardea se aprindea mai tare sau se topea în gura pipelor de metal. Cei mai mulți zăceau tăcuți, dar câte unii murmurau ceva de unu' singur, iar alții sporovăiau între ei cu un

glas ciudat, înfundat, monoton. Pălăvrăgeala lor se revărsa în valuri, apoi se topea pe neașteptate și fiecare în parte își bombănea propriile gânduri, fără să mai ia seamă la vorbele vecinului. În celălalt capăt al încăperii ardea jărat într-un lighenaș. Alături, pe un scaun de lemn cu trei picioare, ședea un bătrân uscat, care privea în foc cu bărbia lăsată în pumni și coatele sprijinite pe genunchi.

Când am intrat, o slugă malaeză, galbenă la chip, s-a grăbit spre mine cu o pipă și o provizie de otravă, făcându-mi semn cu capul spre un pat liber.

— Mulțumesc, <n-am venit să stau, am spus eu. E aici un prieten al meu, domnul Isa Whitney, și aș vrea să-i vorbesc.

Am auzit o mișcare și o exclamație în dreapta mea și, sfredelind întunericul, l-am zărit pe Whitney, palid, cu privirile rătăcite, și zbârlit, holbându-se la mine.

— Dumnezeuule! Asta4 Watson! Făcu el. Era într-un hal fără de hal și avea nervii

Încordați la culme.

— Ei, Watson, cât e ceasul?

— Aproape 11.

— Și 'în cât e azi?

— Vineri, 19 iunie.

— -Cerule! Credeam că e miercuri, ba

Nu, chiar miercuri e. Ce rost are să sperii așa?

Își lăsa fața în mâini și începu să plângă de ți ște rupea inima.

— Cina îți spun că e vineri! Nevasta ta te-a așteptat două zile la rând. Ar trebui să-ți fie rușine!

— Rușine mi-e, dar să știi că te înșeli, Watson, pentru că nu-s aiori decât de câteva ceasuri - vreo trei pipe, poate patru, nici nu mai știu câte. Da' am să vin acasă la tine. N-aș vrea s-o sperii pe Kate, biata de ea. Dă-mi mâna. Ești cu trăsura?

— Da, mă așteaptă afară.

— Bine, am s-o iau. Dar trebuie să plătesc. Vezi cât am de dat, Watson, sunt frânt. De nimic nu mai sunt în stare.

Am apucat-o prin culoarul strimt dintre cele două rânduri de paturi, ținându-mi respirația să nu înghit fumul scârbos și amețitor al otrăvii, și căutându-l din ochi pe patron. Când am ajuns în dreptul omului acela înalt care ședea lângă jeratic, am simțit cum mă trage cineva de pulpana hainei și, am auzit un glas care îmi șoptește:

— Treci mai departe și pe urmă întoarce-te și uită-te la mine!

Cuvintele acestea le deslușisem bine. M-am uitat în jos. Nu puteau veni decât de la bătrânul de alături și totuși omul părea cufundat în gânduri ca și până atunci, așa jigărit, și cu fața zbârcită și încovoiat de ani cum era – cu luleaua spânzurându-i între genunchi de parcă i-ar fi lunecat în neștire printre degete. Am mai făcut doi pași și m-am întors. De nu mi-aș fi adunat toate puterile, aș fi scos un strigăt de uimire. Bătrânul se întorsese cu spatele, așa că nimeni să nu-i poată vedea chipul. Trupul i se împlinise, zbârciturile de pe față pieriseră, ochii aceia stinși își recăpătaseră strălucirea și, colo lângă foc, rânjind de uluială mea, stătea Sherlock Holmes în came și oase. Îmi făcu un semn ușor să mă apropii și în aceeași clipă, întorcându-se pe jumătate spre cei din încăpere, își luă din nou chipul acela îmbătrânit, tremurând, cu buza lăsată.

— Holmes! I-am șoptit eu. Da' ce cauți aici, în văgăuna asta?

— Mai încet, mi-a răspuns el. Am un auz minunat. Dacă ai vrea să faci bunătatea să te descotorosești de amicul ăsta nătâng al tău, aș fi foarte înrîntat să stăm de vorbă.

— Am o trăsură afară.

— Atunci fii bun și-l expediază acasă. Poți să fii liniștit în ceea ce privește, căci pare prea vlăguit ca să se mai vâre într-un bucluc. Și vreau să te mai rog ceva. Trimite-i soției tale prin birjar, un bilet, și spune-i că ai treabă cu mine. Și acum, așteaptă-mă afară. În cinci minunte am venit.

Era greu să-i refuz ceva lui Sherlock Holmes, pentru că totdeauna dorințele lui erau exprimate cu atâta hotărâre și cu un aer atât de liniștit și plin de superioritate, încât nu i te puteai împotrivi. Și așa, odată Whitney urcat în trăsură, am socotit că misiunea mea fusese îndeplinită: cât despre rest, nici nu-mi puteam dori mai mult, decât să iau parte, alături de prietenul

meu, la una din acele ciudate aventuri, care constituiau condiția normală a existenței lui. După câteva minute, biletul era gata și nota lui Whitney achitată; mi-am însoțit amicul la trăsură și am rămas pe loc până ce s-a făcut nevăzută în întuneric. N-a trecut mult și un om adus de spate a ieșit din fumătorie și așa am pornit-o la vale, alături de Sherlock Holmes.

Două străzi le-a străbătut în felul acesta, iîrîndu-se alături de mine, încovoiat și cu pas nesigur. Apoi, aruncând iute o privire în jur, s-a îndreptat de șale și a izbucnit într-un hohot de râs.

— Watson - făcu el - asta ar fi bună, să-ți închipui că la injecțiile cu cocaină și la toate celelalte mici slăbiciuni ale mele, despre care ți-ai spus părerea că medic, am mai adăugat și opiul.

— Am fost pur și simplu surprins că te-am aflat aici.

— Tot atât cât și mine când te-am văzut.

— Eram în căutarea unui prieten.

— Și eu a unui dușman.

— Un dușman?

— Da, unul din dușmanii mei firești sau, ca să zic așa, prada mea firească. Pe scurt, Watson, sunt în plină anchetă, o anchetă neobișnuită, și speram să găsesc că de obicei un indiciu în învălmășeala asta de brute. Dacă aș fi fost recunoscut în văgăuna aia, nu mai dădeai doi bani pe pielea mea. M-am folosit de localul ăla o dată și netrebnicul de patron - fost matelot prin India - mi-a jurat răzbunare. Este în spatele casei un chepeng - la colțul cheiului Paul - care ne-ar putea spune multe istorii neobișnuite despre câte au trecut prin el în nopțile fără lună.

— Ce? Nu cumva e vorba de trupuri?

— Da, Watson, trupuri. De-am avea noi câte o mie de funzi de fiecare nenorocit care a fost curățat în vizuina asta, am fi bogați. E cea mai spurcată cursă de pe tot cheiul și tare mi-e teamă că odată intrat aici, Nerville St. Clair n-a mai văzut lumina zilei. Pe aici trebuie să fie și cursa asta!

Și zicând acestea, vârî degetele arătătoare în gură și scoase un șuierat ascuțit. Un șuierat asemănător îi răspunse din depărtare, apoi se auzi huruit de roți și tropotul unor copite.

— Ei, Watson – făcu Holmes în clipa în care un docar se desprinse din întuneric, aruncând două jerbe de lumină galbenă din felinare. Vii cu mine, nu-i așa?

— Dacă-ți pot fi de vreun folos.

Un prieten de încredere e întotdeauna de folos. Iar un cronicar, și mai și. Camera mea de la „The Cedars”¹ are două paturi.

— „The Cedars”?

— Da, e vorba de locuința domnului St. Clair. Am să stau acolo în timpul anchetei.

— Și unde se află casa asta?

— Lângă Lee, în Kent.² Sunt vreo șapte mile până acolo.

— Dar habar n-am despre ce e vorba.

— Las' c-ai să afli totul îndată. Hai sus!

E-n regulă, John, nu mai aveam nevoie de tine. Uite, o jumătate de coroană. Caută-mă mâine la 11. Lasă frâul! Cu bine!

Holmes șfichiu calul și o pornirăm înainte, prin labirintul de străzi întunecate și pustii, care se lărgeau pe măsură ce înaintam. Apoi am străbătut în goană un pod lat cu parmalâc, sub care curgea alene o apă întunecată. Dincolo se întindea o altă nemărginire de cărămizi și tencuială, a cărei liniște nu o tulbura decât pasul regulat al gardianului, cântecele și strigătele vreunor cheflii întârziați. O ruină încremenită părea că lunecă încet la orizont și câte o stea licărea palid, ici-colo, prin spărturile din nori. Holmes mina în tăcere, cu capul în piept, parind cufundat în gânduri, iar eu ședeam lângă el, nerăbdător să aflu ce anume îi putuse pune puterile atât de amarnic la încercare, îmi era însă teamă să-i întrerup șirul gândurilor. Străbătusem câteva mile și tocmai ne apropiam de brâul de vile de la marginea orașului, când Holmes se scutură din visare, ridică din umeri și își aprinse pipa, cu aerul unui om mulțumit că a ales calea cea bună.

— Știi să taci, nu glumă, Watson – spuse el. E o plăcere să te aibă omul tovarăș. Pe cinstea mea, mare lucru să am cui să-i vor-

¹ Cedrii.

² Comitat în sud-estul Angliei.

Besc, pentru că gândurile mele nu-s chiar atât de plăcute. Mă întrebam tocmai ce am să-i spui bieteii femei când ne vom întâlni.

— Uîți că nici nu știu despre ce e vorba.

— Mai am exact atâta timp cât să-ți povestesc cele petrecute, înainte să intrăm în Lee. Pare absurd de simplu, și cu toate acestea nu știu de unde să încep. Firul l-am prins eu, nu e vorbă, dar nu pot să-i dau de capăt. Și acum, să-ți povestesc cazul, scurt și cuprinzător. Poate că ai să descoperi tu vreo rază, acolo unde pentru mine nu-i decât beznă.

— Dă-i drumul.

— Acum câți va ani – ca să fiu mai exact, în mai 1884,. A sosit la Lee un domn, Nevilie St. Clair, care părea să fie [plin.de](#) bani. Și-a luat o vilă spațioasă, și-a plantat frumos grădina, într-un cuvânt, ducea o viață îndestulată, încet-încet, a legat prietenii printre vecini și în 1887 s-a căsătorit cu fiica unui fabricant de bere de prin împrejurimi. Acum are doi copii cu ea. Ocupație n^avea, dar în schimb poseda acțiuni ale câtorva companii. În fiecare dimineață pleca în Oraș și se întorcea la 5, 14 din Cannonstreet. Domnul St. Clair, ar fi avut 37 de ani, era un om pașnic, un soț bun și un tată iubitor. Toți cei care-l cunoscuseră țineau la el foarte mult. La aceasta se mai poate adăuga și faptul că în clipa de față totalul datoriilor lui se ridică la 88 de lire și 10 șilingi, pe când creditul pe care îl are la *Capital and Counties Bank* este de 220 de lire. Prin urmare, nu avem nici un motiv să credem că ar fi avut dificultăți financiare.

Luna trecută, domnul Nevilie St. Claire a plecat din oraș ceva m3i târziu că de obicei, înainte să iasă, a mai pomenit de faptul că are două comisioane importante de făcut și că-i va aduce băiețașului o cutie cu cuburi. Ce să vezi, ca un făcut, în aceeași zi doamm St. Clair primește, puțin după plecarea soțului, o înștiințare că-i sosise la oficiul lui Aberdeen Company un mic colet, de o valoare considerabilă. Dacă-ți cunoști bine orașul, știi că birourile Companiei se află pe strada Fresno, care dă în Upper Swandam-ilane, unde m-ai găsit astă-seară. După micul dejun, doamna St. Clair s-a dus în City, și-a făcut cumpărăturile, apoi a intrat la birourile Companiei, de unde și-a ridicat coletul. La ora 4, 35 fix a trecut prin Swandam-lane, în drum spre gară. M-ai

urmărit cu atenție?

— Totul e cât se poate de limpede.

— Dacă-ți aduci aminte, luni a fost o mare zăpușeală. Doamna St. Clair mergea agale, căutând o trăsură, deoarece nu-i prea plăceau împrejurimile. Și cum o apucase așa, de-a lungul lui Swandam-lane, deodată a auzit o exclamație, sau poate un strigăt, și în clipa următoare a simțit că-i îngheață sângele în vine. Soțul ei

O privea de la o fereastră situată la etajul al doilea al unei clădiri, și părea că îi face semne. Fereastră era deschisă, așa că i-a putut vedea limpede fața, pe care se citea o mare tulburare. St. Clair dădea din mâini ca un apucat, apoi s-a făcut nevăzut, atât de brusc, de parcă l-ar fi tras înapoi o forță căreia nu

1 se putea împotrivi. Un singur lucru l-a reținut ochiul ei ager de femeie: deși purta o lăcătușă ca aceea cu care plecase din oraș, soțul ei nu mai avea nici guler și nici cravată la gât.

Sigură că i se întâmplase ceva, s-a repezit în jos pe scări – clădirea aceea, vezi bine, nu era decât fumătoria de opiu în care m-ai găsit astă-seară – și năpustindu-se în camera din față, s-a îndreptat spre scările care duceau la primul etaj. La picioarele scării, însă, a dat peste ticălosul de patron despre care ți-am mai vorbit. Omul a împins-o înapoi. Pe urmă, ajutat de un danez, un om de-ai lui, a aruncat-o în stradă. Chinuită de îndoieli și spaime, doamna St. Clair s-a repezit în josul străzii și, ca prin minune, a dat în Fresna-street peste câțiva agenți, în cap cu un inspector, care-și făceau rondul. Inspectorul a luat doi oameni cu el și s-au dus cu ea înapoi. Cu toată împotrivirea patronului au pătruns în camera unde domnul St. Clair fusese văzut pentru ultima oară. Dar, nici urmă de el. De altfel, în tot etajul nu era nimeni, în afara unui schilod cu înfățișare hidoasă, care pe semne își făcuse culcușul acolo. Atât el, cât și nemernicul acela de patron jurau pe ce au mai sfânt că nimeni nu trecuse prin camera din față în dupăamiaza aceea. Cei doi tăgăduiau cu atâta hotărâre, încât inspectorul începu să șovăie, ba chiar să și creadă că doamnei St. Clair i se năzărise ceva, când, deodată, cu un strigăt, aceasta se repezi la o cutie de lemn de brad care stătea pe masă, și-i smulse

capacul. Un torent de cuburi se revărsă afară. Era jucăria pe care soțul ei făgăduise să. O aducă acasă.

Descoperirea aceasta și încurcătura vădită a schilodului l-au făcut pe inspector să înțeleagă că nu e de glumit. Au cercetat încăperile cu de-amănuntul; totul arăta că fusese vorba de o crimă îngrozitoare. Odaia din față era mobilată simplu, ca un salon, și dădea într-un mic dormitor care răspundea pe chei. Între chei și fereastra dormitorului trecea o fâșie strâmtă de pământ uscată în timpul refluxului și acoperită de cel puțin 4, 5 picioare de apă când fluxul atingea nivelul maxim. Fereastră era largă și se deschidea de jos. În cursul cercetărilor au fost descoperite pete de sânge pe pervaz și pe podeaua de lemn a încăperii. În spatele unei draperii din prima cameră fuseseră aruncate hainele lui Nevilie St. Clair. Doar sacoul lipsea. Ghetete, ciorapii, pălăria, ceasul, toate erau acolo. Niciunul din aceste obiecte nu purta urme de violență și alte urme ale lui Nevilie St. Clair nu existau. Doar pe fereastră putea să fi dispărut, căci peste altă ieșire n-au dat, iar petele acelea de pe pervaz, care nu prevesteau nimie bun, lăsau prea puține speranțe că ar fi putut scăpa înot, căci fluxul atinsese nivelul maxim când se petrecuse tragedia.

Și acum să trecem al cei doi ticăloși care păreau implicați în afacere. Patronul avea un trecut dintre cele mai murdare, dar cum din spusele doamnei St. Clair reieșea că numai la câteva secunde după ce își zărise soțul la fereastră, îl găsisse la picioarele scării, nu putea fi decât cel mult complice la crimă. Omul se apăra, spunând că nu are nici un amestec, că habar n-are de isprăvile chiriașului lui, Ilugu Boone, și că de ce ar da el socoteală de prezența hainelor celui dispărut.

Asta în ceea ce-l privește pe patron. Și acum, să ne ocupăm de schilodul acela înspăimântător la vedete, care locuiește la etajul doi al fumătoriei. Cu siguranță că a fost ultimul om care l-a văzut pe Ne viile St. Clair. Îl cheamă Hugh Boone și fața lui hida o știu toți trecătorii obișnuiți din City. E cerșetor de profesie, deși, ca să ocolească ordonanțele polițienești, vinde chibrituri de ceară., Dacă-ți aduci aminte, ceva mai încolo, în jurul străzii Thread-needle, pe stânga, este o adâncitură în zid. Acolo sta el zi de zi,

ghemuit turcește, cu cele câteva cutii de chibrituri în poală. Și cum înfățișarea lui te face să-i plângi de milă, oamenii îi aruncă câte ceva de pomană în șapca-i slinoasă de piele care zace pe pavaj dinainte-i. L-am urmărit în mai multe rânduri, înainte să-mi fi închipuit măcar că voi avea de-a face cu ei, din motive profesionale, și am rămas uluit câți bani aduna într-un timp destul de scurt. Vezi, înfățișarea lui e atât de izbitoare, încât nimeni nu poate trece fără să-l observe. Ciuful lui roșcovan, fața-i palidă și desfigurată de o cicatrice îngrozitoare care, contractându-se, i-a răsucit buza de sus, băr-

Bia de bulldog și ochii iui negri, păi*unaători- – singurul contrast cu părul – toate îl fac să se deosebească din mulțimea obișnuită a cerșetorilor. Și se mai deosebește de ceilalți pentru că are răspunsul gata ori de câte ori vreunul din trecători îl ia peste picior. Acesta este omul despre care aflasem că locuia la fumătorie și că fusese ultimul care îl văzuse pe gentlemanul nostru.

— Dar e un schilod! Ana exclamat eu. Ce put «a face el împotriva unui om în floarea vârstei?

— E un schilod doar în sensul că șchioapătă. În alte privințe, însă pare voinic. Și bine hrănit. Ca medic, cred că știi, Watson – adesea un membru mai slab e compensat prin forța neobișnuită a celorlalte membre.

— Continuă-ți, te rog, povestea.

— Doamna St. Clair a leșinat la vederea petelor de sânge de pe fereastră. Un agent a însoțit-o acasă, într-o trăsură a poliției, deoarece prezența ei nu le putea fi de nici un folos în cursul cercetărilor. Inspectorul Barton, care fusese însărcinat cu această afacere, a cercetat locurile cu mare băgare de seamă, dar fără să poată descoperi ceva care să poată să arunce o rază oricât de slabă asupra cazului. Făcuseră greșeala că nu l-au arestat pe Boone pe loc, așa că omul a putut profita de câteva minute ca să comunice cu complicele lui, patronul. Greșeala a fost îndreptată curând. L-au arestat și l-au percheziționat, dar fără să descopere ceva împotriva lui. E drept că pe mâneca dreaptă a cămășii avea câteva pete de sânge, el însă le-a arătat o rană de lângă unghia inelarului, spunând că de acolo provenea. Apoi a adăugat că puțin mai înainte fusese la fereastră, și că fără îndoială petele de

acolo aveau aceeași proveniență. Negă din răspunderi eă l-ar fi văzut vreodată pe domnul Neville St. Clair și jură că prezența hainelor acestuia în camera lui era tot atât de inexplicabilă pentru el ca și pentru poliție. Cât despre afirmația doamnei St. Clair că își văzuse soțul la fereastră, după părerea lui femeia nu era în toate mințile, ori i se păruse. L-au dus ia secție cu toată împotrivirea lui, dar inspectorul a rămas ia fața locului, în speranța că refluxul i-ar putea aduce vreun nou indiciu.

Și într-adevăr, așa a fost. Numai că în mîlul de pe mal au găsit ceva la care nu se așteptau. Haina lui Neville St. Clair, nu Neville St. Clair în persoană, ieșise la lumină o dată cu retragerea apelor. Și ce crezi că au găsit în buzunare?

— Nici nu-tui trece prin minte.

— Cred și eu, ar fi și de mirare să ghicești. Toate buzunarele erau îndesate cu monede de un penny și de o jumătate de penny – 421 penny și 270 monezi de jumătate de penny. Nu e de mirare că n-o luase curentul. Un trup omenesc e însă altceva. Între chei și casă este un vârtej îngrozitor și s-ar putea că haina aceea, care atârna atât de greu, să fi rămas pe loc, pe când corpul despuat a fost înghițit de ape.

— Dar după câte știu, celelalte lucruri au fost găsite în cameră. Să fi fost îmbrăcat doar cu haina?

— Nu, stimate domn, deși lucrul acesta poate părea foarte posibil. Se presupune că Boone ăsta jt-a aruncat pe Neville St. Clair pe

Avea el atunci de făcut? Primul lucru la care trebuia să se gândească era să se descotorosească de hainele trădătoare. Atunci, a pus mîna pe sacou și tocmai în clipa când se pregătea să-l arunce și-a dat seama că în loc să se scufunde, huna va pluti. Timp nu mai avea, pentru că auzise ciorovăiala de jos, când soția lui St. Clair încerca să urce și poate că patronul, complicele lui, îi spusese că poliția se

fereastră și că nu l-a

Văzut nimeni. Ce mai

Apropie în grabă. Nu mai era o clipă de pierdut. S-a repezit la grămada de bani pe care o ținea ascunsă și care reprezenta câștigul lui din cerșit și a înfundat buzunarele cu monezi, ca să fie sigur că haina nu se va duce la fund. Pe urmă a azvârlit-o afară și tot așa ar fi făcut și cu celelalte lucruri, dacă n-ar fi auzit pașii de jos, care se apropiau în grabă. Abia a mai avut timp să închidă fereastra, când poliția a pătruns în cameră.

— Pare foarte verosimil.

— În orice caz, trebuie să acceptăm ipoteza aceasta în lipsa alteia mai bună. După cum ți-am spus, Boone a fost arestat și dus la poliție, dar nu s-a putut dovedi că ar mai fi fost acuzat vreodată de ceva. Era cunoscut de ani de zile ca cerșetor de profesie, în schimb părea să ducă o viață cinstită și fără pată. Așa stau lucrurile acum. Cât despre problemele ce trebuie rezolvate, și anume, ce căuta Nevilie St. Clair în fumătoria de opiu, ce s-a întâmplat cu el acolo, unde se află acum și ce amestec are Hugh Boone în dispariția lui – toate aceste probleme sunt departe de a-și fi găsit soluția. Trebuie să recunosc că nu-mi amintesc să mai fi întâlnit vreodată un caz care, la prima vedere, să-mi pară atât de simplu și totuși să ridice atâtea piedici.

Pe când Sherlock Holmes îmi relata în amănunt ciudatul lanț de întâmplări, am străbătut mahalalele marelui oraș, până am lăsat în urmă și ultimele case lisipite ici-colo, și ne-am pomenit pe un drum mărginit pe amândouă părțile de un gard de țară. După ce Holmes și-a încheiat povestirea, am mai trecut prin două sate cu case răzlete, unde de abia mai licăreau câteva lumini pe la ferestre.

— Am ajuns la periferia Lee-lui, făcu tovarășul meu. Și în drumul ăsta scurt am trecut prin trei comitate: Middlesex, o bucată din Surrey, apoi Kent. Vezi lumina aceea printre arbori? Acolo e «, The Cedar*" și la lumina lămpii

șade o femeie al cărui auz încordat sunt sigur că a prins zgomotul copitelor.

— Nu înțeleg de ce nu rezolvi cazul acasă, în Bakerstreet? L-am întrebat eu.

— Pentru că sunt multe lucruri pe care trebuie să le aflu aici. Doamna St. Clair a fost foarte drăguță și mi-a pus la dispoziție două camere. Poți să fii sigur că te va primi bine când va afla că ești prietenul și colegul meu. Mă simt foarte prost, Watson, la gândul că nu pot să-i dau nici o știre despre soțul ei. Am ajuns. Trr, stai, trrr!

Am tras în fața unei vile mari, situate în mijlocul unui parc. Un rândaș s-a apropiat în fugă și a apucat calul de căpăstru; eu am sărit din trăsură urmându-l pe Holmes de-a lungul unei alei mici, care șerpuia spre casă. Pe când ne apropiam, ușa s-a dat de perete și o femeie blondă și mică de stat s-a ivit în prag. Era îmbrăcată într-o muselină ușoară, cu o bentiță de sifon roz și pufos la gât și la încheieturi. Stătea în plină lumină, cu o mână pe canatul ușii, ridicată pe jumătate ca în așteptare, cu trupul ușor plecat și cu capul repezit înainte, așteptând cu ochi nerăbdători și cu buzele desfăcute – toată un semn de întrebare.

— Ei? Strigă ea. Ei?

Apoi, văzând că eram doi, a scos un strigăt de speranță, care s-a topit într-un geamăt în clipa în care ea l-a văzut pe tovarășul meu clătinând din cap și ridicând din umeri.

— Vreo veste bună?

— Nimic.

— Rea?

— Nu.

— Slavă Domnului! Dar intrați, vă rog. Trebuie, să fiți obosit, ați avut o zi grea.

— Prietenul meu, doctorul Watson.. Mi-a ' fost de mare folos în câteva ocazii și din feriejire l-am putut lua cu mine ca să-mi ajute în cercetări.

— Încântată de cunoștință – făcu ea, strângându-mi mâna cu căldură. Vă rog să iertați deranjul de aici, dar vă închipuiți ce lovitură a fost pentru noi

— Stimată doamnă - i-am răspuns eu - nu sunt eu atât de

impresionabil și chiar de n-ar fi așa, tot nu trebuie să vă scuzați. Aș fi fericit să vă pot fi de vreun folos, dumneavoastră sau prietenului meu, dacă-mi va sta în putere.

— Acum, domnule Sherlock Holmes – făcu doamna St. Clair, pe când intram în sufrageria iluminată â giorno, unde ne aștepta o cină rece – aș vrea foarte mult, să vă pun deschis vreo două întrebări și să vă rog *>ă-mi răspundeți la fel.

— Dar vă rog, doamnă.

— Și să nu vă temeți pentru mine. Nu am nici crize de isterie și nici n-am să leșin. Vreau pur și simplu să aflu părerea dvs. sinceră.

— Despre ce anume?

— În fundul sufletului dvs. credeți că Neville mai trăiește?

Sherlock Holmes păru stingherit de întrebare.

— Te rog, sincer! Făcu din nou doamna St. Clair, care stătea în picioare pe covor, fixându-l pe prietenul meu. Acesta se lăsase pe spate, în scaunul de răchită.

— Atunci, sincer, doamnă, nu cred.

— Credeți că a murit?

— Da.

— Asasinat?

— N-aș putea afirma. Poate.

— Și când și-a găsit moartea?

— Luni.

— Atunci, poate, că-mi veți putea explica, domnule Holmes, cum se face că am primit astăzi scrisoarea asta de la el.

Sherlock Holmes sări de pe scaun ca ars.

— Ce? Mugi el.

— Da, azi. Zâmbea, ținând ridicat un capăt de hârtie.

— Pot s-o văd?

— Sigur că da.

Plin de nerăbdare, i-o smulse din mina șt, întinzând-o pe masă, trase lampa deasupra ei. Începu apoi să o cerceteze cu atenție. M-am ridicat de pe

scaun și m-am uitat peste umărul lui. Era un plic ordinar și purta ștampila din Gravesend. Fusesse expediat în aceeași zi – sau mai bine-zis ieri – pentru că era mult după miezul nopții.

— Un scris grosolan! Murmură Holmes. Cu siguranță că nu-i al soțului dvs., doamnă.

— Nu, dar cel de pe biletul alăturat, este.

— Văd că omul care a scris plicul a trebuit să se intereseze de adresă.

— De unde știți?

— După cum vedeți, numele este scris cu cerneală neagră. Aceasta s-a uscat de la sine. Restul e de culoare cenușie, prin urmare s-a folosit o sugativă. Dacă totul ar fi fost scris da la început, s-ar fi uscat de îndată cu sugativa, nu ar fi existat o nuanță de negru atât de închisă. Omul a scris numele, apoi s-a oprit înainte de a scrie adresa. Asta e cea mai bună dovadă că nu o cunoștea. E un fleac. Și acum să citim scrisoarea. Ei, dar a mai fost ceva!

— Da, un inel. Inelul lui cu sigiliul.

— Și sunteți sigură că e scrisul soțului dvs?

— Unul din ele.

— Unul?»

— Da. Când scrie în grabă. Nu seamănă deloc cu cel obișnuit, dar eu îl recunosc ușor.

„Scumpa mea, nu te teme. Totul se va termina cu bine. E vorba de o mare neînțelegere, care va cere un oarecare timp ca să fie îndreptată. Așteaptă liniștită. Nevilie.”

Era scrisă cu creionul, pe pagina de gardă a unei cărți, format octavo, fără filigran.

— Hm! Expediată azi în Gravesend de cineva care avea degetul gros murdar. Ei! Plicul a fost lipit, dacă nu mă înșel, de cineva care mestecă tutun. Și sunteți atât de sigură că e scrisul soțului dvs., doamnă?

— Da. Cuvintele acestea au fost scrise de Nevilie.

— Și au fost puse la cutie la Gravesend. Bine, doamnă St. Clair, începe să se facă lumină, deși nu m-aș încumeta să cred că primejdia a trecut.

— Dar nu se poate să nu trăiască, domnule Holmes!

— Afară de cazul că e vorba de o înșelătorie bine ticluită, ca să fim puși pe o pistă falsă. La urma urmelor, inelul nu e o dovadă. Puteau să i-l ia.

— Nu, nu! Este, este! E chiar scrisul lui!

— Foarte bine. S-ar putea însă s-o fi scris luni și să fi fost expediată abia azi.

— Și asta se poate.

— Dacă-i așa, multe se puteau petrece între timp.

— Voi, te rog, nu-mi luă ultima speranță, domnule Holmes! Eu știu că nu i s-a întâmplat nimic. Suntem atât de legați unul de altul, încât aș simți dacă i s-ar fi întâmplat ceva. Chiar în ziua în care l-am văzut pentru ultima oară, s-a rănit ușor. Eu eram în sufragerie și el dincolo, în dormitor. Și totuși am venit în fugă, sigură că i se întâmplase ceva. Credeți că aș simți un fleac ca acesta și să nu știu că a murit?

— Am văzut prea multe în viață ca să nu-mi dau seama că adeseori poți să te bizui mai degrabă pe simțurile unei femei, decât pe concluziile unuia care desface firul în patru. Scrisoarea aceasta e o dovadă foarte puternică. Ea confirmă punctul dvs. de vedere. Totuși, dacă soțul e în viață și poate scrie, de ce s-ar ascunde de dvs?

— Habar n-am. E de neînchipuit.

— Luni, înainte să. Plece, n-a făcut nici o auzie?

— Nu.

— Și ați fost surprinsă că l-ați văzut în Swandam-lane?

— Foarte.

— Fereastră era deschisă?

— Da.

— Asta înseamnă că v-ar fi putut striga.

— Da.

— După câte înțeleg n-a scos decât un strigăt nearticulat.

— Da

— V-ați închipuit că e vorba de un strigăt de ajutor?

— Da. Mi-a făcut semn cu mâinile.

— Putea fi însă și o exclamație de surprindere. Poate că vederea neașteptată a dvs. l-a făcut să ridice brațele de uimire?

— Poate.

— Și ați bănuț că a fost tras înapoi?

— Da, a dispărut atât de brusc!

— Poate că s-a dat singur înapoi. Ați mai văzut pe cineva în cam ră?

— Nu, dar omul acela îngrozitor a mărturisit că fusese acolo, iar crâșmarul stătea jos, lângă scară.

— Exact. După câte v-ați putut da seama, soțul dvs. era îmbrăcat cu hainele obișnuite.

■— Da, dar n-avea guler și cravată. Am văzut foarte limpede că era cu gâtui gol.

— V-a pomenit vreodată de Swandamlane?

— Niciodată.

— Mulțumesc, doamna St. Clair. Acestea sunt punctele pe care voiam neapărat să le clarific. Acum, să mâncăm ceva și să ne retragem. Măine avem o zi foarte grea.

O cameră mare și confortabilă, cu două paturi, fusese pusă la dispoziția noastră și cum eram ostenit după noaptea aceea plină de întâmplări, m-am vârat repede în pat. Sherlock Holmes însă, când avea o problemă de rezolvat era în stare să stea treaz zile de-a rândul, fără o clipă de odihnă, și să o întoarcă pe o parte și pe alta, ordonându-și din nou datele și cercetând-o de-a fir-a-păr, până îi dădea dc capăt sau se convingea că materialul pe care-l avea la dispoziție era insuficient. Mi-am dat seama imediat că se pregătea pentru o noapte albă. Și-a scos haina și vesta, și-a îmbrăcat un halat mare, albastru, apoi. A început să s^ învâртеască prin cameră și să adune pernele de pe patul lui, de pe sofa și de pe fotolii. Cu ele a întocmit un fel de divan, pe care s-a așezat turcește, cu o uncie de tutun prost și cu o cutie de chibrituri dinainte. L-am văzut șezând așa la lumina palidă a lămpii cu o pipă veche de lemn între dinți, privind în gol, spre colțul tavanului, pe când fumul albastru se ridica în rotocoale. Stătea tăcut, nemișcat, cu trăsăturile-i ascuțite și energice în bătaia lămpii. Așa încremenise Holmes când am adormit și tot

așa l-am văzut când o exclamație bruscă m-a trezit din somn. Razele soarelui văratice pătrunseseră în cameră. Holmes tot mai ținea pipa între dinți și fumul continua să se ridice în rotocoale, iar camera era învăluită într-o ceață deasă. Din grămăjoara de tutun pe care o văzusem seara, nu mai era nici o urmă..

— Te-ai sculat, Watson? Mă întrebă el.

— Da.

— Facem o plimbare de dimineață?

— Cred și eu.

— Atunci îmbracă-te. Nimeni nu s-a sculat încă, dar știu unde doarme rândașul, așa că o să pornim îndată cu trăsura.

Chicoti. Ochii îi sîrjUucftau în timp ce vorbea. Nu mai era omui acela grav și cufundat în gânduri din noaptea care trecuse.

Pe când mă îmbrăcam m-am uitat la ceas. Nicio mirare că nu se mișca nimeni. Era 4, 25. Abia apucasem să mă îmbrac, când Holmes s-a întors, anunțându-mă că rândașul a înhămat calul.

— Vreau să-mi verific o teorie – spuse el, trăgându-și ghetetele. Mi se pare, Watson, că ai în față pe cel mai nătâng om din Europa. Aș merita să fiu zburat de aici, cu un picior în spate, până la Charing-cross. Acum însă, am cheia problemei!

— Și unde e? L-am întrebat eu, zâmbind.

— În baie, mi-a răspuns el. Da, da, nu glumesc, a urmat Holmes, văzând că îl privesc neîncrezător. Chiar acum vin de acolo. Am luat-o și am băgat-o în geamantanul acesta. Ia să vedem, băiete, dacă se potrivește în broască.

Am coborât în cea mai mare liniște și am ieșit în lumina strălucitoare a razelor de dimineață. Afară, în drum, ne aștepta calul și trăsura. Rândașul, îmbrăcat pe jumătate, ținea calul de dârlogi. Țîf-am urcat amândoi și am pornit-o în grabă spre Londra. În drum am întâlnit câteva căruțe cu zarzavat, care mergeau la oraș, rîndurile de vile, însă, se înșirau pe margini tăcute și încremenite ca o cetate adormită.

— A fost un caz neobișnuit, din unele puncte de vedere, făcu Holmes, șfichiind calul ca s-o ia în galop. Parcă n-am avut ochi. Dar mai bine mai

târziu decât niciodată!

Când am intrat în oraș, primii locuitori care se treziseră în zori se uitau la noi cu ochii lipiți, de la ferestre, cum treceam pe străzile din Surrey. După ce am luat-o pe stradă care duce la podul Waterloo și am trecut fluviul, am apucat-o pe strada Wellington, zorind la dreapta, și în cel din urmă am ajuns în strada Bow. Sherlock Holmes era bine cunoscut în poliție și cei doi agenți de la intrare îl salutară. Unul a prins calul de dârlogi și celălalt ne-a condus înăuntru.

— Cine-i de serviciu? Întrebă Holmes.

— Inspectorul Bradstreet.

— Ei, Bradstreet, ce mai faci?

— Un bărbat înalt și voinic coborâse prin coridorul cu dale de piatră.

Purta o cască și

0 haină cu brandenburguri.

— Vreau să-ți spun vreo două cuvinte, Bradstreet.

— Sigur, domnule Holmes. Poftim la mine. Intrarăm într-o cămăruță care servea de

Birou. Pe masă zăcea un registru cât toate zilele și pe perete atârna un telefon. Inspectorul se așeză la biroul lui.

— Cu ce vă pot fi de folos, domnule Holmes?

— Am venit pentru cerșetorul acela, Boone, acuzat că ar fi fost amestecat în dispariția domnului Nevilie St. Clair din Lee.

— Da. A fost adus la anchetă.

— Știu. E aici?

— Da. În celulă. \

— E liniștit?

— Nu face scandal, dar e murdar ca un porc. Da. N-am izbutit să-l fac să-și spele (lecic mâinile, iar pe față e negru ca un căldă-

1 ar. După ce i se vor dresa acte, o să facă baia / eglementară și cred că sîniteți și dvs. de acord că tare nu i-ar strica.

— Țin mult să-l văd.

— Da? Foarte simplu. Veniți cu mine. Puteți să vă lăsați valiza aici.

— Nu, mai bine s-o iau.

— Perfect. Pe aici, vă rog.

Bradstreet ne conduse de-a lungul unui coridor, deschise o ușă prinsă în bare de fier, apoi coborî o scară în spirală și ne-am pomenit într-un culoar spoit în alb, cu două rânduri de uși.

— A treia pe dreapta, spuse inspectorul. Aici!

Deschise fără zgomot o portiță în partea de sus a ușii și aruncă o privire înăuntru.

— Doarme. Îl puteți vedea bine de aici, adăugă el.

Ne-am apropiat amândoi de gratii. Prizonierul stătea culcat cu fața spre noi, cufundat într-un somn adine, răsuflând încet și greoi. Era un om de statură mijlocie, jerpelit cum cere meseria, și purta o cămașă colorată, care ieșea prin haina zdrențuită. Arăta întocmai cum ne spusese și inspectorul – îngrozitor de murdar, dar stratul care îi acoperea fața nu-i putea ascunde urâtenia respingătoare. O cicatrice veche și lată îi brăzda chipul de la ochi până la bărbie. Contraetându-se, îi trăsese buza de sus, descoperindu-i trei dinți, de parcă ar fi rânjit întruna. Un smoc de păr roșiatic îi cădea peste frunte și peste ochi.

— O frumusețe, ce ziceți? Făcu inspectorul.

— Ăstuia zic și eu că-i trebuie o baie, remarcă Holmes. Am bănuț eu că tare i-ar prinde bine și de aceea mi-am îngăduit să aduc și cele necesare.

Pe când vorbea, deschise valiză și, spre mirarea mea, scoase un burete de baie cât toate zilele.

— Hi-hi! Chicoti inspectorul. Da' știu că aveți haz!

— Dacă vrei să fii așa de bun și să deschizi ușa foarte încet, o să-i dăm o înfățișare mult mai respectabilă.

— N-am nimic împotriva, răspunse inspectorul. Nu prea face el cinste celulelor din stradă Bow, nu-i așa? Vârî cheia în broască și intrarăm toți trei, tiptil, în celulă. Omul se întoarse pe o parte, apoi se cufundă mai departe în somnii, lui adine. Holmes. ee plecă spre cană cu apă, umezi buretele și i-4 trecu de două ori cu putere peste față, în cruciș și în curmeziș.

— Dați-mi voie să fac prezentările! Strigă el. Domnul Nevilie St. Clair

din Lee, comitatul Kent.

De cîind sunt n-am mai văzut așa ceva. Pielea omului se luase după burete ca o coajă după copac. Dusă era culoarea aceea întunecată. Dusă și cicatricea îngrozitoare care brăzda fața în curmeziș, și buza răsucită care-i dădea un rânjet atât de respingător! Cu o smucitură, părul acela roșu și încScit dispăru și. În clipa următoare, dinaintea noastră stătea în vârful patului un om palid, fin, cu o umbră de tristețe întipărită pe față, cu părul negru și pielea netedă. Omul se freca la ochi și se uita în jur uluit și somnoros. Deodată își dădu seama că a fost descoperit și, scoțând un geamăt, se aruncă cu fața în pernă.

— Cerule! Exclamă inspectorul, da¹ ăsta-i omul care a dispărut. Îl recunosc după fotografie.

Prizonierul se întoarse cu aerul resemnat al unuia ce s-a lăsat în voia sorții.

— Fie și așa, făcu ei. Și, mă rog, de ce sunt acuzat?

— De dispariția domnului Nevilie St... Ei, asta-i bună! Nu poți fi învinuit de așa ceva, afară de cazul că vor să te acuze pentru încercare de sinucidere – făcu inspectorul rânjind. Sunt de 27 de ani în poliție, dar așa ceva n-am mai pomenit.

— Dacă eu sunt domnul Nevilie St. Clair, atunci e limpede că n-a fost comisă nici o crimă și că prin urmare, sunt reținut în mod ilegal.

— Nici o crimă? În schimb o foarte mare ijreșeală – spuse Holmes. Ar fi fost mai bine /k nu-i fi ascuns nimic soției dumitale.

— Nu de soția mea era vorba, ci de copii – gemu prizonierul. Dumnezeu să mă ierte,

Dar n-aș fi vrut să le fie rușine de tatăl lor. Dumnezeule! Ce scandal! Acum ce mă fac?

Sherlock Holmes se așeză lângă el pe pat și îl bătu cu blândețe pe umăr.

— Dacă lucrurile vor trebui lămurite în instanță – spuse el – nu mai poți evita scandalul. Pe de altă parte, dacă izbutești să convingi autoritățile polițienești că nu există nici un cap de acuzare împotriva dumitale, nu văd

cum ziarele ar mai putea afla ceva. Sunt sigur că inspectorul Bradstreet îți va lua o declarație și o va înainta celor în drept. În felul acesta, cazul nu va mai ajunge în fața unei instanțe.

— Domnul să vă binecuvânteze! Exclamă prizonierul cu aprindere. Mai bine să mă fi închis, ba chiar să fi fost condamnat la moarte, decât să ajungă secretul meu murdar, să păteze numele copiilor mei! Dumneavoastră sunteți primii care aud povestea mea! Tata era învățător la Chesterfield, unde am primit o educație aleasă. În tinerețe am călătorit, apoi m-am făcut actor și în cele din urmă am intrat ca reporter la un ziar de seară din Londra. Într-o bună zi, redactorul șef și-a exprimat dorința și publice o serie de articole despre cerșetoria în capitală. Mi-am luat eu sarcina să i le scriu. Așa a început toată povestea mea. Articolele nu le puteam scrie decât dacă practicam cerșetoria ca amator. Pe vremea când fusesem actor, învățasem, desigur, toate secretele machiajului și ajunseseam cunoscut printre actori pentru îndemânarea mea. Acum puteam profita de talentele mele. Mi-am machiat fața și, ca să arăt cât mai demn de milă, mi-am făcut și o cicatrice, după care mi-am răsucit buza, prinzind-o cu o fâșie de plasture de culoarea pielii. După aceea mi-am pus și o perucă roșie, mi-am îmbrăcat niște haine cât mai potrivite scopului meu și m-am postat în partea cea mai animată a City-ului – ca negustor de chibrituri – în fond însă, ca cerșetor. Timp de șapte ceasuri

L

Mi-am făcut negoțul și când m-am întors seara acasă, spre surprinderea mea, am constatat că strânsesem nu mai puțin de 26 de șilingi și 4 pence.

Mi-am scris articolele și pe urmă am uitat totul, până că într-o zi, girând o poliță pentru un prieten, am primit o somație pentru suma de 25 de lire. Nu știam pe unde să scot cămașa, când pe neașteptate mi-a venit o idee. Am cerut creditorului o păsuire de două săptămâni și mi-am luat concediu de la patron, apoi m-am deghizat și așa, am stat tot acest timp la cerșit, în City. După 10 zile, aveam banii și datoria era achitată.

Ei bine, vă puteți închipui ce greu era să mă mai apuc de treabă atât de

obositoare pentru două lire pe săptămână, când știam că acesta putea fi câștigul meu pe o zi, numai să-mi fi mănjit fața cu puțină vopsea și să-mi fi pus șapca jos, așteptând în tihnă. S-a dat o luptă grea între mândria mea și dorința de bani, dar în cele din urmă banii au învins. Și așa, am lăsat baltă meseria de reporter și m-am așezat zi de zi în colțul pe care mi-l alesesem prima oară. Înfățișarea mea îngrozitoare trezea milă și buzunarele mele se umpleau cu bănuți. Un singur om îmi cunoștea secretul. Era patronul fumătoriei din Swandam-lane, unde trăsesem. În fiecare dimineață ieșeam de acolo sub înfățișarea de cerșetor jegos, iar seara mă transformam într-un domn bine îmbrăcat. Îl plăteam bine pe patron pentru camerele pe care mi le închiriasse, așa că eram sigur de tăcerea lui.

N-a trecut mult și îmi dădeam seama că realizam sume considerabile. Asta nu înseamnă că orice cerșetor de pe străzile Londrei strânge 700 lire pe an – o sumă inferioară veniturilor mele – eu însă, am foarte mult talent la machiaj și prezență de spirit, calități pe care practica mi le-a dezvoltat, așa că am ajuns o figură cunoscută în City. De dimineață până seara un șuvoi de bănuți, printre care se amestecau și piese de argint, se revărsa în șapca mea, și socoteam că am avut o zi proastă când nu adunam două lire.

Pe măsură ce mă îmbogățeam, creștea și ambiția mea. Mi-am cumpărat o casă la țară și în cele din urmă m-am căsătorit, fără ca cineva să bănuiască adevărata mea ocupație. Soția știa că am o afacere în City, dar nu prea era la curent despre ce era vorba.

Lunea trecută, tocmai îmi încheiasem ziua și mă îmbrăcam în camera de sus, când aruncându-mi o privire pe fereastră, mi-am zărit, spre spaimă și mirarea mea, soția stând în stradă și uitându-se drept la mine. Am scos un strigăt de surprindere. Am ridicat mâinile să-mi acopăr fața și, repezindu-mă la tăinuiorul meu, l-am rugat să nu lase pe nimeni, să urce. După aceea, am auzit jos glasul soției mele, dar știam că nu va putea urca. M-am dezbrăcat în grabă, mi-am pus hainele de cerșetor și perucă și mi-am făcut machiajul. Nici măcar ochiul unei soții n-ar fi 'putut pătrunde o deghizare atât de completă. Mi-am dat însă pe loc seama că încăperea putea fi percheziționată și că hainele m-ar fi putut trăda. Am dat fereastra de perete, deschizându-mi, din

pricina mișcării prea brusce, o rană pe care mi-o făcusem dimineața. Pe urmă mi-am luat haina, care atârna greu din pricina bănușilor pe care tocmai îi vârașem în buzunare, după ce îi scosesem din valiza de piele în care îmi țineam lucrurile. Am aruncat-o pe fereastră și s-a făcut nevăzută în Tamisa. Celelalte haine ar fi luat și ele aceeași cale, dar în clipa aceea i-am auzit pe agenți năpustindu-se pe scară și, după câteva minute, m-am trezit – spre ușurarea mea, mărturisesc. – Că în loc să fiu identificat ca domnul Neville St. Clair, am fost arestat ca ucigașul lui.

Cred că asta e tot. M-am hotărât să-mi păstrez deghizarea cât puteam mai mult și de aceea am preferat să rămân cu fața murdară. Cum știam că soția mea va fi foarte neliniștită, mi-am scos inelul și într-o clipă de neatenție a agenților l-am strecurat patronului, împreună cu un bilețel mâzgălit în graibă, în care îi spuneam că n-are nici un motiv să-i fie teamă.

— Biletul i^a ajuns abia ieri, spuse Holmes.

— Dumnezeu! Ce săptămână îngrozitoare trebuie să fi avut!.

— Poliția 'l-a pus pe patron sub supraveghere – făcu inspektorul Bradstreet – așa că vezi de ce era greu să pună o scrisoare la cutie fără să fie observat. Probabil că a dat-o vreunui marinar, un client obișnuit, care a uitat de ea vreo câteva zile.

— Să știi că așa a fost, încuviință Holmes din cap. Nici nu mă îndoiesc. Dar spune, n-ai "fost niciodată urmărit pentru cerșetorie?

— De mai multe ori. Ce era însă o amendă pentru mine?

— De data asta trebuie să-i pun capăt, spuse Bradstreet. Poliția va trece cu buretele peste toate cele întâmplate, cu condiția să nu mai aud de Hugh Boone.

— Am jurat pe ce am mai sfânt.

— În acest caz, e probabil că nu vor fi luate alte măsuri. Dar dacă te mai găsim o dată, totul va ieși la lumină! Domnule Holmes, vă datorăm foarte mult pentru lămurirea acestui caz. Aș vrea să știu și eu cum ajungeți la rezultatele astea?

— În cazul de față, am stat cocoțat pe cinci perne, fumând o uncie de mahorcă, spuse prietenul meu. Watson, cred că dacă plecăm cu trăsura spre

Baker-street, ajungem tocmai la timp pentru micul dejun.

BANDA PESTRIȚĂ

De câte ori îmi răsfoiesc însemnările privitoare la cele 70 -de cazuri curioase, cu ajutorul cărora am studiat în ultimii opt ani metodele de lucru ale prietenului meu Sherlock Holmes, descopăr numeroase întâmplări tragice, altele comice, foarte multe dc-a dreptul bizare, dar nici una măcar banală. Aceasta se datorește faptului că Holmes, care lucra mai mult din dragoste de meserie decât pentru bani, n-a acceptat niciodată o anchetă, care să nu aducă un element neobișnuit, ba chiar fantastic. Și lotuși, din. Mulțimea acestor cazuri atât de felurile, nu pot să desprind unul mai ciudat decât cel al cunoscutei familii Roylott din Stocke Moran (Surrey). Întâmplările despre care e vorba s-au petreout la începuturile prieteniei mele cu Holmes, pe vremea când burlaci fiind, încă mai împărțeam încăperile din Baker-street. Cele petrecute le-aș fi putut povesti eu mai demult, dar făgăduisem că voi păstra taina și n-am fost dezlegat de făgăduiala mea decât luna trecută, prin moartea timpurie a doamnei care îmi ceruse să păstrez tăcerea. Și poate că e bine că faptele să iasă acum la lumină, deoarece am motive să cred că umblă unele zvonuri în jurul morții doctorului Grimsby Roylott. Care face ca întâmplădle petrecute să pară mai îngrozitoare chiar decât au fost în realitate.

Era la începutul lui aprilie '88, când, trezindu-mă într-o dimineață, l-am văzut pe Holmes în picioare, gata îmbrăcat lângă patul meu. De obicei se scula târziu, și cum ceasul de pe că-

Min arăta de-abia șapte și un sfert, m-am uitat surprins la el, și poate și cu oarecare reproș, pentru că și eu îmi aveam tabieturile mele.

— Îmi pare rău că te trezesc – făcu Holmes – dar așa ne-a fost dat, să împărtășim aceeași soartă în dimineața aceasta. Doamna Hudson a fost sculată din somn, la rândul ei m-a trezit pe mine și acum te scol eu pe tine.

— Dar ce s-a întâmplat? Arde?

— Nu, un client. Se pare că o tânără doamnă, foarte tulburată, insistă să mă vadă. Așteaptă în salon. Cred că atunci când tinerele doamne încep să bată străzije orașului cu noaptea în cap și să-i scoale pe oameni din pat, trebuie să le stea ceva pe limbă. Sunt sigur că dacă e un caz interesant, ai să

ții și tu să-l cunoști de la bun început. Oricum, mi-am spus că¹ ar trebui să te chem, să nu scapi ocazia.

— Bine, dragui meu, dar nici n-am de gând s-o scap, pentru nimic în lume.

Nimic nu-mi plăcea mai mult decât să urmăresc investigațiile lui Holmes și să-i admir deducțiile atât de rapide, încât părea că ar fi fost vorba de intuiții – și totuși bazate întotdeauna pe logică – cu ajutorul cărora descurca problemele ce i se puneau. M-am îmbrăcat în grabă și după câteva minute, coboram cu prietenul meu în salon. În clipa în care intrăram, o doamnă în negru, cu un văl gros pe față, se ridică de la fereastră.

— Bună dimineața, doamnă – făcu Holmes, bine dispus. Numele meu e Sherlock Holmes. Domnul este bunul meu prieten și tovarăș, doctorul Watson. Puteți vorbi în fața lui ca și cum ați vorbi cu mine. Ei, îmi pare bine că doamna Hudson s-a gândit să facă focul. Vă rog să vă trageți mai aproape și am să cer să vă aducă și o ceașcă de cafea fierbinte, pentru că văd că tremurați toată.

— Nu tremur din cauza frigului ^-; i-a răspuns doamna cu glasul scăzut, pe când își schimbă locul. -. <.

— Atunci, de ce?:. >

— De frică, domnule Holmes. - De groază, în timp ce vorbea, și-a ridicat vălul.

Era atât de tulburată, încât îți trezea mila. Avea fața trasă și vânătă și căutătura" neliniștită, speriată, ca a unui animal hăituit. Părea de Vreo 30 de ani, dar îi ieșiseră de timpuriu fire albe, iar pe față se citea oboseala și spaimă. Sherlock Holmes o învăluie cu privirea lui atât de îngăduitoare.

— Nu trebuie să vă temeți – îi spuse el cu blândețe, plecându-se spre ea și bătând-o ușor pe braț. Punem noi imediat lucrurile la punct. N-am nici o îndoială. După câte văd ați venit cu trenul de dimineață.

— Cum, mă cunoașteți?

— Nu, dar văd o jumătate din biletul dvs., de întoarcere în mânășă stângă. Probabil că ați plecat devreme și ați făcut o bucată bună cu docarul pe un drum prost, până să ajungeți la gară.

Doamna tresări și se uită uluită la tovarășul meu.

— Nu-i nici un mister, stimată doamnă – i-a răspuns el zimțând. Mâneca dreaptă a hainei dvs. e stropită cu noroi în cel puțin șapte locuri. Petele sunt foarte proaspete. Asta nu se întâmpla decât într-un docar și doar atunci când șezi în dreapta vizitiului.

— Nu știu cum ați ajuns la concluzia aceasta, dar aveți perfectă dreptate – a spus ea. Am plecat de acasă înainte de șase și am sosit la Leatherhead la „și 20”. De acolo am luat primul tren spre Waterloo. Nu mai pot suporta Încordarea asta; dacă mai continuă, am să înnebunesc. N-am cui să-i spun – nimănui, în afară de singurul om care se gândește la mine, dnr care nici el, bietul, nu-mi poate fi de vreun folos. Mi s-a vorbit de dvs., domnule Hoknes. Mi-a vorbit doamna Farintosh, pe care ați ajutat-o într-un moment de grea cumpănă. Ea mi-a dat adresa. Vai, nu m-ați putea ajuta și pe mine? N-ați putea aduce puțină lumină în beznă care mă înconjoară? De plătit, n-am cum să vă plătesc deocamdată pentru binele acesta, dar peste o lună sau două mă căsătoresc, așa că voi intra în posesia averii mele. Atunci veți vedea că nu sunt deloc nerecunoscătoare.

Holmes se îndreaptă spre masa lui de lucru și, descuind-o, scoase un carnețel pe care începu să-l cerceteze.

— Farintosh – făcu el. A, da. Îmi amintesc cazul, era vorba de o tiară de opal. Cred că era înainte să ne fi cunoscut noi. Watson. Nu vă pot spune, doamnă, că aș fi fericit să mă pot ocupa de cazul dvs., așa cum m-am ocupat de cel al prietenei dvs. Cât despre răsplată, însăși profesiunea mea e răsplată pentru mine. Cheltuielile care s-ar putea ivi între timp, le puteți acoperi când veți găsi de cuviință. Și acum, vă rog să ne spuneți tot ceea ce ne-ar putea ajuta să ne formăm o părere în această chestiune.

— Vai! Exclamă vizitatoarea noastră. Situația în care mă aflu e cu atât mai îngrozitoare, cu cât temerile mele sunt atât de nesigure și bănuielile întemeiate pe fapte atât de mărunte – altuia i s-ar părea lipsite de importanță – încât până și omul de la care trebuie să mă aștept la ajutor și sfat socotește că nu e vorba decât de închipuirile ce i s-au năzărit unei femei nervoase. De spus, nu mi-o spune el, dar o înțeleg din răspunsurile cu care_jn_cearcă să

mă liniștească și din felul cum întoarce privirile în altă parte. Am auzit, domnule Holmes, că puteți pătrunde cele mai nebănuite ticăloșii ale sufletului omenesc. Dvs.

— Mi-aU putea acăța aum să mă descurc *ki* mijlocul primejdiilor care mă împresoară.

— Sunt numai urechi, doamnă.

— Mă numesc Helen Stoner și locuiesc împreună cu tatăl meu vitreg, ultimul descendent al uneia dintre cele mai vechi familii saxone din Anglia. Royslott din Stoke Moran, la hotarul de la apus al comitatului Surrey.

Holmes dădu din cap.

— Numele mi-e cunoscut, spuse el.

— Pe vremuri, familia aceasta era una din cele mai bogate din Anglia și moșiile ei se întindeau dincolo de hotar în Bergshire, la nord și Hampshire, la apus. În secolul trecut însă, patru moștenitori la rând au fost niște desfrânați care au risipit averea familiei, iar în timpul regenței, al cincilea – un cartofor – a dat-o gata de-a binelea. N-a mai rămas nimic în afară de vreo câțiva acri de pământ și casa veche de 200 de ani, pe care e însă grefată o ipotecă apreciabilă. Ultimul senior și-a târât existența la moșie, ducând cumplita viață a unui aristocrat scăpătat; fiul lui – tatăl meu vitreg – văzând că trebuie să se adapteze noilor împrejurări, a împrumutat bani de la o rudă și a urmat medicina. Apoi a plecat la Calcuta, unde priceperea și energia lui i-au adus o clientelă bogată. Dar într-o bună zi, într-un ceas de furtie că i s-au furat niște lucruri din casă, și-a omorât în bătaie valetul indigen și abia a scăpat să nu fie condamnat la moarte. A stat mult timp închis, apoi s-a întors în Anglia – un om ursuz și dezamăgit.

Pe vremea când trăia în India, doctorul Royslott s-a căsătorit cu mama mea, doamna Stoner, tână văduvă a generalului-maior Stoner din artileria bengală. Sora mea Julia și cu mine eram gemene și abia împlinisem doi ani când mama s-a recăsătorit. Avea un venit mare, nu mai puțin de 1000 lire pe an. Banii i-a lăsat în întregime doctorului Royslott, specificând ca o anumită sumă să ne fie servită anual, dacă ne căsătoream. Puțin după întoarcerea noastră în Anglia, mama a murit, pierzându-și viața acum opt ani într-un

accident de tren, lingă Grewe. Doctorul Royslott a părăsit gândul de a se mai instala la Londra ca medic și ne-a luat cu el în casa strămoșească din Stocke Moran. Bani care ne rămăseseră de la mama ne împlineau toate nevoile și se părea că nu există nici o piedică în calea fericirii noastre. Dar între timp, o schimbare îngrozitoare s-a petrecut cu tatăl nostru vitreg. În loc să se împrietenească și să facă vizite vecinilor noștri, care s-au bucurat nespuse că un Royslott s-a întors la vechiul cuib al familiei, s-a încuiat în casă și abia de a mai ieșit din când în când, iar atunci, doar ca să se certe cu un bezmetic cu cine se nimerea. Violența aproape bolnăvicioasă este ereditară în familia Royslott și la tatăl meu a fost agravată de lunga ședere la tropice. După câteva scandaluri neplăcute, dintre care două s-au terminat la poliție, a ajuns spaima satului. Oamenii fugeau numai când îl zăreau, pentru că are o forță herculeană și furia lui nu cunoștea margini. Săptămâna trecută l-a aruncat pe fierarul satului peste zid, în râu. Și dacă n-aș fi dat toți banii pe care i-am putut strânge, n-am fi scăpat de un nou scandal. Prieteni nu are, în afară de niște țigani nomazi, cărora le-a îngăduit să se așeze pe cei oțtăva acri de mărăciș care alcătuiesc moșia familiei, primind în schimb să le fie musafir și rătăcind uneori cu ei săptămâni de-a rândul. E mort după fauna indiană și are pe cineva care-i trimite animale din India. Acum e în posesia unui leopard și a unui babuin, care umblă în libertate pe moșie. Sătenilor le e tot atât de frică de ei, ca și de stăpânul lor. Vă închipuiți, prin urmare, că biata mea soră Julia și cu mine nu prea avem mare bucurie de viață. Nici o servitoare nu voia să stea la noi și multă vreme am făcut singure treaba în casă. Sora mea avea 30 de ani când a murit și totuși începuse să încărunească, ca și mine.

— Sora dvs. a murit?

— Da, acum doi ani. De moartea ei voiam să vă vorbesc. Vă închipuiți că ducând o asemenea viață, nu aveam cum să întreținem re-

¥ lații cu vreun om de vârstă (sau de condiția noastră. Aveam însă, o mătușă, o soră de-a mamei, care a rămas fată bătrână, domnișoara Honoria Westphail, care trăiește lingă Harrow. Din când în când, ni se îngăduia să-i facem câte o vizită scurtă. Julia s-a dus la ea, acum doi ani, de Crăciun, și a cunoscut acolo un maior de marină, «cu care s-a logodit. Dar două săptămâni

Înainte de ziua nunții, s-a împlinit nenorocirea care mi-a răpit pe singura mea prietenă.

Sherlock Holmes se lăsase în fotoliu, cu ochii închiși și capul înfundat într-o pernă. La auzul acestor cuvinte, deschise însă -pleoapele și-și fixă privirea asupra vizitatoarei.

— Vă rog să-mi dați amănunte precise, spuse el.

— Mi-e foarte ușor să o fac, pentru că fiecare amănunt mi s-a întipărit bine în minte. Cum v-am mai spus, conacul e foarte vechi și numai o singură aripă e locuită. Dormitoarele sunt așezate la parter, iar saloanele în corpul central. Primul dormitor e al doctorului Roylott, al doilea al surorii mele și al treilea al meu. Nu e nici o ușă între ele, dar toate dau în același coridor. Nu știu dacă mă înțelegeți.

— Perfect.

— Ferestrele celor trei încăperi dau spre pajiște. În noaptea fatală, doctorul Roylott s-a retras devreme în camera lui, noi însă știam că nu s-a dus să se culce, deoarece pe sora mea o supărase mirosul tare al țiğărilor indiene. De aceea a ieșit din camera ei și a venit la mine, unde am stat o vreme la taifas despre

Apropiata ei căsătorie. La 11 s-a ridicat să plece, dar s-a oprit în ușă și s-a uitat înapoi.

— Spune, Helen - mi-a zis ea — ai auzit vreodată un șuierat în tăcerea nopții?

— Niciodată, am răspuns eu.

— Cred că nu tu șuieri iprin somn.

— În nici un caz, dar de ce?

— Pentru că în ultimele nopți am auzit cu regularitate, pe la trei dimineața, un șuierat înăbușit, dar limpede. Cum am somnul ușor, m-am trezit. N-aș putea să spun de unde venea, poate că din camera de alături, poate că dinspre pajiște. Mi-am zis că o să te întreb o dată dacă l-ai auzit.

— Nu, nu l-am auzit. Or fi țișanii aceia nenorociți din livadă.

— Se poate. Totuși, dacă ar fi așa, mă mir că nu l-ai auzit și tu.

— Ei, eu dorm mai greu ca tine.

— În orice caz, nu are prea mare importanță.

Îmi zâmbi, apoi închise ușa și după câteva clipe am auzit-o întorcând cheia în broască.

— Și dvs.. – Făcu Holmes – vă încuiați totdeauna noaptea?

— Totdeauna.

— De ca?

— Mi se pare că v-am spus că doctorul are o panteră și un babuin și că nu ne simțeam în siguranță decât dacă ușile erau încuiate.

~» Perfect. Continuați, vă rog.

— În noaptea aceea, n-am putut să dorm. Cineva îmi spunea că ne pândește o nenorocire. Dacă vă amintiți, sora mea și cu mine eram gemene, și dvs. știți cât de strânsă e legătura care unește două suflete atât de apropiate. Era o noapte furtunoasă. Vântul urla și ploaia izbea, plescăind în ferestre. Deodată, pe când furtuna gemea mai tare, răcnetul înspăimântător al unei femei îngrozite a sfâșiat aerul. Am recunoscut vocea surorii mele. Atunci am sărit din pat, mi-am tras un șal pe umeri și m-am repezit în coridor. În clipa în care am deschis ușa, mi s-a părut că aud un șuiurat ușor, ca acela de care îmi vorbise sora mea – și un zăgănit die metal în cădere. O pornisem în goană pe coridor, când am auzit descuindu-se ușa surorii mele, apoi ușa a început să se deschidă, încet, răsucindu-se în balamale. Mă uitam la ea, încremenită de spaimă, neștiind la ce să mă aștept. La lumina lămpii de pe coridor, am văzut-o pe sora mea apărând în prag, albă ca varul, de spaimă, și cu mâinile întinse după ajutor. Se clătina de parcă ar fi fost beată. M-am repezit la ea și am prins-o în brațe, dar în aceeași clipă, genunchii părură că o lasă și se prăbuși zvârcolindu-se, cu membrele chircite înspăimântător, de parcă ar fi căzut pradă unor dureri cumplite. La început, mi s-a părut că nu mă recunoaște, dar când m-am aplecat asupra ei, a strigat cu un glas pe care nu-l voi uita niciodată:

— Doamne, Dumnezeu! Helen! Bandă!

Banda pestriță.

Ar mai fi vrut să spună ceva și împungea întruna cu degetele în direcția camerei în care locuia doctorul, dar un spasm i-a înăbușit cuvintele în gât. M-

am repezit afară, chemându-l pe tatăl nostru vitreg și l-am întâlnit tocmai când venea în fugă din camera lui, îmbrăcat în halatul de casă. Când a ajuns lângă sora mea, aceasta intrase în comă și cu toate că i-a turnat rachiu pe gât și a trimis după ajutor în sat, lotul a fost în zadar. Sora mea s-a stins încet, fără să-și mai vină în fire. Acesta a fost sfârșitul înspăimântător al iubitei mele surori.

— O clipă – făcu Holmes – sunteți sigură cu ați auzit șuieratul și sunetul acela metalic?

Ați putea jura că nu v-ați înșelat?

— Asta m-a întrebat și judecătorul de instrucție al comitatului. Sunt sigură că le-am auzit și totuși s-ar putea să mă fi înșelat din pricina furtunii și a casei noastre vechi, care pâraie din toate încheieturile.

— Sora dvs. era îmbrăcată?

— Nu. Era în cămașă de noapte. În mâna dreaptă ținea un capăt de chibrit ars- și în stângă o cutie de chibrituri.

— Ceea ce înseamnă că a aprins un chibrit și s-a uitat în jur, când a simțit primejdia. Asta e important. Ce concluzie a tras judecătorul?

— A anchetat cazul cu mare atenție, pentru că de multă vreme purtarea doctorului Royslott nu era privită cu ochi buni în ținut, dar i-a fost cu neputință să descopere cauza morții... Din mărturia mea, reieșea că ușa fusese încuiată pe dinăuntru și că ferestrele erau astupate cu obloane de modă veche, prevăzute cu bare mari de fier, pe care le trăgeam în fiecare seară. Au sondat și pereții, dar toți erau neatinși, ca și pardosala de altfel. Căminul e larg, dar e închis cu patru scoabe mari. De aceea sunt convinsă că sora mea era singură în clipa în care i-a venit sfârșitul. În orice caz, nu prezenta nici o urmă de violență.

— Poate otravă?

— Doctorii au examinat-o fără să descopere ceva.

— Din ce cauză credeți că a murit nefericita dvs. soră?

— După părerea mea a murit de spaimă, în urma unui șoc nervos, ou toate că nu-mi pot închipui ce anume a înspăimântat-o așa.

— Țigarii din livadă erau acolo?

— Da. Totdeauna sunt vreo câțiva prin împrejurimi.

— Aha! Și ce credeți că înseamnă aluzia aceea la o bandă, o bandă pestriță?

— Uneori mi-am zis că aiurase, alteori însă, că o fi fost vorba de vreo bandă, poate chiar de ȣigani din livadă. Nu știu, poate că basmalele pestrițe pe care unii din ei le poartă pe cap, i-or fi sugerat cuvintele acelea ciudate.

Holmes dădu din cap ca un om ce nu pare de fel mulțumit.

— Încurcată treabă, nu glumă – făcu el. Vă rog să continuați.

— Au trecut de atunci doi ani și am trăit mai singură ca niciodată; acum o lună, un prieten bun, pe oare îl cunosc de ani de zile, mi-a făcut cinstea să-mi ceară mina. Îl cheamă Armitage – Percy Arrnitage – al doilea fiu al domnului Armitage de la Crane Water, lângă Reading. Tatăl meu vitreg nu s-a împotrivit partidei și urmează să ne căsătorim în primăvară. Acum doi ani au fost începute unele reparații la aripa de apus. Zidul dormitorului a fost spart, așa încât a trebuit să mă mut în camera în care a dormit sora mea și să dorm în patul ei. Ieri noapte, pe când vegheam, gândindu-mă la soarta ei cumplită, am auzit deodată, în tăcerea nopții, șuieratul acela înăbușit, care-i vestise moartea. Cred că vă închipuiți ce spaimă m-a cuprins. Am sărit în sus și am aprins lampa, dar n-am putut vedea nimic. Eram prea zdruncinată ca să mă mai culc, așa că m-am îmbrăcat și cum s-a crăpat de ziuă, m-am strecurat jos, am luat un docar de la „Hanul Coroanei”, de peste drum, și am plecat la Leatherhead, de unde am venit aici să vă văd și să vă cer sfatul.

— Foarte-bine ați făcut, spuse prietenul meu. Mi-ați povestit tot?.

— Da, tot.

— Domnișoară Roylott, mi-ați ascuns ceva. Îl acoperiți pe tatăl dvs. vitreg.

— De ce? Ce vreți să spuneți?

Drept răspuns, Holmes dădu la o parte dantela neagră de muselină ce acoperea mina vizitatoarei, pe care aceasta și-o lăsase pe genunchi. Cinci pete vinete – urma a cinci degete – erau întipărite pe încheietură.

— V-a lovit cineva, făcu Holmes. Vizitatoarea roși până în vârful urechilor și

Își acoperi încheietura lovită.

— E un om aspru – spuse ea – și cred că nu-și prea cunoaște «puterea.

Se lăsă o tăcere prelungă și în acest timp Holmes își propti bărbia în mâini, cu ochii țintă la focul care pârlăia.

— Grea treabă – făcu el, în cele din urmă. Sunt o mulțime de amănunte pe care aș vrea să le cunosc înainte să mă hotărâsc pe care cale să apuc, dar nu avem nici o clipă de pierdut. Dacă am veni azi la Stocke Moran, am putea să vizităm camerele acelea fără știrea tatălui dvs. vitreg?

— Doctorul Roylott mi-a spus că are să vină azi în oraș, într-o chestiune foarte importantă. Probabil că va lipsi toată ziua, așa că nu va avea cine să vă tulbure. Acum avem o menajeră, dar e bătrână și cam nebună, așa că nu mi va fi prea greu să scap de ea.

— Minunat! N-ai nimic împotriva excursiei, acesteia, Watson?

Absolut nimic. A tund, venim împreună. Dvs. ce aveți de gând?

— Acum, pentru că tot sunt în oraș, mai am vreo două-trei treburi de pus la punct. Mă întorc acasă cu trenul de 12, ca să mai ajung la timp și să vă pot primi.

— Venim după amiază devreme. Am și eu ceva treabă. Nu vreți să luați micul dejun?

— Nu, trebuie să plec. Acum, că v-am împărtășit necazul meu, mă simt mai ușurată. Am să caut să vă revăd după amiază.

Și spunând acestea își trase vâlul pe față și ieși.

— Ce părere ai de toate astea, Watson?

Întrebă Sherlock Holmes, lăsându-se în fotoliu.

— Sinistră și încurcată afacere.

— Da, cam așa.

— Și totuși, dacă vizitatoarea noastră nu greșește când afirmă că pardoseala și pereții sunt neatinși și că nu există nici o posibilitate ca cineva să treacă prin ușă, prin fereastră sau prin cămin, atunci fără îndoială că sora ei era singură când a căzut victimă morții aceleia misterioase.

— Cum rămâne atunci cu misterioasele șuierături pe care le-a auzit noaptea și cu vorbele ciudate ale muribundeii?

— Nu-mi dau seama.

— Dacă pui în legătură şuierăturile cu prezenţa şatrei de ȝigani – fraȝi de cruce ai bătrânului doctor – cu faptul că suntem îndreptăȝiȝi să credem că omul acesta avea tot interesul să împiedice căsătoria fiicei lui vitrege, apoi cu aluzia muribundeii la o bandă şi, în sfârşit, cu faptul că domnişoara Helen Stoner a auzit un sunet metalic pe care s-ar putea să-l fi scos în cădere una din (barele acelea care închid obloanele, ei bine, avem toate motivele să considerăm că în sensul acesta trebuie căutată soluȝia misterului.

— Dar atunci, ce amestec au avut ȝiganii?

— Nu ştiu încă..

— Aş putea aduce multe obiecȝii teoriei

Acesteia.

— Şi eu. Tocmai de aceea ne ducem astăzi la Stocke Moran. Vreau să verific dacă obiecȝiile mele sunt valabile, sau dacă e cazul să demonstrăm inexactitatea lor. Ei, drăcie, dar ee mai e şi asta?

Holmes scoase exclamaȝia aceasta, căci uşa fusese dată de perete şi o namilă cât toate zilele se ivise în prag. Omul purta o îmbrăcămintă ciudată – un amestec de straie de agricultor şi haine de medic – joben negru, redingotă, ghete înalte; în mână ȝinea o cravaşa cu ea re biciuia aerul. Era atât de înalt, încât pălăria lui atingea pragul de sus şi atât de lat, că parcă să cuprindă toată uşa. Faȝa lui mare, brăzdată toată, pe care soarele o făcuse ca pergamentul, şi pe care i se citeau toate păcatele, se întorcea când la mine, când la Holmes. Ochii lui înfundaȝi şi mânioşi şi nasul lui descărn timer şi lung îl făceau a idoma unei păsări de pradă firoase.

— Care din voi e Holmes? Întrebă arătarea.

— Eu sunt, domnule, dar ar fi cazul să-mi spui şi dumneata cine eȝi.

— Doctorul Grimsby Roylott din Stocke Moran.

— Aşa – făcu Holmes eu blândeȝe. Şezi, te rog, doctore.

— Nici nu-mi trece prin gând. Fiica mea vitregă a fost aici. Am urmărit-o. Ce v-a spus?

— E cam rece pentru anotimpul acesta, îi răspunse Holmes.

— Ce v-a spus? Răcni omul, mini os.

— Dar am auzit că vom avea o recoltă bună de șofran, continuă tovarășul meu, netulburat.

— Ei, nu vrei să-mi răspunzi? Spuse vizitatorul nostru, făcând un pas înainte și scuturând cravașa. Te știi eu, pungașule! Am mai auzit de tine! Tu ești Holmes, sforarul!

Prietenul meu zâmbi.

— Holmes încurcă-lume!

Zâmbetul lui se lărgi.

— Conțopist obraznic de la Scotland Yard!

Holmes chicoti înveselit.

— Conversația dvs. este cât se poate de interesantă, făcu el. La plecare, vă rog să închideți ușa. E un curent îngrozitor.

— Am să plec, când am să termin ce am de spus. Să nu cutezi să te amesteci în treburile mele! Știu că domnișoara Stoner a fost aici – i-am luat urma! No să-ți meargă prea bine dacă ai să ai de-a face cu mine! Uite-așa!

Se repezi și apucă vătraiul, îndoindu-l cu mâinile lui mari și pârlite de soare.

— Vezi să nu-mi cazi în labă, mârâi el și, aruncând vătraiul îndoit în cămin, ieși din cameră.

. – Pare un om drăguț, râse Holmes. N-oi fi eu chiar matahală, ca el, dar dacă mai stătea, i-aș fi arătat eu că nici strânsoarea mea nu-i mult mai slabă ca a lui.

Și zicând acestea, apucă vătraiul de oțel și, opintindu-se, îl îndreptă la loc.

— Auzi obraznicie, să mă confunde cu un polițist! Întâmplarea asta dă însă gust anchetei și sper că mica noastră prietenă nu va avea de suferit pentru că a fost neprevăzătoare și s-a lăsat urmărită de bruta asta. Și acum, Watson, să luăm micul dejun. Pe urmă, am să mă duc la Asociația medicilor, de unde sper să iau unele informații, care ne-ar putea fi de folos.

Era aproape unu, când Sherlock Holmes s-a întors din expediția lui. În mână ținea o foaie de hârtie albastră, mângălita toată cu însemnări și desene.

— Am citit testamentul răposatei, spuse el. Ca să pot stabili cu precizie despre ce e vorba, am fost nevoit să calculez cotele actuale ale plasamentelor. Venitul total, care la moartea soției se ridica la aproape 1100 de lire, a scăzut acum la 750, din pricina crizei în agricultură. Fiecareia din fete îi revine câte 250 de lire în caz că se mărită. Vezi, prin urmare, că dacă amândouă s-ar fi măritat, frumosu' ăsta al noslru s-ar fi ales doar cu firimiturile. Una singură să se fi măritat și tot îi strică socotelile. După cum vezi, munca mea de azi dimineața n-a fost degeaba. Am stabilit în felul acesta că avea motive foarte puternice să se împotrivescă unui asemenea lucru. Watson, chestiunea e prea serioasă ca să mai pierdem vremea. Mai ales acum, că bătrânul știe că ne-am vârât nasul în treburile lui. Prin urmare, dacă ești gata, am să chem o trăsură care să ne ducă la Waterloo. Ți-aș fi foarte îndatorat dacă ți-ai strecura revolverul în buzunar. Un Eley-2 e un argument minunat împotriva unui domn care face vătraiele nod. Ia-ți și peria de dinți. Cred că atâta ne ajunge.

La gara Waterloo, am avut norocul să prindem trenul de Leatherhead, unde am tocmnit o trăsură la hanul gării și așa, am pornit-o, străbătând vreo patru-cinci mile, pe drumurile Surrey-ului. Era o zi minunată, cu un soare strălucitor și câțiva nori că lână. Arborii și gardurile vii de pe marginea drumului tocmai scoteau primele mlădițe și aerul era îmbălsămat de adierea pământului reavăn. Eu, unul, simțeam un ciudat contrast între dulcea făgăduiala a primăverii și înfiorătoarea afacere în care ne vârâsem. Prietenul meu stătea în față, cu brațele încrucișate, pălăria trasă pe ochi și, bărbia lăsată în piept, cufundat în gânduri. Deodată, însă, tresări și mă bătui pe umăr, făcând un semn spre pajiște.

— Uite, acolo! Spuse el.

Un parc cu arbori bătrâni urca în pantă lină; pe culmi arborii se îndeseau, alcătuind o dumbravă. Dintre ramuri, se ițeau frontoanele cenușii și șarpantele înalte ale unui conac străvechi.

— Aici e Stocke Moran? Întrebă el.

— Da, domnule, e casa doctorului Grimesby Roylott, răspunse birjarul.

— Uite niște clădiri, făcu Holmes. Acolo mergem.

— E satul, spuse birjarul, arătând spre o îngrămădeală de acoperișuri, așezate la o oarecare depărtare spre stingă – dar dacă vreți să ajungeți la conac, drumul e mai scurt peste pârliazul ăsta și de pe poteca de pe câmp. Acolo, unde mege doamna aceea.

— Și doamna îmi închipui să fie domnișoara Stoner – observă Holmes, punând mâna streășină la ochi. pa, ar fi mai bine să-ți ascultăm sfatul.

Am coborât, am plătit și trăsura a pornit-o huruind înapoi spre Leatherhead.

— Vezi, și eu mi-am zis că omul ăsta trebuie să ne ia drept arhitecți, sau să-și spună că am venit cu vreun scop precis – spuse Holmes, pe când săream pârliazul. Asta o să-L facă să nu mai dea din gură. Bună ziua, domnișoară Stoner, ne-am ținut cuvântul, după cum vedeți.

Clienta noastră din zori se grăbise să ne întâmpine. Pe față i se citea bucuria.

— V-am așteptat cu atâta nerăbdare! Exclamă ea, strângându-ne mâna cu căldură. Totul a mers de minune. Doctorul Roylott s-a dus la oraș și nu cred să se întoarcă până seara.

— Am avut plăcerea să facem cunoștință – spuse Holmes, și îi istorisi, în câteva cuvinte, cele petrecute.

Domnișoara Stoner se făcu albă ca varul.

— Cerule! Exclamă ea. Atunci m-a urmărit]

— Așa se pare.

— E atât de șiret, că niefiodată nu știu la ce să mă aștept din partea lui. Ce-o să mai spună când o să se întoarcă?!

— Va trebui să se păzească, pentru că s-ar putea să descopere că există unul mai șiret decât el pe urmele lui. Să vă încuiați la noapte. Dacă vă face ceva, am să vă duc la mătușa dvs. din Harrow. Și acum, să profităm cât mai bine de răgaz, așa că vă rog să ne arătați chiar acum camerele pe care trebuie să le cercetăm.

Clădirea era construită din piatră cenușie, acoperită cu licheni. Avea un corp central înalt și două aripi aduse ca cleștii unui crab. Ferestrele uneia din aripi erau sparte și bătute în scânduri, iar o parte din acoperiș se lăsase – un

adevărat tablou al ruinei. Corpul central se prezenta ceva mai bine și aripa dreaptă era destul de nouă. Avea obloane la ferestre și un

Fum albăstrui care ieșea, încolăcinud-se din coșuri, arăta că acolo locuia familia. La zidul din capăt se ridica o schelă. Peretele de piatră fusese spart, dar când am sosit noi nu se vedea nici picior de lucrător. Holmes a pornit-o încet, de-a lungul și de-a latul pajiștei, cercetând cu mare atenție ferestrele din afară.

— Asta mi se pare că dă în dormitorul dvs., cea din mijloc în camera surorii și a treia, de lângă corpul central, la doctorul Roylott.

— Exact. Acum însă, dorm în cea din mijloc.

— Din cauza reparațiilor, după câte înțeleg. Apropo, n-am impresia că reparațiile de la zidul acela din capăt ar fi fost chiar atât de urgente.

— Nici nu sunt. Cred că nu a fost vorba decât de un pretext, *ca* să mă mute din camera mea.

— A! Asta îmi dă de gândit. Și acum, de cealaltă parte a acestei aripi înguste, se află coridorul în care dau camerele. Are și ferestre, desigur.

— Da, foarte mici. Prea mici ca să poată trece cineva.

— Seara încuiați ușile, așa că pe acolo nu putea pătrunde nimeni. Vreți să fiți atât de bună și să intrați la dvs. în cameră și să puneți drugii la obloane?

Domnișoara Stoner făcu întocmai și Holmes, după ce le cercetă ou băgare de seamă prin fereastra deschisă, încercă în toate chipurile să le desfacă, dar în zadar. Nu exista nici măcar o singură crăpătură prin care să fi putut vârî un cuțit ca să ridice drugul. Mai cercetă și balamalele cu lupa, dar acestea erau de fier tare, bine înfipt în zidăria masivă.

— Hm! Făcu el, scărpinându-și bărbia, încurcat. Teoria mea are fără îndoială unele puncte slabe. Nimeni nu putea să intre când obloanele erau zăvorâte. Ei, și acum, să vedem dacă interiorul ne poate aduce vreo rază de lumină.

O ușiță laterală dădea în coridorul vărui, de unde se putea intra în cele trei dormitoare. Holmes renunță să mai cerceteze cea de a treia cameră, așa că am trecut de-a dreptul la a doua, unde dormea acum domnișoara Stoner și

unde sora ei își găsise sfârșitul. Era o cămăruță plăcută, cu tavanul jos și cămin, după moda vechilor conace. Într-un colț, se afla un scrin de culoare maron, în altul un pat alb cu macat, iar în stânga ferestrei, o toaletă. Aceste obiecte alcătuiau, dimpreună cu două scaune de răchită, tot mobilierul camerei. Mai era și un covoraș pătrat de Wilton, întins la mijloc. Pardoseala cu lambriurile erau de stejar de culoare brună mâncat de viermi și atât de vechi și ieșit de soare, încât pesemne că avea aceeași vârstă cu clădirea. Holmes își trase un scaun într-un colț și se așeză. Rămase așa, în tăcere. Privirile lui rătăceau de jur împrejur, sus, jos, renținînd fiecare amănunt al încăperii.

— Unde sună soneria asta? Întrebă el într-un târziu, arătând spre un cordon care atârna lângă pat și atingea perna cu ciucurele.-

— În camera jupânesei. —<■ Pare că e mai nouă decât celelalte obiecte de aici.

<— Da. N-am instalat-o decât acum câțiva ani.

— A fost dorința surorii dvs., nu-i așa?

— Nu, nu țin minte s-o fi folosit vreodată. Noi ne-am servit întotdeauna singure.

— Într-adevăr, frumusețea asta de cordon nu pare să folosească la ceva. Vă rog să mă iertați câteva secunde, dar vreau să cercetez pardoseala.

Se lăsă jos, cu lupă în mână, și începu să se târască cu repeziciune, înainte și înapoi, cercetând cu băgare de seamă crăpăturile dintre scânduri. Apoi repetă această operație cu lambriurile care îmbrăcau camera. În cele din urmă se apropie de pat și-l examinează o vreme, după care începu să-și plimbe privirile în sus și în jos pe perete. Apoi apucă șnurul soneriei și trase tare de el.

— Ei, da' ăsta nu servește la nimic, făcu el.

— Nu sună?

— Nu, nici măcar nu e legat de vreo sârmă. Foarte interesant. Uite, e prinsă de un cârlig Chiar deasupra deschizăturii aceleia mici a ventilatorului.

— De necrezut! Nici n-am observat până acum!

—> Foarte ciudat! Mormăi Holmes, trăgând de cordon. Există vreo

două-trei lucruri bizare în camera asta. De pildă, ce fel de zidar o mai fi fost și ăsta, care a făcut un ventilator cu comunicația în altă cameră, când cu aceeași osteneală putea să răspundă afară?

— E foarte nou, spuse domnișoara Stoner.

— Are cam aceeași vechime cu șnurul, observă Holmes.

— Da, s-au făcut atunci unele mici transformări.

— Da. Deosebit de interesant. Sonerii false, ventilatoare care nu ventilează. Cu voia dvs., domnișoară Stoner, ne vom continua cercetările în camera de lângă corpul central.

Odaia doctorului Grimesby Roylott era mai mare decât cea a fiicei sale vitrege, dar tot atâit de simplu mobilată. Un pat de campanie, un mic stelaj de lemn ticsit cu cărți, mai ales de specialitate, un fotoliu lângă pat, un scaun simplu de lemn la perete, o masă rotundă și o casă mare de bani – acestea erau principalele obiecte care-ți izbeau ochii. Holmes o porni încet împrejur și le cercetă pe rând cu cel mai mare interes.

— Ce e aici? Întrebă el, bătând cu palma în safe.

— Hârtiile tatălui meu vitreg.

— Ah! După câte văd, v-ați uitat înăuntru!

— O singură dată, acum vreo câțiva ani. Mi-amintesc că era ticsit de hârtii.

— Nu cumva e o pisică înăuntru?

— Nu! Ce idee?

—* Bine, ia uitați-vă la asta! Și apucă o farfurioară cu lapte de pe safe.

— Nu, nu avem pisici. În schimb, avem un leopard și un babuin.

— A, da, desigur! E drept că leopardul este o pisică mare, totuși, așa zice, că o farfu* rioară cu lapte nu prea poate să-i ajungă. E un lucru pe care aş vrea să-l lămuresc.

Se lăsă în fața scaunului de lemn și îi cercetă fundul cu cea mai mare băgare de seamă.

— Mulțumesc. Cu asta am terminat – făcu el, ridicându-se și punând lupă în buzunar. Ei, uite ceva interesant!

Obiectul pe care-l zărise era o curea mică de dus câinii, care fusese

prinsă de un colț al patului. Cureaua era înfășurată și legată ca un laț.

— Ce zici de asta, Watson?

— E o curea destul de obișnuită. Nu văd însă de ce a legat-o.

— Nu e un lucru prea obișnuit, nu-i așa?

Of, Doamne! Lume păcătoasă! Nimic nu e mai rău decât atunci când omul deștept își închină creierul crimei. Cred că am văzut de ajuns, domnișoară Stoner, și cu mine o pornisem în sus și în jos pe pajiște.

De când sunt nu l-am văzut pe prietenul meu atât de întunecat și încruntat ca în clipa în care își încheia cercetările. Domnișoara Stoner și cu mine o pornisem în sus și în jos pe pajiște, ca să nu-l întrerupem din gândurile lui, înainte să se trezească singur din visare.

— Domnișoară Stoner, spuse el. Trebuie neapărat să-mi urmați sfatul cu strictețe.

— Așa am să fac.

— Chestiunea e prea gravă ca să mai putem șovăi. S-ar putea ca viața dvs. să atârne de felul în care îmi veți asculta sfatul.

<: - Vă asigur că n-am să ies din cuvântul dvs.

— În primul rând, atât eu cât și prietenul meu trebuie să ne petrecem noaptea aceasta în. Camera dvs.

Domnișoara Stoner și cu mine. Ne-am uitat uluiți la el.

— Da, trebuie. Dați-mi voie să' vă explic. Trebuie să existe un han în sat, nu-i așa?

— Da, la „Coroana”.

— Foarte bine. Ferestrele dvs., se văd de acolo?

— Sigur că da..

— CSnd se întoarce tatăl dvs. vitreg, vă încuiați în cameră, sub pretext că vă doare capul. După ce îl auziți că s-a dus la culcare, deschideți obloanele, trageți ivărul și puneți lampa pe pervaz, ca semnal pentru noi. Pe urmă, luați-vă cele necesare și treceți în camera în care ați locuit înainte. Sunt sigur că reparațiile nu vă vor împiedica să petreceți o noapte acolo.

■— Sigur, e foarte ușor.

— Restul lăsați-l în seama noastră.

— Dar ce aveți de gând?

— Vom petrece toată noaptea în camera dvs., să cercetăm pricina zgomotului care v-a tulburat.

— «Domnule Holmes, eu cred că dvs. știți despre ce e vorba – spuse domnișoara Stoner, punând o mână pe brațul prietenului meu.

— Poate.

— Atunci, vă rog din tot sufletul, spuneți-mi din ce cauză a murit sora mea.

— Aș prefera să am întâi dovezi mai sigure.

— Ați putea măcar să-mi spuneți' dacă bănuiala mea e întemeiată și dacă a murit din pricina unei spaime neașteptate?

— Nu, nu cred. Cred că pricina morții ei este mai palpabilă. Și acum, domnișoară Stoner, trebuie să vă las: dacă doctorul Royslott se întoarce și ne găsește aici, degeaba ne-a fost drumul. La revedere și fiți curajoasă. Dacă faceți cum v-am spus, fiți sigură că nu mai trece mult și va pieri și primejdia care vă amenință.

Sherlock Holmes și cu mine am găsit lesne o cameră de dormit și un salon la hanul „Coroanei”. Erau situate.. la primul câț, și de la fereastra noastră vedeam poarta care dădea în șosea și aripa locuită a conacului Stocke Moran. Pe înserat, l-am zărit trecând pe doctorul Griftiesby Royslott. Statura lui uriașă se profila m spatele trupului puțințel al vizitiului. Băiatul încercă să deschidă porțile grele de fier, dar nu izbuti destul de repede. Am auzit glasul răgușit al doctorului, care răcnea la el, și i-am văzut amenințându-l furios cu pumnul. Apoi brișcă se urni din loc și după câteva minute o lumină țâșni pe neașteptate printre arbori – o lampă fusese aprinsă într-unui din saloane.

— *R-* Știi, Watson – făcu Holmes, pe când ședeam alături, în întuneric. Crede-mă că nu sunt prea sigur dacă să te iau cu mine astănoapte. Fără îndoială că există o primejdie.

■— Pot fi de vreun ajutor?

— Prezența ta e neprețuită.

— Atunci cred și eu că vin!

— Foarte frumos din partea ta.

— Vorbești de primejdie. Sunt sigur că ai văzut în camerele acelea mai mult decât mine.

■— Nu, cred că am dedus ceva mai mult. Îmi închipui că ai văzut și tu tot ceea ce am văzut și eu.

— Nimic deosebit în afară de șnur. Trebuie să mărturisesc că nici nu-mi trece prin gând la ce putea folosi.

— Ai văzut ventilatorul?

— Da, dar nu cred că e un lucru atât de neobișnuit să existe o mică deschizătură între două camere. E atât de mică, încât abia ar putea trece un șobolan.

— Eram sigur că vom găsi un ventilator, încă înainte să fi venit la Stocke Moran.

— Ei, lasă!

— Da, da. Dacă îți aduci aminte, domnișoara Stoner ne-a spus că sora ei simțise mirosul de țigară de la doctorul Roylott. Ei, asta te face imediat să te gândești că cele două camere comunică undeva. Nu poate fi vorba decât de o deschizătură mică, altfel ar fi observat-o și judecătorul de instrucție. De aici am tras concluzia că e vorba de un ventilator.

— Și ce rău ezi în asta?

— E cel puțin o coincidență ciudată. Se construiește un ventilator, se atârnă un șnur, o femeie care doarme în pat moare, nu te surprinde deloc?

— Nu văd nici o legătură.

— Ai observat ceva deosebit la patul acela?

— Nu.

— Era fixat la podea. Ai mai văzut tu de când ești pat fixat în felul acesta?

— N-aș putea spune că am văzut.

— Domnișoara Stoner nu-și putea urni patul, care trebuia să rămână întotdeauna în aceeași poziție față de ventilator și de frânghie – pentru că altfel n-am cum să-i spun, de vreme ce e limpede că n-a Moșit niciodată la ceva /

— Holmes! Am exclamat eu. Încep să întrezăresc unde vrei să ajungi. Am sosit la timp ca să împiedicăm o crimă îngrozitoare, o crimă rafinată.

— Da, da. N-am ce zice - îngrozitoare și rafinată. Când un medic o apucă pe căi greșite, nu e criminal care să-l întreacă. Are sânge rece și știința e de partea lui. Palmer și Pritchard erau somități în profesia lor. Omul ăsta e și mai și, dar cred, Watson, că noi îi vom veni de hac. Mai avem încă lucruri cumplite de văzut până să se facă lumină. Ei, pentru numele lui Dumnezeu, dar hai să fumăm o pipă în liniște și să se gândim vreo câteva ceasuri la ceva mai vesel.

Pe la nouă, lumina care licărea printre arbori se stinse și întunericul se lăsă greu în direcția conacului. Două ceasuri s-au scurs încet, apoi, pe neașteptate, chiar în clipa când orologiul a bătut unsprezece, o lumină strălucitoare - una singură - s-a aprins chiar în fața noastră.

— Semnalul nostru - spuse Holmes, sărind în picioare. E de la fereastra din mijloc.

Am coborât și, în trecere, prietenul meu a schimbat câteva cuvinte cu hangiuul, spunându-i că suntem invitați târziu la o cunoștință și că s-ar putea să rămânem peste noapte. După o clipă eram afară, pe drumul care se pierdea în beznă. Un vânt rece ne sufla în față și o lumină gălbuie licărea dinaintea noastră, prin întuneric, arătându-ne calea spre locul unde aveam o misiune atât de tristă de îndeplinit.

Nu ne-a fost prea greu să intrăm pe moșie. În zidul vechi, care înconjura parcul, se căscau spărturi, pe care nimeni nu se gândise să le dreagă. Ne-am croit drum printre arbori, până la pajiște și am străbătut-o. Tocmai ne pregăteam să sărim pe fereastră, când dintr-un desiș de lauri țâșni ceva ce aducea cu un copil hidos și strâmb. Vietatea aceea se aruncă pe iarbă, cu membrele chircite, apoi o luă la goană peste pajiște și se topi în întuneric.

— Dumnezeule! Am murmurat eu. L-ai văzut?

O clipă. - Holmes rămase la fel de uluit că și mine. Mâna lui se încleșta pe încheietura mea. Era tulburat. Apoi pufni într-un râs înfundat și-și apropie gura de urechea mea.

— Frumoasă gospodărie! Murmură el. Țsta p babuinul. Uitasem de ciudații protejați ai doctorului.

Mai era și o panteră și în orice clipă ne puteam pomeni cu ea în spate. Trebuie să-ți mărturisesc că m-am simțit mai ușurat după ce, urmând exemplul lui Holmes și scoțându-mi pantofii, am intrat în dormitor. Tovarășul meu trase obloanele fără zgomot, puse lampa pe masă și aruncă o privire în jur. Toate erau așa cum le văzusem în timpul zilei. Holmes se trase lângă mine și, facându-și palmele pâlnie, îmi suflă la ureche ceva, atât de ușor, încât de abia i-am deslușit cuvintele.

— Cel mai mic zgomot ne poate zădărnici planurile. Am dat din cap, în semn că am înțele*.

— Trebuie să stăm cu lampa stinsă, să n-o vadă prin ventilator.

Am încuviințat din nou.

— Să nu adormi. Viața ta ar putea atârna de asta. Vezi să ai pistolul la îndemână, în caz că am nevoie de el. Eu am să mă așez pe marginea patului și tu în fotoliu. Am scos revolverul și l-am pus pe colțul mesei.

Holmes adusesse cu el un baston lung și subțire, pe care îl așeză pe pat, lângă el. Alături, puse cutia cu chibrituri și un muc de lumânare. Apoi stinse lampa și rămaserăm în beznă.

Am să uit vreodată veghea aceea înspăimântătoare? Era o tăcere de mormânt, nici respirația nu se auzea, și totuși știm că tovarășul meu stătea cu privirea ațintită la câțiva metri mai încolo și cu nervii tot atât de încordați ca și mine.

Obloanele nu lăsau să pătrundă nici o rază de lumină, iar noi așteptam în beznă-deasă. De afară pătrunse țipătul unei păsări de noapte și chiar pe sub fereastra noastră se auzi un scâncet prelung, oa de pisică – pantera era în libertate. Din depărtare, am auzit tonurile grave ale orologiului bisericii care se revărsau la fiecare sfert de ceas. Cât de lungi mi s-au părut aceste sferturi! Bătu douăsprezece, apoi, unu, două, trei și noi stăteam mai departe, așteptând în tăcere.

Deodată, am zărit o lumină sclipind o clipă din direcția ventilatorului, dar se stinse pe dată. Pe urmă am simțit un miros puternic de ulei încins și de

metal fierbinte. Cineva aprinsese alături o lanternă oarbă. Am auzit o mișcare ușoară, apoi liniștea se lăasă din nou, deși mirosul creștea. O jumătate de ceas am. Așteptat, cu auzul încordat, când. Deodată arh prins un zgomot – un sunet foarte ușor, care-mi mângâia auzul, de parcă ar fi fost aburul care țâșnește dintr-un ceainic.! N clipa în care l-am auzit, Holmes a sărit de pe pat, a aprins un chibrit și a izbit furios cu bastonul în șnurul soneriei.

— Vezi, Watson? Răcni el. Vezi?

Eu însă nu vedeam nimic. În clipa în care Holmes făcuse lumină, auzisem deslușit Un șuierat înăbușit, dar din pricina luminii, care a străfulgerat pe dinaintea ochilor mei obosiți, mi-a fost cu neputință să văd în ce anume izbea prietenul meu cu atâta furie. Mi-am dat totuși seama că era galben ca ceară și se cutremura de spaimă și scârba.

Încetase să mai izbească cu bățul și se uita în sus, la ventilator, când deodată liniștea nopții fu sfâșiata de cel mai înspăimântător țipăt pe care l-am auzit vreodată. Creștea mai tare, tot mai tare – un urlet răgușit de durere, de spaimă și mânie, topite toate într-un răcnet cumplit. Oamenii povestesc că până și jos, în sat, ba chiar și dincolo, în parohie, strigătul i-a trezit pe oameni din somn. Pe Holmes și pe mine parcă ne-a trecut un fior, de gheață și ne-am uitat unul la altul, până ce ultimele ecouri s-au stins în liniștea din care se născuseră.

— Ce înseamnă asta? L-am întrebat eu cu glasul înecat.

— Asta înseamnă că totul s-a terminat – mi-a răspuns Holmes. Și poate că la urma urmei, e mai bine așa. Ia-ți pistolul și să intrăm la doctorul Roylott.

Aprinse lampa, cu o expresie gravă întipărită pe față și o porni pe coridor. Bătu de două ori la ușă, fără să primească răspuns, apoi apăsă pe clanță și intră. Eu veneam în spatele lui. În mina țineam pistolul, cu cocoșul tras.

Un tablou ciudat mi se înfățișă dinaintea ochilor. Pe masă se afla o lanternă oarbă cu capacul întredeschis, aruncând o rază strălucitoare spre casa de bani, care stătea cu ușa deschisă. Lângă masă, pe un scaun de lemn, ședea doctorul Grimsby Roylott, îmbrăcat într-un halat de casă lung și cenușiu, de sub care se zăreau gleznele goale și picioarele vârate în târligi. În

poală avea un băț, la capătul căruia atârna cureaua aceea lungă, pe care o văzusem de cu zi. Bărbia îi era repezită în sus și ochii lui ficși priveau încremeniți spre colțul tavanului, dându-ți fiori. Pe frunte avea o ciudată bandă galbenă, stropită cu pete întunecate, care părea lipită acolo. Când am intrat, n-a scos un sunet și nici nu s-a clintit.

— Bandă! Banda pestriță! Mi-a șoptit Holmes.

Am făcut un pas. Lucrul acela, care părea că îi împodobește fruntea, a început deodată să se miște și din părul lui se ivi capul scurt, în formă de romb și gâtul umflat al unui șarpe dezgustător.

— E o viperă de baltă! Exclamă Holmes. Cel mai ucigător șarpe din India. Doctorul a murit în zece secunde. Cine ridică sabia, de sabie piere, și cine sapă groapa altuia, cade sigur într-însa. Hai să aruncăm jivina asta înapoi, în vizuinea ei, și să o punem pe domnișoara Stoner la adăpost, apoi să anunțăm poliția.

Pe când vorbea, trase ușurel cureaua din poală mortului și, aruncând lațul de gâtul reptilei, o târî de pe sinistrul ei suport și o duse cu brațul întins la casa de bani, în care o aruncă, încuind ușa pe urma ei.

Acesta e adevărul asupra morții domnului Grimesby Roylott de la Stocke Moran. Nu mai e nevoie să lungesc o poveste care, și așa, a ținut prea mult, istorisindu-vă cum am înpărtășit trista veste înspăimântatei fiice, cum am dus-o cu trenul de dimineață la Harrow, dând-o în grija bunei ei mătuși și cum ancheta, atât de înceată a autorităților, a tras concluzia că doctorul și-a găsit moartea pe când se juca, în mod imprudent, cu primejdiosul lui protejat. Puținul pe care îl mai aveam de aflat în legătură cu cele petrecute, mi l-a împărtășit Holmes, a doua zi, pe când ne întorceam acasă.

— Am ajuns - mi-a spus el - la o concluzie cu totul falsă, care demonstrează, dragă Watson, cât de greșit e să judeci când n-ai date suficiente. Prezența ȝiganilor și cuvântul „bandă”, pe care l-a pomenit răposata, ca să explice ce anume văzuse la lumina chibritului, mi-au fost de ajuns să mă pună pe o urmă cu totul greșită. Singurul meu merit e că mi-am schimbat poziția de îndată ce am înțeles că orice primejdie l-ar fi amenințat pe cel ce locuia în cameră, ea nu putea veni nici dinspre fereastră, nici

dinspre ușă. După cum ți-am mai spus, atenția a fost atrasă imediat de ventilator și de cordonul soneriei, care atârna deasupra patului. Cordonul acesta care nu servea la nimic, și patul fixat de podea, mi-au tresit bănuiala că și sfloara servește ca o punte pentru ceva ce trebuia să treacă prin gaură și să ajungă la pat. Mi-am spus îndată că s-ar putea să fie vorba de un șarpe, și când mi-am adus aminte că doctorul primise un transport de animale din India, am fost aproape sigur că eram pe drumul cel bun. Ideea de a folosi o otravă pe care să nu o poată stabili nici o probă chimică, nu putea să-i vină decât unui om inteligent și crud, cu experiență în Orient. El era convins că iuțeala cu care își face efectul otrava prezintă de asemenea un avantaj. Ager ochi ar fi trebuit să aibă judecătorul de instrucție, care să poată descoperi cele două înțepături negricioase, ce indică locul unde au mușcat colții veninoși! Apoi m-am gândit la șuierat. Desigur, trebuia să-și eheme șarpele înainte ea

Victima să-l vadă în lumina dimineții. Probabil că l-a dresat, cu ajutorul laptelui, să se întoarcă atunci când îl chema. Îl vira în ventilator, la ceasul cel mai potrivit, convins că va lunecă în jos pe coardă și se va lăsa pe pat. Nu era însă sigur dacă va mușca sau nu pe cel ce dormea acolo, și poate că victimei i-ar fi fost dat să scape o săptămână la rând, dar mai devreme sau mai târziu tot avea să piară.

La concluziile astea am ajuns înainte chiar să fi intrat în camera lui. Când i-am cercetat scaunul, mi-am dat seama că avea obiceiul să se urce pe el ca să ajungă la ventilator. Casa de bani, farfurioara de lapte și lațul curelei mi-au fost de ajuns ca să-mi risipească, în cele din urmă, orice îndoială. Sunetul acela metalic, pe care l-a auzit domnișoara Stoner, nu a putut fi provocat decât de tatăl ei, care a închis în grabă ușa casei de bani, după ce a vârat șarpele înăuntru. Ce măsuri am luat după aceea, ca să verific lucrurile, știi și tu. Am auzit șuieratul jivinei – nu mă îndoiesc că l-ai auzit și tu – și imediat am aprins lumina și am atacat-o.

— Și așa ai făcut-o să se înapoieze la ventilator.

— Și să se întoarcă împotriva stăpânului ei, de partea cealaltă. Câteva din loviturile mele au atins-o înfuriind-o și s-a repezit imediat la primul om pe

care l-a întâlnit în cale. Așa că n-am nici o îndoială că, indirect, sunt răspunzător de moartea doctorului Grimesby Roylott, dar n-aș putea spune că asta îmi apasă prea tare conștiința.

DIAMANTUL

Doctorul Watson era fericit că se află din nou în încăperea aceea răvășită de la primul cât al clădirii din Backernstreet – punctul de plecare al atâtor întâmplări neobișnuite. Se uită în jur la hărțile științifice de pe perete, la masa mîneată de acizi pe, care Holmes își făcea experiențele de fizică, la cutia viorii ce spînzura în colțul ei și la coșulețul în care dedectivul își ținea vechile lui pipe și tutunul. În cele din urmă, privirea i se opri pe chipul proaspăt și zâmbitor al lui Billy, ucenicul nevârstnic al lui Holmes, dar atât de inteligent și plin de bun simț, care mlai alunga urâtul ce-l copleșea pe marele, dar posomoritul detectiv.

— Toate par neschimbate, Billy. Și tu ești același. Sper că și el a rămas tot așa cum îl știu.

Billy aruncă o privire plină de grijă spre ușa încuiată a dormitorului.

— Cred că s-a culcat și doarme, spuse el.

Era ora șapte, într-o seară minunată de vară. Dar doctorul Wiatson era destul de obișnuit cu orele neregulate ale prietenului său, ca să se mai mire. Pesemne că are vreun caz de rezolvat. Da, domnule. L-ați prins chiar în plină treabă. Sunt tare îngrijorat de sănătatea lui. Nu mănâncă nimic și slăbește pe zi ce trece. E din ce în ce mai galben la flata. Doamna Hudson îl întrebase:

— Când aveți de gând să mâncați, domnule Holmes?

— Poimâine la 7, 30 – i-a răspuns domnul Holmes.

% Știți și dvs. cum e când se apucă de o treabă.

— Da, Billy, știu.

— Urmărește pe cineva. Ieri a ieșit deghezizat în muncitor care caută de lucru, azi s-a deghezizat în babă. M-a înșelat și pe mine, zău așa, și doar s-ar fi cuvenit să4 cunosc până acum.

Billy îmi arată rin jind o umtorelă tare prăpădită, ce stătea proptită de sofa.

— Asta face parte din echipamentul babei, spuse el.

— Dar despre ce-i vorba, Billy?

Băiatul coborî glasul, ca și dând ar fi fost vorba de un mare secret de stat.

— Dvs. pot să vă spun, domnule, dar să nu se afle mai departe. E vorba de diamantul coroanei.

— Ce? Spargerea aceea. În valoare de o sută de mii de lire?

— Da, domnule. Trebuie să-l aducă înapoi. Ce credeți, însuși primul ministru și ministrul de interne au fost aici și au șezut colo pe sofa. Domnul Holmes s-a purtat foarte drăguț cu ei. I-a liniștit pe dată ce le-a făgăduit că va face tot ce îi va sta în putință. Pe urmă mai e și 'lordul Cantlemere...

— Cum?

— Da, domnule. Știți ce va să zică asta. Ăsta-i unul din ăia cu nasul sus, ca să zic așa. Cu primul ministru mai calea-valea, dar despre ministrul de interne n-am ce zice, că părea om cumsecade și binevoitor, dar lordul – pe ăsta nu-i înghit. Și nici domnul Holmes. Vedeți dvs., n-are încredere în el și s-a pus luntre și punte să nu fie folosit. Ai zice că i-ar părea mai bine să dea greș.

— Domnul Holmes știe asta?

— Domniului Holmes nu-i scapă niciodată nimic.

— Ei, să sperăm că nu va da greș și că lordul Cantlemere va fi pus cu botul pe labe. Dar ce-i cu perdeaua, asta care acoperă ferestrele?

— Domnul Holmes a pus-o acolo acum trei zile. Să vedeți ce comedie e după ea.

Billy se apropie și trase draperia descoperind firida în care se afla fereastra franțuzească.

Doctorul Watson nu-și putu stăpâni un strigăt de uimire. În fața lui se afla imaginea vechiului său prieten – un manechin îmbrăcat din cap până în picioare. Stătea cu fața întoarsă pe trei sferturi spre fereastră, privind în jos, de parcă ar fi citit o carte, pe când trupul i' se cufundase adânc într-un fotoliu. Billy desprinsese capul manechinului și îl ridică.

— Îl întoarcem în diferite poziții ca să pară viu. Nu m-aș fi atins de el dacă nu erau trase perdelele. Când sunt ridicate, se vede și

De peste drum.

— Ne-am mai folosit noi odată de așa ceva.

— Înainte să fi venit eu aici, spuse Billy.

Băiatul dădu perdelele la o parte și se uită în stradă.

— Sunt niște oameni care ne supraveghează de dincolo. Uite-l pe unul la fereastră. Ia priviți-l și dvs.

Dar abia apucă Watson să facă un pas, când ușa dormitorului se deschise și silueta înaltă și subțire a lui Holmes se ivi în prag. Era palid și tras la față, dar mersul lui, vioi ca întotdeauna. Dintr-un salt fu la fereastră și trase l ransperantul.

— Așa, Billy, spuse el. Erai în primejdie, l. ăiete, și nu pot să mă lipsesc de tine tocmai acum. Ei, Watson, îmi pare bine că te mai vede omul și pe la vechea ta vizuină. Pici într-un moment greu.

— Așa mi se pare și mie.

— Poți să te duci dincolo, Billy. Băiatul ăsta e o problemă pentru mine. Cât îmi este oare îngăduit să-l pun în primejdie?

— Ce primejdie, Holmes?

— Primejdie de moarte. Astă-seară mă aștept la ceva.

— La ce?

— Să fiu ucis, Watson.

— Nu mai spune, glumești, Holmes!

— Așa lipsit de duh cum sunt și tot am găsit glume mai bune, dar până una-alta să ne-așezăm ca lumea – nu ești de părere?

Ceva de băut? Sifonul și țigările sunt la locul lor. Ia să văd cum îți stă în fotoliul tău de altădată. Sper că n-ai să-mi disprețuiești pipele și mahorcă Zilele astea trebuie să-mi țină loc de mâncare.

— Dar de ce nu mănânci?

— Pentru că atunci când ești lihnit de foame, și minteea lucrează mai bine. Ei, ca medic, ai să recunoști și tu că tot sângele de care stomacul are nevoie pentru digestie e pierdut pentru creier. Și la mine, Watson, în primul rând contează creierul. Restul nu e dedît un apendice. Prin urmare de el trebuie să țin seamă mai înltii.

— Și primejdia, Holmes?

— A, da. Pentru cazul că mi s-ar întâmpla ceva, ar fi bine să-ți încarci memoria cu numele și adresa ucigașului. Poți s-o transmiți Scotland Yard-ului cu toată dragostea și binecuvântarea mea postumă. Sylvius îl cheamă, contele Negretto Sylvius. Notează-l, omule, notează-^! Moorside Gardens, 136, N.W. Ai reținut?

Chipul deschis al lui Holmes se încruntă neliniștit. Știa el bine la ce se expunea și își dădea seama că prietenul lui nu exagerase de fel primejdia. Watson era om de acțiune și profită de împrejurare.

— Ia-mă și pe mine, Holanes. Sunt liber vreo zi-două.

— Watson, la celelalte păcate ale tale, ai mai adăugat și flecăreala. Se vede de la o poștă că ești un medic ou clintelă, care are mereu obligații.

Nu chiar atât de importante. Dar nu poți să-l dai pe mână. Poliției?

— Ba da, Watson, pot și tocmai asta îl supără în halul acesta.

— Păi atunci de ce n-o faci?

— Pentru că nu știu unde e diamantul.

— Ah! Mi-a spus Billy - bijuteria coroanei, dare a fost furată.

— Da. Piatra aceea galbenă. Am aruncat năvodul și peștele l-am prins, dar piatra tot n-am găsit-o. La ce bun să pun mâna pe făptaș? E drept c-am mai curăța lumea dacă l-am vârî în pușcărie. Dar nu asta mă interesează acum. Piatra o caut.

— Și contele acesta - Sylvius - e prada de care vorbeai?

— Da, un rechin. Și mușcă. Celălalt e Sam Merton, boxerul. Nu-i băiat rău Sam dar contele se folosește de el. Sam nu-i rechin. Plevușcă! O namilă cât toate zilele, fără minte. Dar și el se zbate la mine în plasă.

— Și contele Sylvius unde e?

— Chiar azi m-am ciocnit de el. Tu m-ai mai văzut deghizat în babă. De când sunt nu mi-a reușit mlai bine. A ajuns că mi-a ridicat și umbrelă.

„Cu voia dvs., doamnă” - mi-a spus.

E pe jumătate italian și când se simte în apele lui e tot numai politețe sudică. Dar când c întors pe dos, e diavolul în carne și oase. Așa-i viața. Plină de capricii, Watson.

— Se putea întâmpla o nenorocire.

— Da, se putea. L-am urmărit până la atelierul lui Straubenzee în Minories. Straubenzee l-a confecționat o pușcă cu aer comprimat, frumușică treabă, după câte îmi dau seama, și mai c-aș zice că acum stă la fereastra de rx te drum. Ai văzut manechinul? Cred și eu, Bi ly ți i-a arătat. Din clipă în clipă mă aștept să-l pocnească un glonte în capul ăsta al lui atât de frumos. Ei Bifly, ce e?

Băiatul intrase din nou în odaie cu o carte de vizită pe tavă. Holmes se uită la ea cu Bprîncenele ridicate, zîmbjind amuzat.

— El în persoană. Nici nu m-așteptam. Ia taurul de coarne. Are curaj! Poate c-ai auzit și tu că ăsta nu umblă decât după vinat mare. Grozav și-ar mai încorona strălucita lui activitate dacă m-ar vârî și pe mine în tolă. Asta e o dovadă că îmi simte răsuflarea în ceafă.

— Trimite după poliție.

— Probabil că așa am să și fac. Dar nu înfcă. Uită-te cu băgare de seamă pe ferelastră, Watson, și spune^mi dacă nu dă cineva târcoale pe stradă.

Watson se uită cu băgare de seamă pe după colțul perdelei. /

Aista trebuie să fie Sam Merton, credinciosul, dar nătângul Sam. Unde e domnul, Billy?

— În sala de așteptare, domnule.

— Poftește-l când te sun.

— Da, domnule.

— Chiar dacă nu sunt în odaie.

— Da, domnule.

Watson așteaptă până se închise ușa, apoi se întoarse grav către prietenul său:

— Ascultă, Holmes, nu se poate să faci una ca asta. Omul ăsta e la disperare și-i în stare să se agațe de orice.

— Nu m-ar mira.

— Stăruie să rămân cu tine.

— Ar fi o piedică de netrecut.

— În calea lui?

— Nu, dragă - într-a mea.

— Ei bine, nu pot să te las.

■ ^-r Ba da, Watson. Și ai s-o faci pentru că niciodată nu m-ai părăsit în drum. Sunt sigur că ai să mergi până la capăt. Omul ăsta vine să-și facă intereselie cu mine, dar s-ar putea oa până la urmă să mi le fac eu pe-ale mele.

Holmes își scoase carnețelul și mângăli câteva rânduri.

— Ia o trăsură și du-te la Scotland Yard. Dă-i asta lui Youghal de la Anchete. Vine cu poliția și au să4 aresteze.

— Cu plăcere.

— Poate că până te întorci am vreme să găsesc și piatra. Sună.

— O să ieșim prin dormitor. Nici nu știi ce bine îmi prinde ușa asta. Prefer să4 văd pe rechinul nostru fără să mă vadă și el pe mine. Dacă-ți mlai aduci aminte, am eu un mijloc special.

Așadar, un minut mai târziu, când Billy îl conduse înăuntru pe contele Sylvius, acesta intră în camera goală. Vestitul vânător, sportiv și crai de salon era un individ zdravăd, oacheș, cu o strașnică mustață neagră ce umbrea o gură crudă cu buze subțiri, peste care se încovoia un nas lung, aduc ca un cioc de uliu. Era bine îmbrăcat, iar acul lui de cravată cu briliante, ce arunca sclipiri și inelele lui care îi luau ochii, erau prea stridente. După ce ușa se închise în urmă-i, aruncă în jur o privire firoasă și plină de bănuială, ca unul ce se teme de o cursă la fiecă pas. Apoi, când zări ceasul acela nemișcat și gulerul hainei de casă ce se ițea peste spătarul fotoliului de la fereastră, tresări. La început rămase Uluit. Apoi în privirile lui întunecate și ucigașe sclipi o rază de speranță, o speranță care îi dă fiori. Mai aruncă o privire în jur să vadă dacă nu avea martori, apoi se apropie tiptil de figura aceea tăcută. Tocmai se ghemuia să sară ca s-o izbească, când un glas rece, batjocoritor, îl întâmpină din ușa dormitorului..

— Nu-l sparge, conte, nu4 sparge.

Ucigașul se dădu înapoi clătînându-se. Pe fața lui strâmbata se citea uimirea. O clipă mai ridică bostonul lui greu de parcă ar fi vrut să-și întoarcă

mânia de la chipul cioplit la modelul lui. Dar era ceva în ochii aceia cenușii, plini de hotărâre, și în zâmbetul batjocoritor al lui Holmes, care-l făcu să lase mâna jos.

— E o piesă tare drăguță - spuse Holmes apropiindu-se de manechin. Opera lui Tavernier, artistul acela francez. E tot atât de priceput la figuri de ceară, pe cât amicul dumitale Straubenzee la puști cu aer comprimat.

— Puști cu aer comprimat? Oe vrei să spui cu asta?

— Pune-ți pălăria și bastonul pe masa aceea de lângă perete. Mulțumesc. Șezi, te rog. N-ai vrea să-ți scoți și revolverul? Ei, foarte bine, dacă ții neapărat să șezi pe el... Vizita dumitale pică tocmai la vreme, pentru că tare voiam să stăm de vorbă vreo câteva minute.

Contele se încruntă, măsurându-l cu privirile lui întunecate, amenințătoare.

— Și eu țineam să schimbăm vreo două cuvinte. De aceea am și venit. N-am să neg că adineauri voiam să mă năpustesc asupra dUmitaie.

Hodmes își puse piciorul pe marginea mesei.

— Mi-am dat eu seama ce gânduri aveiai, îi răspunse el. Dar de ce atîtta atenție?

— Pentru că ai făcut pe dracu' în patru să mă scoți din pepeni și ți-ai pus oamenii pe urmele mele.

— Oamenii mei! Zău că nu!

— ■ Prostii! Am pus să-i urmărească. Merg și doi într-un joc, Holmlles.

— Uite ce e: e vorba de un lucru neînsemnat, dar te-aș ruga să fii drăguț, și să-mi spui „dlomnule" când mi te adresezi. Îți dai seama că, în meseria mea, ar însemna să mă bat pe burtă cu jumătate din cazierul țării. Sper să fim de acord că excepțiile sunt supărătoare.

— Bine, fie atunci, domnule Holmes.

— Perfect î Și te asigur că greșești dacă îți închipui că au fost agenți de-

ai mei.

Contele Sylvius râse batjocoritor.

— Nu numai dumneata ai spirit de observație. Ieri era un vânător bătrân, azi o babă. Toată ziua s-au ținut pe urmele mele.

— Mă măgulești, zău așa. Bătrânul baron Dowson spunea cu o seară înainte să fie spânzurat, că în cazul meu tot ce a câștigat justiția u pierdut scena. Și acum, mai ești și dumneata așa de drăguț, încât să mă feliciți pentru micul rol pe care l-am jucat.

— Dumneata - dumneata erai?

Holmes ridică din umeri.

— Uite colo, în colț, umbrela pe care ai fost atât de amabil să mi-o ridici la Minories înainte să fi bănuir ceva.

— Dacă aș fi știut, n-ai mai fi...

—... apucat să-ți vezi umla-ți casă. Știam și eu. Orice om a pierdut câte o ocazie în viață. Cum însă n-ai știut, n-ai ce-i face!

Fruntea încruntată a contelui se încreți și mai tare deasupra privirilor lui amenințătoare.

— Ce-mi spui agravează și mai mult situația. Va să zică nu oamenii dumnitale erau, ci chiar dumneata te ții de joacă și-ți vâri nasul peste tot. Recunoști că m-ai spionat. În ce scop?

— Ei, conte, doar ai vânat în Algeria.

— Ei și?

— De ce-o făceai?

— De ce? Plăcere - emoție - primejdie!

— Și fără îndoială, ca să scapi țara de o năpastă.

— Exact!

— Tocmai ceea ce voiam să spun. Contele sări în picioare și fără să vrea își

Duse mâna la buzunar de la spate.

— Șezi jos, șezi jos! Mai am un motiv, mai practic. Vreau diamantul galben!

Bontele Sylvius se lăsă înapoi în scaun, cu un zîrnbet rău.

— Pe legea mea! Exclamă el.

— Știai că de-aceea te urmăresc. Motivul pentru care ai venit astânseară aici, e să descoperi ce știi și dacă nu cumva e necesar să fiu îndepărtat. Ei bine, ți-aș putea spune că din punctul dumitale de vedere e foarte necesar, pentru că am aflat tot, afară de un singur lucru, pe care ai să mi-l spui dumneata.

— Da? Ce vorbești! Și mă rog despre ce anume e vorba?

— Unde e diamantul coroanei?

Contele își fulgeră potrivnicul cu privirea.

— Aha, vrei să știi unde e ? Da de unde până unde să-ți spun eu?

— Poți, și o vei face.

— Ce vorbești!

— Nu mă înșeli dumneata pe mine, conte Sylvius!

Pe când se uita la el, ochii 'lui Holmes se făcură mici și începură să lucească până ajunseră asemenea a două vârfuri de oțel.

— Ești străveziu ca o sticlă. Văd până în fundul sufletului dumitale.

— Atunci, cu siguranță că vezi și diamantul?

Holmes bătu din palme înveselit, apoi întinse un deget spre el în bătaie de joc.

— Vezi că știi? Ai recunoscut singur!

— Nu recunosc nimic.

— Ascultă, conte, dacă ești un om cuminte, ne putem înțelege. Dacă nu, ai s-o pățești.

Contele Sylvius își ridică privirile în tavan.

— Și când ie gândești cine vorbește de șiretlicuri! Spuse el.

Holmes îl privi pe gânduri, ca un mare jucător de șah, care își pregătește lovitura de grație. Apoi trase sertarul mesei și scoase un carnețel gros.

— Știi cine e în carnetul ăsta?

— Nu, nu știu. Eu?

— Da, domnule! Dumneata! Ești aici tot - fiecare faptă pe care ai comis-o în viața dumitale netrebnică și plină de aventuri.

— Du-te dracului, Holmes! Exclamă contele cu priviri scăpărătoare. Are și răbdarea mea o margine 1 *

— Totul e aici, conte. Adevărul asupra morții bătrânei doamne HaroiLd, care. Ți-a lăsat moșită Blymer, pe care ai pderdut-o at&t de repede la joc...

— Visezi!

— Și toată povestea vieții domnișoarei Minnie Warrender.

— Eu! Niu-ți folosește la nimic!

— Am material berechet, cowte! Uite aici jaful din expresul de Riviera, de la 13 februarie 1892. Iată și cecul fals din același an, tras asupra Creditului Lionez.

— De data asta n-ai nimerit-o.

— Atunci am nimerit-o în alte privințe. Ascultă. Ascultă, conte, ești doar jucător de cărți. Când partenerul are toate atuurile, câștigi timp dacă te arunci.

— Ce legătură are toată vorbăria asta cu bijuteria de oare vorbeai?

— Încet, conte. N-o luat înainte. Lasă-mă să ajung la chestie așa, băibește, cum știu eu. Sunt în posesia tuturor acestor elemente care constituie un cap de acuzare împotriva dumatăle, dar mai am unul, și mai și, care te acuză atât pe dumneata cât și pe bătaușul acela de care te folosești. E vorba de diamantul coroanei.

— Nu mai spune!

— Am martori atât pe birjarul care te-a dus la WMtehall, cât și pe cel care te-a luat de acolo. Mai e și comisarul care te-a văzut Ungă safe. Apoi, Ikey Sanders, oare a refuzat să spargă casa de bani pentru dumneata. Ikey tena denunțat și jocul a luat sfârșit.

Vinele de pe fruntea contelui se umilaseră, iar rnîinile lui pârlite^și păroase se încleștară de emoție stă^iniță. Încercă să vorbească, dar nu putu articula nici un cuvint.

— Țsta-i jocul meu, spuse Holmes. Toate cărțile pe masă. Una însă lipsește, Regele de caro¹. Nu știu unde e piatra.

— Nici n-ai să știi vreodată.

— Nu? Hai, fii înțelept, conte. Analizează situația: au să te închidă pe

douăzeci de ani. La fel o s-o pătească și Sam Merton. Ce folos ai să mai tragi din diamantul dumitale? Absolut niciunuL Dar dacă îl predai, ei bine, fac un compromis. Nu de dumneata avem nevoie și nici de Sam Merton. Vrem piatra. Dă-o îneca' și în ceea ce mă privește ești liber cât timp te porți ca lumea. Dacă însă mai faci un pas greșit, ei bine, va fi ultimul. De data asta, misiunea mea e să pun mîna pe piatră, nu pe dumneata.

— Și dacă refuz? ■

— Ei, în cazul acesta va trebui, din păcate, să pun mîna pe dumneata, nu pe piatră.

Sună și Billy se ivi în prag.

— Cred conte, că n-ar strica să fie și amicul dumitale Sam de față. La urma urmei, trebuie să-i reprezinte cineva interesele. Billy, vezi că e un domn spătos dar pocit la față, care așteaptă la intrare. Poftește-4 sus.

— Și dacă nu vrea?

— Fără brutalități, Billy. Nu te repezi la el. Dacă-i spui că4 cheamă contele Sylvius, sunt sigur că vine.

— Ce mai ai de adăugat acum? Îl întrebă acesta, după ce Billy se făcu nevăzut.

— Prietenul meu Watson a fost ai/ci până mai adineauri și tocmai îi spuneam că am în plasă un rechin și o plevușcă. Acum trag năvodul și îi scot pe amândoi.

¹ În englezește *diamond* - caro.

Contele se ridicase în picioare. Mina o ținea acum la spate. Dar și mîna lui Holmes apucase ceva ce ieșea pe jumătate din buzunarul halatului.

— N-ai să mori în patul dumitale, Holmes!

— Așa-mi zic și eu. Dar ce importanță are?

În definitiv, dumneata, conte, ai mai mulți sorți să mori în picioare decât culcat. Ei, dar toate nenorocirile astea sînt de-a dreptul nesănătoase. De ce să nu ne lăsăm în voia plăcerilor clipei?

O lucire sălbatică sclipi în ochii întunecați și amenințători ai contelui, acest as al crimei. Trupul lui Holmes păru să se înalțe pe măsură ce se încorda, gata la orice.

— N-are nici un rost să pui mâna pe revolver, amice – spuse el cu glas potolit. Știi foarte bine că n-ai îndrăzni să-l folosești, chiar dacă te-aș lăsa să-l scoți. Neplăcute și zgomotoase mai sunt și revolverele astea, conte. Rămâi mai bine la puștile dumitale cu aer comprimat. Ah, mi se pare că aud pașii fermecători ai prețiosului dumitale colaborator. Bună ziua, domnule Merton. Cam plictisitor pe stradă, nu-i așa?

Boxerul, un tânăr trupeș, cu fața ca o lamă, pe care era întipărită o expresie îndărătnică și nătânga, stătea stingherit în ușă, privind mirat în jur. Atitudinea amabilă a lui Holmes îl surprindea, dar deși simțea într-o oarecare măsură că dedesubtul ei nu se ascunde nimic bun, nu știa cum să-i facă față, așa că se întoarse spre complicele lui, mai șiret ca el, să-l ajute.

— Ei, cum stăm, conte? Ce mai vrea și ăsta? Ce s-a întâmplat?

Avea un glas gros și răgușit. Contele ridică din umeri. Holmes răspunse în locui lui:

— Pe scurt, domnule Merton, s-ar putea spune că ce s-a întâmplat nu-i a bine.

Boxerul continuă să i se adreseze compicelui său:

— Flăcăul ăsta face pe deșteptu' sau ce fel? N-am eu chef de joacă acum!

— Nici nu m-am gândit ia așa ceva, făcu Holmes. Și cred că pe măsură ce timpul va trece, vei avea din ce în ce mai puțin. Acum, ascultă aici, conte Sylvius. Sânt un om ocupat și n-am vreme de pierdut. Mă duc în dormitor. În lipsa mea, te rog să te simți ca acasă. Poți să-i explici amicului dumitale cum stau lucrurile, fără să te stingherească prezența mea. Până atunci, am să cânt la vioară *Barcarola* de Hoffmann. În cinci minute vin să-mi dai ultimul răspuns. Cred că-ți dai seama care-i aOjternativa: ori dumneata, ori piatra.

Holmes ieși. În trecere își luă și vioară din colț. După câteva clipe notele prelungi tânguitoare ale melodiei aceleia atât de Obsedante pătrunseră ca un zvon îndepărtat prin ușa închisă a dormitorului.

— Știe al dracului de multe și nu sunt sigur dacă n-a aflat chiar tot.

— Doamne sfinte!

Chipul palid al boxerului se îngălbeni și mai tare.

— Ikey Sanders ne-a turnat.

— Crezi? Dacă-i așa, să știi că i-o trag eu chiar de-ar fi să intru cu gâtul în laț.

— Nu ne ajută la nimic. Trebuie să ne hotărâm odată ce avem de făcut.

— Stai așa! Spuse boxerul uitându-se bănuitor la ușa dormitorului. Asta e un șmecher de care trebuie să te păzești. N-o fi trăgând cu urechea?

— Cum să tragă ou urechea de vreme ce cântă?

— Ai dreptate. Da' poate că tot e cineva după perdea. Prea multe perdele în camera asta!

Se uită în jur și deodată zări manechinul de la fereastră. Rămase cu privirile țintă, arătând spre el. Era atât de uluit, că i se opriseră vorbele în gât.

— Eh! Nu-i decât un manechin, spuse contele.

— Cu alte cuvinte, o imitație! Să mă ia dracu! De-a doamnei Tussaud\ nu-i așa?

Leit Holmes, și halatul, și tot. Dar cu perdelele ce facem, conte?

— Uf. Dă4e naibii de perdele! Pierdem vremea și oricum n-avem destulă. E în. Stare. Să ne bage la gros pentru piatra asta.

— Dracu' să-l ia că e în stare!

— Dar dacă îi spunem unde e piatra, ne lasă în pace.

— Ce? S-o lăsăm din mfcnă? Să lăsăm o sută de mii de lire?

— La alegere.

Merton își scutură căpățâna tunsă scurt.

— E singur aici. Să-i facem de petrecanie. I>acă dă ortul popii, nu mai avem de ce ne teme.

Contele clătină din cap.

— E înarmat și gata la orice. Dacă tragem în el, greu să mai putem scăpa dintr-un loc ca ăsta. Și pe urmă, cred că le-o fi spus și celor de la poliție ce dovezi are. Ei! Da' ce-i asta?

Se auzise un zgomot ciudat, ce părea să vină dinspre fereastră. Cei doi se repeziră într-acolo, dar între timp zgomotul încetase. În afara mJanechinului aceuia neobișnuit, care ședea în fotoliu, în cameră nu mai era

nimeni.

— O fi fost ceva în stradă, spuse Merton. Acu, ascultă ce-ți spun eu, șefule – dumneata ești capul. Trebuie să găsești o scăpare. Să-i trag una în seăfîrlie nu merge, atunci vezi dumneata ce-i de făout.

— Mi-am bătut eu joc de alții și mai și, îi răspunse contele. Piatra e aici, în buzunarul secret. Nu risc eu s-o las din mină. Chiar astă-seară o putem expedia din țară. Până du-

¹ Vestită galerie londoneză cu figuri de ceară.

Mânica e tăiată în patru la Amsterdam. Holmes nu știe nimic de Van Seddar.

— Credeam că Van Seddar trebuia să plece săptămâna viitoare.

— Trebuia. Dar acum va pleca cu primul vas. Uniul din noi are să se strecoare cu piatră până la Limestreet să-i spună tot.

— Bine, dar fundul dublu nu-i încă gata.

— S-o ia așa cum e și să încerce. Nu e nici o clipă de pierdut.

Ou acel simț al primejdiei, care la vânător se transformă cu timpul într-un adevărat instinct, contele Sylvius se opri și se uită țintă la fereastră. Da, cu siguranță că din stradă venise zgomotul acela slab.

— Qt despre Holmes, nu e prea greu să-4 ducem de nas, urmă el. Dacă îi dăm piatra smintitului ăsta blestemat, nu ne mai arestează. Păi, atunci, să i-o făgăduim. O să-l pun pe un drum greșit și până să își dea el seama, piatra e în Olanda și noi peste graniță.

— Așa da! Exclamă Sam Merton rânjind.

— Du-te și spune olandezului să-i dea drumul. De fraierul ăsta am eu grijă să-4 îndop cu mărturisiri false. Am să-i spun că piatra e la Liverpool. Dar-ar dracu' în muzică asta!

Parcă miaună! Îmi calcă pe nervi. Când o să descopere că nu e la Liverpool, ea va fi la adăpost și noi pe marea cea albastră. Vino aici, nu sta în dreptul* ușii, că se vede prin gaura cheii. Uite piatra.

— Cum de ai curaj să o porți la dumneata?

— Da' unde să fie mai în siguranță, dacă nu la mine? Am putut-o lua noi de la Whitehall și să n-o poată lua altcineva de la mine de acasă?

— Ia să mă uit la ea.

Contele îi aruncă complicei său o privire nu prea măgulitoare și se făcu că nu vede mătrea jgoasă care se întinse spre el.

— Ce, nu cumva îți închipui c-am să ți-o iau cu silo? Ascultă, meștere, m-am cam săturat de mofturile dumitale.

— Lasă, Sam, lasă. Nu te supăra. Nu e locul să ne certăm. Hai la fereastră, dacă vrei să vezi minunăția asta cum se cuvine. Ia ține-o la lumină! Uite!

— Mulțumesc!

Dintr-un salt, Holmes se repezise din fotoliul manechinului și apucase piatră prețioasă. O ținea acum într-o mină, iar cu cealaltă ținea revolverul spre capul contelui. Cei doi netrebnici se dădură înapoi uluiți. Până să-și vină în fire, Holmes sunase.

— Fără brutalități, domnilor, fără brutalități, vă rog. Aveți grijă de mobilă! Trebuie să vă băgați bine în cap că n-aveți nici o scăpare. Poliția așteaptă jos.

Contele era, mai puțin mânios și nici atât de tare nu se speriasse, pe cât era de uimit.

— Dar cum naiba...? GîM el.

— ■ Uimirea dumitale e cât se poate de firească. NTaveai de unde să știi că o altă ușă dă din dormitor în spatele perdelei. Mi-am închipuit eu că trebuie să mă fi auzit când am scos manechinul, dar norocul a fost de partea mea. Așa am putut asculta convorbirea voastră pipărată, care nu s-ar fi putut desfășura în voie dacă ați fi știut că sunt aici.

Contele făcu un gest resemnat.

— Mă închin, Holmes. Ești diavolul în persoană.

— Oricum, nu e departe de adevăr - îi răspunse Holmes, ou un zâmbet politicos.

Mintea greoaie a lui Sam Merton nu pricepuse dintr-o dată situația. Acum, când auzi pași apăsăți pe scară, rupse și el tăcerea.

— Deștept copoi! Spuse el. Dar ia zi, cum e cu vioară aia grozavă? Parcă o mai aud.

— Eh, răspunse HbLmes. Ai dreptate. Las' să" cânte! Gramofoaniile astea moderne sunt o născocire minunată.

În aceeași clipă, poliția se năpusti înăuntru, cătușele zăngăniră și tâlharii fură duși la trăsura care-i aștepta jos. Watson mai întârzie ou Holmes, felicitându-l pentru noua pagină pe care o adăugase gloriei sale. Dar discuția lor fu din nou întreruptă de imperturbabilul Billy, care intră cu o carte de vizită pe tavă.

— Lordul Oantlemere, domnule.

— Introduci, Billy. E un nobil dare ocupă o situație foarte înaltă, spuse Holmes. Reprezintă interese superioare. Un om minunat și plin de calități, dar cam de modă veche. Ce zici, să-l sâcâim puțin? Nu ne-am putea îngădui o mică glumă cu el? Probabil că habar n-are ce s-a întâmplat.

Ușa se deschise și intră un om uscățiv, cu o expresie severă întipărită pe fața-i ca o lamă de cuțit, împodobită cu o pereche de favoriți și oare contrastau cu umerii aduși și slăbiciunea trupului. Holmes îl întâmpină cu bunăvoință și strânse mâna pe care lordul i-o întinse cu bunăvoință.

— Bună ziua, lord Cantlemere. E cam răcoare pentru anotimpul acesta. Aici, însă e destul de cald. Să vă ajut să scoateți pardesiul?

— Nu, mulțumesc, nu mă dezbrac. Holmes îi puse o mina insistent pe braț.: — Vă rog să-mi permiteți! Prietenul meu,

Doctorul Watson, v-ar putea asigura că aceste schimbări de temperatură sunt cum nu se poate mai primejdioase.

Lordul se trase la o parte, nerăbdător.

— Mă simt foarte bine, domnule. Nu e cazul să rămân. Am vrut doar să aflu în ce stadiu e misiunea pe care v-ați asumat-o singur.

— Greu - tare greu f

— Știam eu c-ai să ajungi la concluzia asta.

Se vedea limpede din cuvintele și din atitudinea bătrânului curtean că îi părea bine.

— Orice om își are limitele lui, domnule Holmes, dar așa cel puțin ne mai vindecăm și noi de păcatul mulțumirii de sine.

— Da, domnule, sunt pur și simplu uluit.

— N-am nici o îndoială.

— Mai ales într-o privință. Poate că mi-ați putea da o mână de ajutor.

— Ținai adus aminte cam târziu să-mi ceri ajutorul. Credeam că ai metodele dumitale proprii, care-ți sunt de ajuns. Cu toate acestea, mă declar gata să te ajut.

— Ei bine, lord Cantlemere, cred că-i putem pune sub urmărire pe făptași...

— Da, după ce-i prinzi.

— Exact. Dar problema e - cum se va proceda împotriva tăinuitorului?

— Nu crezi că e prematură întrebarea? /

— Nu strică să punem planurile la punct din timp. Și acum, care e, după părerea dvs., o dovadă hotărâtoare împotriva tăinuitorului?

— Faptul că se află în posesia pietrei.

— E un motiv pentru care l-ați aresta.

— Fără îndoială.

Holmes râdea rareori. De data aceasta însă - vechiul lui prieten Watson și-o amintește - era cât pe-acum să izbucnească.

— În cazul acesta, stimate domn, voi fi silit să propun cu regret, arestarea dvs.

Lordul CatiLemere își ieși din fire. Pe chipul lui gălbejit scânteie o clipă vechiul foc din tinerețe.

— Iți îngădeui cam mult, domnule Holmes! De cincizeci de ani de când lucrez în serviciul statului, nu-mi amintesc să mi se fi înthnplat așa ceva. Sunt un om ocupat, domnule, am chestiuni importante și n-am timp nici chef de năzbâtii. Ca să fiu sincer, n-^am crezut niciodată în capacitățile dumitale, și am fost de părere că afacerea aceasta e mai sigură în mâinile poliției. Purtarea dumitale îmi confirmă punctul de vedere. Am onoarea, domnule, să-ți spun bună seara.

Holrnes se urni din loc cu iuțeala fulgerului, postSndu-se între lord și ușă.

— O clipă, domnule - spuse el. E mult mai grav să plecați cu piatra decât s-o găsim, decât s-o găsim în stăpânirea dvs. temporară.

— Purtarea dumitale e neîngăduită! Dă-mi drumul să plec.

— Vârâți mina în buzunarul drept al paltonului.

— Ce vrei să spui, domnule?

— Hai, hai, faceți cum vă spun!

O clipă mai târziu, lordul uluit ținea piatra aceea mare și galbenă în mână-i tremurătoare, clîpinl din ochi și bâiguind:

— Ce? Ce? Cum vine asta, domnule Holmes?

— Prea din dale-afară, lord Cantletmere, e prea din cale afkră! Exclamă Holmes. Vechiul meu prieten vă poate spune că mă topesc după farse și că nimic nu-mi place mai mult decât o situație dramatică. Mî-am luat îngăduința - marea îngăduință, recunosc - să vă strecor, piatra în buzunar încă de la începutul conversației dvs.

Bătrânul lord se uita ba la piatră, ba la chipul care-i zâmbea dinainte.

— Sunt uluit, domnule Holmes! Da... într-adevăr, e diamantul! Vă suntem profund îndatorați! Glumele dumitale, trebuie să recunoști, nu prea sunt la locul lor și nici momentul potrivit nu ți-ai ales. Mă văd însă nevoit să retrag orice apreciere în legătură cu uluitoarele dumitale însușiri profesionale. Dar cum...

— Cazul e rezolvat doar pe jumătate. Urtnmzâ amănuntele. Sunt sigur, lord Catlemere, cĂ plăcerea de a istorisi succesul nostru în Înaltele cercuri în mijlocul cărora vă veți întotircc, va compensa într-o oarecare măsură fu mu pe care v-am făcut-o. Billy, condu-l pe lord. Și spune-i doamnei Hudson că n-aș avea Illnilc împotrivă să trimită sus, cât mai repede, rina pentru două persoane.

PICIORUL DIAVOLULUI

În răstimpurile în care mai depanam pe hârtie câte o întâmplare neobișnuită sau vreo amintire ininteresantă din îndelungata și strânsa mea prietenie cu domnul Sherlock Holmes, ca un făcut, mă izbeam de piedicile pe care mi ie ridica în cale amicul meu, ce nu suferea să se facă zarvă în jurul lui. De când îl știu, omului acesta închis și cinic i-a fost silă de onoruri și nimic nu-i făcea mai multă plăcere, la capătul unei anchete plină de succes, decât să renunțe la demascarea criminalului și s-o lase pe seama vreunui

funcționăraș tipicar, iar să asculte, cu un zîmbet batjocoritor, corul laudelor închinatelor care nu i se cuvenea. În adevăr, nu lipsea vreunui material interesant, ci atitudinea prietenului meu m-a silit în ultimii ani să public atât de puține însemnări. Că am fost părtaș la unele din aventurile lui, era pentru mine un privilegiu care m-a silit în schimb să știu să păstrez o taină.

De aceea nu mică mi-a fost mirarea când, marțea trecută am primit o telegramă de la Holmes – nu-i țin minte să fi trimis vreodată o scrisoare, dacă putea telegrafia – cu următorul cuprins:

„De ce nu publici oribilul asasinat din Cornwall – cel mai ciudat caz din câte am întâlnit?”

Nu știu ce val de amintiri i-o fi răscolit cazul acesta sau ce toană l-o fi împins să-mi ceară să-l povestesc.

Acum mă grăbesc – că nu cumva altă telegramă să mă oprească din lucru – în căutarea însemnărilor din care să aflu amănunțic exacte ale cazului și să-l istorisesc cititorilor.

Era, așadar, în primăvara lui 1897, când «An Atâtea de fier a lui Holmes păru că începe «A slăbească, din pricina trudei lui neîncetate? Are-l storcea de puteri, și poate și a imprudențelor pe care le comitea din când în când. În martie, doctorul Moore Agar din Harley Street – împrejurările dramatice în care am făcut cunoștință le voi istorisi poate într-o bună zi – i-a recomandat stăruitor vestitului detectiv particular, să lase baltă toate anchetele și să se odihnească cum se cuvine, dacă nu ținea să o pățească. Pe Holmes, sănătatea lui nu-l interesa de fel, pentru că ajunsese să se spiritualizeze de-a binelea. Totuși, teama că nu va putea fi în stare niciodată să munțiscă, l-a silit în cele din urmă să schimbe și peisajul, și aerul. Așa s-a făcut că la începutul primăverii aceleia, ne aflam amândoi într-o casă de țară, din apropierea golfului Poldhu, la capătul peninsulei Cornwall.

Era un loc ciudat, care se potrivea de minune cu proasta dispoziție a pacientului meu. De la fereastra casei noastre, spoite în alb, care se înălța deasupra promontoriului înverzit, se vedea semicercul mohorât al golfului Mounts — străvechea cursă a morții în care piereau corăbiile – cu chenarul lui de stânci negre și ourecifele măturate de flux, pe care Dumnezeu știe câți

mateloți și-au găsit sfârșitu. Și golful acesta pașnic și ferit, peste care adie briza dinspre miazănoapte, pofteste parcă vanele, pe oare furtuna le zvârlă de cokolcolo, să caute odihnă și adăpost înăuntru. Apoi, deodată, vântul – mâniașă furtună dinspre sudvest – se năpustește val-vîntej; smulsă e ancora și tîrîltă din loc, țărmlul spre care bate vîntul se apropie și vasul începe să se zvîroolească de moarte prîfîire brîzanții acoperiți de spume. Marinarul priceput se ține departe de locurile acestea blestamate.

Pe țărml, locurile erau tot atît de posomorite ca și pe mare. Era un ținut cu mlaștini unduitoare, părăsit și cenușiu, din care se ițea, ici-colo, o clopotniță însemnînd locul cîte unui sat vechi de cînd lumea. Și în ordce parte te-ai fi întors, mlaștinile acestea păstrau urmele unor semînții apuse pentru totdeauna, care lăsaseră, ca semn că au existat, doar monumentele acelea de piatră, movilele neregulate sub care se odihnea cenușa celor morți și ciudatele valuri de pămînt ce aminteau bătălii din vremuri preistorice. Farmecul tainic al acestor locuri, învîluite în mohorâta atmosferă a semînțiilor uitate, stârnea închipuirea prietenului meu, care-și trecea mare parte din timp în preumblări și în meditații solitare, prin mlaștini. Îl preocupa, printre altele, și limba vechilor locuitori ai Cornwall-ului, și, după cîte îmi amintesc, era de părere că ar fi fost înrudită cu chaldeana, derivînd din limbă vorbită de neguțătorii de cositor fenicieni. Primise un pachet cu cărți de filologie și tocmai se pregătea să-și dezvolte teoria, cînd, pe neașteptate, spre necazul meu și plăcerea lui – pe care ndci nu ținu măcar să o ascundă – ne-am pomenit amestecați – chiar în inima acestei țări de basm – într-o aflaoere mai zguduitoare, mai pasionantă și mult mai de nepătruns decît acelea din pricina cărora am fost siliți să părăsim Londra.

Traiul nostru simplu și liniștit, obiceiurile noastre atît de binefăcătoare au fost înitaerupte pe neașteptate și ne-am pomenit deodată prinși în vîltoarea unor întâmplări care au tulburat nu numai Cornwall-ul, ci tot apusul Angliei. Poate că mulți dintre cititorii mei își amintesc de „Grozăvia din Cornwall”, cum i s-a spus pe atunci, deși informațiile primite de presa londoneză au fost cum nu se poate mai incomplete. Acum, după 13 ani, voi publica «mînu nișele adevărate ale acestei afaceri de necrezut.

Am mai spus că vreo câteva turle răzlețe, ci» re însemnau locul satelor, punctau regiunea ticeosta a Cornwall-ului. Oea mai apropiată așezare era cătunul Tredannick Wollas, unde căsuțele câtorva sute de locuitori se înghesuiau în jurul unei biserici străvechi, năpădită de mușchi. Vicarul parohiei, domnul Roundhay, se ocupa cu arheologia, fapt care l-a determinat pe Holmes să facă cunoștință cu el. Era un om între două vârste, corpulent și binevoitor, care avea cunoștințe bogate în ceea ce privește regiunea. La invitația lui, am luat ceaiul la vicariat și așa am aflat că un rentier, domnul Mortimer Tregennis, ocupa o cameră în casa aceasta, atât de spațioasă – rotunjind veniturile anemice ale vicarului. Acesta, fiind burlac, era fericit că putuse încheia o asemenea afacere, deși nu prea avea mult de-a face cu locatarul său – un om slab, negricios, cu ochelari și adus de spate, încât părea că are o diformitate fizică. Îmi amintesc că în cursul scurtei noastre vizite, vicarul s-a arătat tare vorbăreț, pe când chiriașul lui părea un om neobișnuit de închis, cu o umbră de melancolie întipărită pe față și adâncit în gânduri. Stătea cu privirile întoarse, părând că nu se gândește decât la treburile lui.

Aceștia erau cei doi oameni care au pătruns pe neașteptate marți, 16 martie, în micuțul nostru salon, puțin după gustarea de dimineață, pe când fumam, gata să o pornim în excursia noastră zilnică prin ținuturile acelea mlăștinoase.

— Domnule Holmes, făcu vicarul cu un tremur în glas. Astă-noapte s-a întâmplat o tragedie fără seamăn. E un caz cum nu cred să mai fi auzit vreodată. Nuimad Providenței trebuie să-i mulțumim că vă aflați aici, pentru că sunteți singurul om din toată Anglia care ne poate da o mână de ajutor.

I-am aruncat o privire nu prea binevoitoare, dar Holmes își scoase pipa din gură și se înălță în fotoliu, ciulind urechile, oarecum de vânatoare încercat, la auzul chemării. Făcu un semn cu mâna spre sofa și oaspetele nostru, ' căruia îi zvâcnea inima în piept, se așeză alături de tuilburatul lui tovarăș. Domnul Mortimer Tregennis se stăpânea însă, mai bine decât păstorul, dar din felul în care își frământa mâinile și din strălucirea ochilor iui negri se vedea că era tot atât de emoționat.

— Să spun eu, sau spui d-ta? Îl întrebă el pe vicar.

— De vreme ce dvs. ați făcut descoperirea, oricare ar fi ea, iar vicarul a aflat cele petrecute tot de la dvs., mai bine ne-ați spune dvs. direct, făcu Holmes.

M^{am} uitat la pastor, care se îmbrăcase în grabă și la chiriașul lui, aștept de pus la punct, oare ședea lângă el, și mi-a venit să râd când am văzut că deducția atât de simplă a lui Holmes îi lăsase gura căscată.

— Poate că ar fi mai bine să spun eu mai întâi unele lucruri – făcu vicarul – și apoi veți judeca dacă mai e cazul să ascultați amănuntele domnului Tregennis, sau să o pornim fără întârziere la locul misterului. Dacă sunteți de acord, atunci v-aș putea spune că seara de ieri, amicul nostru și-a petrecut-o în tovărășia fraților lui, Owen și George și a surorii lui, Brenda, la locuința lor din Tredannick Wartha, nu departe de crucea de piatră din mlaștină. Puțin după ora 10, a plecat, lăsându-i să-și ia gustarea de dimineață. Pe drum, l-a ajuns din urmă doctorul Richards ou trăsura. Acesta i-a spus că fusese chemat de urgență la Tredannick Wartha. Sigur că domnul Mortimer Tregennis s^a dus cu el. Când au ajuns la fața locului, au făcut o descoperire uluitoare. Sora zăcea moartă în scaunul ei. În stânga și în dreapta ședeau cei doi frați, care râdeau, scoțând răcnete și crâncnind, cu mințile rătăcite. Pe chipurile celor trei, afcDt al moartei, cât și al celor doi smintiți, se citea o spaimă nespusă o Ntrîmbătură de groază, înspăimântătoare la vedere, li se întipărise pe față.

Nu era nici un semn că s-ar fi aflat cineva prin casă, în afară de bătrâna doamnă Porter, bucătăreasa și menajeră lor, care a declarat că dormise adânc și că nu auzise nici un zgomot toată noaptea. Nu lipsea nimic, toate erau la locul lor, așa că nu putea pricepe ce grozăvie a putut înspăimânta o femeie până într-atât încât să-i curme zilele, iar pe doi bărbați în toată firea să-i facă să-și piardă mințile. Așa stau lucrurile, pe scurt, domnule Holmes, și ducă ne puteți ajuta să lămurim cazul, faceți o faptă foarte bună.

Speram să pot izbuti în vreun fel să-l conving pe prietenul meu să nu renunțe la odihnă care fusese de fapt obiectul călătoriei noastre, dar o singură privire pe chipul lui concentrat și pe fruntea lui încrețită mi-a spus că

era zadarnic să-mi fac speranțe. Stătu câteva clipe în tăcere, absorbit de drama aceasta ciudată, care întrerupsese pașnica noastră existență.

— Am să mă ocup de afacerea aceasta, făcu el în cele din urmă. După aparențe, s-ar zice că e un caz excepțional. Ați fost dvs. personal acolo, domnule Roundhay?

— Nu, domnule Holmes. Domnul Tregennis ne-a adus vestea la vicariat și m-am grăbit, împreună ou el, să vă cerem sfatul.

— Oîť e până la casa unde s-a petrecut tragedia această neobișnuită?

— Vreo milă în interior.

— Atunci, să mergem cu toții într-acolo. Dar înainte de plecare, am să vă mai pun câteva întrebări, domnule Mortimer Tregennis.

Acesta tăcuse tot timpul, dar am observat că deși se stăpânea, era mai tulburat chiar decât pastorul. Ședea pe scaun, palid, cu fața suptă, aținitimdu-și căutătura lui neliniștită asupra lui Holmes. Măinile-i subțiri se încleștau crispate una de alta, iar buzele-i palide îi tremurau pe când ascultă nenorocirile oare se abătuseră asupra familiei lui. Ochii negri ai lui Mortimer Tregennis păreau că oglindesc ceva din grozăvia celor petrecute.

— Întrebați-mă tot ce doriți, făcu el, nerăbdător. Nu e o plăcere să vorbesc despre asta, dar am să vă spun tot ce știu.

— Spuneți-mi ce s-a petrecut aseară.

— Da, domnule Holmes. Am luat cină acolo, cum v-a spus și vicarul, după oare fratele meu mai mare, George, ne-a propus un whist. Ne-am așezat pe la 9. La 10 și un sfert, m-am ridicat să plec. I-am lăsat în jurul mesei, cum nu se poate mai bine dispuși.

— Cine v-a condus?

— Doamna Porter se culcase, așa că nu m-a mai condus nimeni. Fereastra camerei în care se aflau frații mei era închisă, dar obloanele nu erau trase. Azi dimineață, am găsit atât ușa, cât și fereastra închise, așa cum le lăsasem. N-am nici un motiv să cred că cineva a trecut pe acolo. Și totuși, ei stăteau înăuntru, înnebuniți de-a binelea de spaimă, iar Brenda zăcea moartă – frica o ucisese – cu capul atârând peste brațul fotoliului. N-am să uit scena asta cât oi trăi.

— Faptele, așa cum mi le relatați dvs. - spuse Holmes - sunt fără îndoială extraordinare. N-aveți, probabil, nici un punct de vedere care poate explica cele petrecute?

— Aici și-a vârât diavolul coada, domnule Holmes, diavolul! Exclamă Mortimer Tregennis. Nu e lucru curat. Ceva a pătruns în cameră și le-a tulburat mințile. Ce mijloace în puterea omului ar fi putut face așa ceva?

— Mi-e teamă - spuse Holmes - că dacă afacerea e de domeniul supranaturalului, mă depășește și pe mine. Ou toate acestea, până să acceptăm o asemenea teză, e de datoria noastră să epuizăm toate explicațiile firești. Cât despre dvs., domnule Tregennis, îmi închipui că a existat la mijloc o neînțelegere familială, de vreme ce ei locuiau laolaltă, iar dvs. stălteați la gazdă.

— Așa e, domnule Holmes, deși povestea e veche și de mult uitată. Familia noastră avea o mină de cositor la Redruth și produsul îl vindeam unei companii. În felul acesta, am reușit să ne retragem cu o sumă cu care să ducem un trai îndestulător. N-am să ascund că nu ne-am prea înțeles noi la împărțirea banilor și că o vreme lucrul acesta ne-a cam ținut departe. Totul însă a fost iertat și uitat, și acum eram în relații cum nu se poate mai bune.

— Dacă vă gîndiți la seară pe care ați petrecut-o împreună, vă amintiți ceva care să poată aduce vreo rază de lumină în toată tragedia asta? Vă rog să vă gîndiți bine, domnule Tregennis, pentru că orice sugestie îmi poate fi de folos.

Mortimer Tregennis rămase o clipă adâncit în gînduri.

— Deloc.

— Prin urmare, nu puteți adăuga nimic, care ne-ar putea fi de folos?

— Absolut nimic.

— Frații dvs. erau în apele lor?

— Fără îndoială!

— Erau cumva nervoși din fire? Se temeau de vreo primejdie care îi amenința?

— E ceva de care îmi amintesc acum - făcu el în cele din urmă. Când ne-am așezat la masă eu stăteam cu spatele la fereastră și fratele meu

George, care îmi era partener, cu fața. L-am văzut la un moment dat, cum se uită peste umărul meu, așa că m-am întors și mi-am aruncat și eu privirea într^acolo. Trartsperanitul era ridicăit și fereastra. Închisă, totuși am putut desluși tufișurile de pe pajiște și o clipă mi s-a părut că văd ceva mișcânduHse printre ele. Nu mi-am putut da seama dacă era om sau animal, dar mi-am spus că ceva trebuie să fi fost. Omd l-am întrebat la ce se uită, fratele meu mi-a răspuns că și lui i se păruse ceva. Asta e tot ce vă pot spune.

— N-ați mai încercat să aflați ceva?

— Nu. Am uitat cele petrecute, deoarece nu le-am dat nici o importanță.

— Prin urmare, ați plecat de acolo fără să presimțiți ceva rău?

— Exact.

— Nu sunt lămurit cum ați aflat vestea atât de devreme dimineața.

— De obicei, mă scol cu noaptea în cap și fac o plimbare înainte de micul dejun. Azi dimineață, abia am plecat de acasă, că doctorul Richards m-a și ajuns din urmă cu trăsura lui. Mi-a spus că bătrâna doamnă Porter a trimis un băiat cu un bilet urgent. Am sărit în trăsură, alături de el, și am pornit-o împreună. Când am ajuns acolo, mi-am aruncat privirile în încăperea aceea înfiorătoare. Trebuie să fi. Trecut multe ceasuri de când se stinseseră lumânările și focul, ei ședeau însă mai departe pe întuneric, până s-a crăpat de ziuă. Doctorul mi-a spus că Brenda trebuie să fi murit de cel puțin șase ore. Nu se vedea nici o urmă de violență. Zăcea răsturnată peste brațul fotoliului, cu expresia aceea de groază întipărită pe față. George și Owen cînrțJau frânturi de cântece și trăncăneau de parcă ar fi fost două maimuțe mari. O, era cumplit la vedere! N-am putut suporta. Doctorul se făcuse alb ca varul. Și zău așa, s-a prăbușit într-un scaun de parcă ar fi leșinat, și mai-mai să avem încă unul de îngrijit.

— E de neînchipuit, nici că se poate ceva mai de neînchipuit – făcu Holmes, ridicându-se și luându-și pălăria. Poate că e mai bine să ne ducem îndată la Tredannick Wartha. Trebuie să recunosc că rareori mi-a fost dat nA am de-a face cu un caz atât de ciudat la prima vedere.

Cercetările noastre din dimineața următoare nu ne-au dus prea

departe. Totuși, chiar do la început s-a întâmpiat oeva care mi-a lAwnt o impresie zguduitoare. Ca să ajungi la loiuil unde se petrecuse tragedia, trebuia s-o «nuci pe un drum de țară, îngust și întortoclieat. Pe când străbăteam acest drum, am wi'/lt huruitul unei trăsuri, oare se apropia, țin ne-am dat în lături să-i facem loc. Qnd a trecut pe lângă noi, mi-am aruncat privirea prin fereastra închisă, și am zătrit un chip Nlrîmb și rânjit, care se holba afară. Ochii wh*la ficși și dinții care scrâșneau ne fulgennrft pe dinainte ca o vedenie înspăimântătoare.

— Frații mei! Exclamă Mortimer Ttregenliih, și se îngălbeni până la vârful urechilor, îl (lire la Helston.

Ne-am uitat îngroziți după trăsura aceea noagră, care se depărta greoi. Apoi am porl nlt-o din nou spre casa blestemată, unde îi lovise destinul lor atât de ciudat.

Era o clădire mare și luminoasă, mai mult vl lA decât casă de țară, ou o grădină uriașă, pt» care – în clima aceea a Cornwall-ului – o și năpădiră florile de primăvară. Fereastra nailonului dădea în grădină și, după cum ne opusese Mortimer Tregennis, dintr-acolo trebuie să fi venit răul acela care, într-o clipită, tnspăimîntmdu-i doar, le luase mințile celor doi.

Holmes o apucă agale, cufundat în gânduri, pe cărarea ce ducea spre verandă, printre străin irile de flori. Îmi amintesc că era atât de mneentrat, încât a dat peste stropitoare și a ra'sturnat-o, împroșeîndu-ne cu apă pe picioare tfl lăsând o baltă pe cărarea grădinii. Înăuntru ive-a primit doamna Porter, bătrâna menajeră de prin partea locului, care îngrijea de casă cu ajutorul unei fete. Răspunse fără să se

Codească, la toate întrebările lui Holmes. Nu auzise nimic toată noaptea. Stăpânii ei fuseseră foarte bine dispuși în ajun. Nu-i mai văzuse niciodată atât de veseli și de fericiți. Dimineața când a intrat în cameră și i-a văzut pe oamenii aceia înfiorători strânși în jurul mesei, a leșinat de spaimă. Când și-a venit în fire a dat ferestrele de perete să intre aerul curat al dimineții, apoi a fugit în drum și l-a trimis, pe argat după doctor. Domnișoara era sus, în pat, dacă voiam cumva să o vedem. Patru bSrbați zdraveni le-au trebuit ca să-i poatăi vâri pe cei doi frați în furgonul casei de ne-!

Buni. N-avea de gând să măi stea un ceas înj casa aceasta și chiar în aceeași după-amiază va pleca la ai ei, la St. Ives.

Ara urcat și ne am uitat la cadavru. Dom nișoara Brenda Tregennis fusese foarte fru moașă, deși se apropiase de jumătatea vieții Flata ei negricioasă, cu trăsături regulate, er plăcută la vedere chiar și după moarte, dar mă!

Păstra urma strâmbăturii pe care i-o pricinuise groaza și ultima emoție pe care o mai încercase în viață. Din dormitorul ei am coborî în salonul unde se petrecuse de fapt tragedia Cenușa focului, care arsese peste noapte, mă zăcea încă pe grătarul căminului. Pe mas' erau cele patru luminări arse și cărțile îm. Prăștiate. Scaunele fuseseră date la perete, da' restul rămăsese ca în ajun. Holmes străbat camera cu pași ușori și repezi, apoi tras scaunele la locul lor și se așeză pe rând ț ele. Se uită pe fereastră să vadă cât se zăre din grădină, cercetă dușumeaua, tavanul, că mimul; dar nu mi-a fost dat să-i vād octr' strălucind și nici să-l vād strângând din buz semn că a descoperit o rază în bezna aceasta

—■ Da' de ce au făcut foc? Întrebă el 1 un moment dat. Totdeauna se făcea foc aic' în camera asta mică, primăvara, spre seară

Mortimer Tregennis îi spusese că seara fusese răcoroasă și umedă. De aceea au aprins locul la venirea lui.

— Ce aveți de gând, domnule Holmes? L-a întrebat el.

Prietenul meu zâmbi și îmi puse mâna pe braț.

— Mi se pare, Watson, că trebuie s-o iau de la capăt și să mă otrăvesc iar cu tutun, Lucru de la care tu m-ai oprit în atâtea rânduri

Pe bună dreptate, făcu el. Cu voia dvs., domnilor, să ne întoarcem acasă, pentru că n, u cred să mai putem găsi ceva aici. Domnule Tregennis am să întorc faptele și pe o parte și pe alta, și dacă descopăr ceva, am să iau neapărat legătura cu dvs., și cu vicarul. Până atunci, vă doresc bună dimineața.

Abia după ce am ajuns acasă, a rupt Holmes tăcerea în care se adâncise. Ședea acum ghemuit în fotoliu, cu fața lui obosită, de ascet, ascunsă în rotocoalele albastre de fum, cu sprânoeniele-i negre și fruntea

încruntate și cu privirile pierdute departe, în gol. Într-un li r/iu puse pipa jos și sări în picioare.

— Nu merge, Watson! Râse el. Hai s-o pornim pe faleză după săgeți de silex. Mai turând găsim noi săgeți, decât să dăm de firul problemei. Să-ți pui mintea la contribuție fără material suficient, e ca și cum te-ai lua la în trecere cu o locomotivă. Înseamnă să-ți faci iȚcierul varză. Aerul mării, soare, răbdare

— Iată ce ne trebuie. Pe urmă, vin ele și celelalte, Watson

— Și acum, să vedem cum stăm - urmă el, pe când ne plimbam pe faleză. Să trecem în revistă puținul pe care îl cunoaștem, pentru rft atunci când se vor ivi iBapte noi, să știm să lc dăm de capăt.

Să pornim în primul rând de la premiza că niciunul din noi nu e dispus să accepte vreun amestec al diavolului în treburile oamenilor. Așa că, mai întâi, la o parte cu asemenea gânduri! Foarte bine! Există, prin urmare, trei persoane care au fost lovite grav de o rn ă omenească - conștient sau inconștient. Aici ne aflăm pe teren sigur.

Și acum, când s-au întâmplat toate acestea?

Dacă presupunem că cele descoperite, e limpede că de îndată ce domnul Mortimer Tregennis a ieșit din încăpere. Acesta este un punct foarte important. Să zicem că, după câteva minute... Cărțile mai erau pe masă. Ora culcării trecuse. Totuși, ei nu și-au schimbat poziția și nici nu și-au tras scaunele înapoi. Repet, prin urmare, că totul s-a petrecut îndată după plecarea lui, și nu după ora 11.

E limpede că acum trebuie să stabilim

— Atât cât se poate - ce-a făcut Mortimer Tregennis după ce a ieșit din cameră. Aici nu mai întâlnim nici o piedică și totul pare să fie deasupra oricărei bănuieli. Tu care-mi cunoști metodă, sunt sigur că ai observat la ce mijloc neîndemânatic am recurs cu stropitoarea - ca să-i pot vedea amprenta piciorului - lucru altfel cu neputință. Talpă s-a întipărit perfect în nisipul care acoperea potecă. Iți aduci aminte că și aseară era umed și că/prin urmare, n-a fost greu, după ce i-am văzut amprentă, să descopăr care sunt urmele lui. În felul acesta am descoperit ce a făcut mai târziu, și am constatat că s-a

îndreptat repede în direcția vicariatului.

Atunci, dacă Mortimer Tregennis a ieșit din scenă și altul a fost care a lăsat urme atât de adânci în viața celor trei jucători de cărți, cum putem stabili cine a fost persoana și în ce fel a izbutit să-i îngrozească într-om asemenea hal?

Doamna Porter trebuie exclusă. E limpede că nu e în stare să facă vreun rău. Există vreo dovadă că cineva s-ar fi cățărat pe fereastră dinspre grădină și i-ar fi înspăimântat

— Într-un fel sau altui – atât de cumplit pe cei ce l-au văzut, încât oamenii și-au pierdut ziduri. Am ajuns acolo înaintea medicului și a poliției, 'așa încât am găsit totul neatins.

Să descriu acum cu precizie locul, așa cum l-am văzut în dimineața aceea cețoasă de martie. Impresia pe care ne-a lăsat-o n-o voi putea șterge niciodată din minte.

În cameră plutea un aer îngrozitor, deprimant, îmbâcsit. Servitoarea care intrase prima, deschisese fereastra, altfel atmosfera aceea ar fi fost și mai greu de suportat. Poate că de vină era și lampa din mijlocul casei, care ardea fumegând. Mortul ședea dinaintea ei. Căzuse pe spate cu barbută repezită în sus și ou ochelarii ridicați pe frunte. Fața lui trasă și negricioasă, căire stătea întoarsă spre fereastră, era schimonosită de spaimă, asemenea surorii lui moarte. Membrele îi erau chircit» și degetele crispate de parcă ar fi murit în culmea spaimei. Era complet îmbrăcat, deși se vedea că-și trăsese hainele din fugă. Aflasem între timp că dormise în pat și că tragicul lui sfârșit l-a ajuns în zorii zilei.

Ca să-ți dai seama câtă energie clocotea sub aerul nepăsător al lui Holmes, ar fi trebuit să vezi schimbarea bruscă ce se petrecuse în el, de cum intră în locuința blestemată. Ca prin minune, m-am pomenit în fața unui om care pândește ou toate simțurile încordate. Privirile îi luceau, fața-i trăda o mare preocupare și mâinile i se agitau febrile, în nerăbdarea căutării. O porni peste pajiște, sări în casă pe fereastră, dădu ocol încăperii, urcă în dormitor, gonind ca un ogar care caută un loc de pândă.

Când ajunse acolo, aruncă o privire grăbită în jur și în cele din urmă

deschise ferestrele. Lucrul acesta păru să-l ațâțe din nou, pentru că l-am văzut cum se pleacă în afară, scoțând exclamații puternice de interes și satisfacție. Apoi coborî în grabă scările, ieși prin fereastra deschisă, se aruncă pe pajiște cu fața în jos, sări din nou în picioare și intră iarăși în cameră – toate ou energia vânătorului care se afla pe urmele vânatului. Cercetă cu mare băgare de seamă lampa, care nu avea nimic deosebit și îi măsură globul. După aceea examina atent plăcile de mică ce acopereau partea de sus a căminului și zgârie cenușa ce se lipise de ele, scuturând câteva fire într-un plic pe care îl vârî în notesul lui. În cele din urmă, tocmai când se iviră poliția și doctorul, făcu un semn cu capul vicarului și toți trei ieșiră pe pajiște.

— Îmi pare bine că cercetările mele nu au rămas fără rezultat, spuse el. Ou cei de la poliție, nu mai am timp să stau de vorbă. În schimb, v-ași fi foarte recunoscător, domnule Roundhay, dacă ați binevoi să-i transmiteți inspectorului urările mele și să-i atrageți atenția asupra ferestrei din dormitor și a lămpii l din salon. Fiecare în parte îi poate da câte o idee și împreună, mai că i-ar aduce și soluția. Dacă poliția mai vrea informații, îi primesc cu multă plăcere la mine. Și acum, Watson, cred că vom face treabă mai bună în altă parte.

S-ar putea ca poliția să nu fi fost prea în! Cântată de amestecul unui amator, sau poate că și-au închipuit că se află pe o pistă bună. Oricum, sigur e că două zile de-a rândul n-au dat nici un semn de viață. Cât despre Holmes, o vreme a stat în casă, fumând și visând, dar cea mai mare parte din timp și-a petrecut-o ¹hoinărind până târziu, de unul singur, prin împrejurimi, fără măcar să pomenească pe ' unde umblă.

O experiență de-a lui mi-a arătat însă în ce direcție își îndrepta cercetările. Își cumpărase o lampă, asemănătoare celei care ardea i în camera lui Mortimer Tregennis în dimineața ¹tragediei. O umplu cu petrol din cel care se *ț folosea la vicariat și controla cu grijă cât timp trebuia ca să ardă până la capăt. A mai făcut

Însă și altă experiență, mult mai neplăcută, pe care n-am s-o uit cât voi trăi.

— Dacă îți amintești, Watson – observă el într-o după-amiază – toate datele pe care le-am cules până acum au un punct comun. Este vorba de efectul pe care atmosfera dinăuntru l-a avut asupra primului om care a intrat în cameră. Ții minte că atunci când ne-a vorbit de ultima vizită la frații lui, Mortimer Tregennis a amintit că de îndată ce a pătruns înăuntru, doctorul a căzut pe un scaun? Ai uitat? Crede-mă, așa a fost. Acum, dacă ții minte, doamna Porter, menajera, ne-a spus că și ea a leșinat când a intrat în cameră și că abia după aceea a deschis fereastra. În al doilea caz – al lui Mortimer Tregennis – cred că n-ai uitat ce atmosfera îmbâcsită domnea în încăpere, cu toate că servitoarea deschisese ferestrele. În cursul anchetei, am aflat că și ea a căzut la pat. Ai să admiți, Watson, că faptele acestea dau de gândit.

E limpede că în ambele cazuri, aerul fusese otrăvit. Și tot în ambele cazuri ceva ardea în cameră – într-una focul, în cealaltă lampa. De foc era nevoie, lampa însă a fost aprinsă – măsura uleiului ars o arată – mult după ce se luminase de-a binelea. Ge rost avea? Cu siguranță trebuie să existe o legătură între cele trei elemente – focul, aerul îmbâcsit și, în sfârșit, nebunia, nebunia sau moartea nefericitelor victime. E limpede, sau nu?

— Așa se pare.

— În orice caz o putem admite ca ipoteză. Să presupunem, prin urmare, că ceva a ars în amândouă cazurile și că din această pricină, aerul a fost otrăvit, provocând o intoxicație ciudată. Foarte bine. În primul caz —al familiei Tregennis – substanța a fost pusă în foc. Fereastra ce e drept, era închisă, dar căminul avea un coș pe unde ieșea fumul, de aceea efectele otrăvirii era normal să fie mai slabe decât în al doilea caz, când vaporii nu

mai aveau pe unde să scape. Rezultatul pare să confirme teoria aceasta, deoarece, în primul caz, doar femeia, oare se presupune că avea un organism mai sensibil, a fost ucisă, pe când ceilalți au prezentat simptomele acelea trecătoare sau permanente de nebunie – fără îndoială, efectele imediate ale otrăvii. În al doilea caz rezultatele au fost totale. Prin urmare, din cele petrecute reiese că a fost folosită o otravă care acționează prin combustie.

Pornind de la acest punct de vedere, e firesc să fi căutat urmele substanței în camera lui Mortimer Tregennis. Cel mai potrivit loc erau plăcile de mică sau sticla lămpii. Acolo am observat, vezi bine, câteva fire de cenușă și o dungă de praf cafeniu pe margine, care nu fusese ars. După cum știi, am luat o parte din el și l-am pus într-un plic.

— De ce numai o parte?

— Nu e cazul, Watson dragă, să mă pun în calea poliției. Le-am lăsat lor toate dovezile pe care le-am găsit eu. Numaî să fi avut minte să-l descopere, că praful tot acolo era pe plăcile de mică.

Și acum, Watson, să aprindem lampa, dar să nu uităm fereastra închisă, că nu cumva doi vrednici membri ai societății să moară înainte de vreme. Tu ai să te așezi într-un fotoliu la fereastră, afară doar, dacă – ca om așezat ce ești – nu vrei să ai nici în clin, nici în mănecă cu afacerea asta. Dar n-ai să mă lași tu în drum, nu-i așa? Știam eu că-l cunosc bine pe Watson, prietenul meu. Am să așez fotoliul ăsta în fața ta, la aceeași depărtare de otravă. Ușa o vom lăsa întredeschisă. Fiecare din noi poate să supravegheze pe celălalt și să întrerupă experiența, dacă simptomele încep să devină primejdioase. Totul e limpede, nu? Bine, atunci am să scot praful din plic, sau ceea ce a mai rămas din el, și am să-l pun pe lampă. Așa! Acum, Watson, hai să ne așezăm și să așteptăm ce va urma.

Urmările nu s-au lăsat mult așteptate. Nici nu m-am așezat bine în fotoliu, că am și ■simțit un miros greu – ca de mosc, pătrunzător și grețos. Am tras o dată aer în piept, și nm simțit că nu mai sunt stăpân nici pe creierul, nici pe mintea mea. Un nor gros și negru mi se învoldura pe dinainte și mi-am dat scama că, așa, nevăzute, din norul acesta pândeau, gata să se

năpustească asupra simțurilor mele încremenite de spaimă - grozăvii nebănuite, răul cel mai cumplit și mai neînchipuit din lume. Forme palide, amenințătoare se răsuceau și pluteau prin ceața aceea neagră, vestind apropierea cuiva - cuiva al cărui nume nu putea fi rostit și a cărui umbră doar ar fi fost de ajuns să-mi piardă sufletul.

O spaimă de gheață puse stăpânire pe mine. Am simțit că mi se face părul măciucă și că-mi ies ochii din orbite. Stăteam cu gura căscată, iar limba mi se uscase ca o bucată de piele. Capul îmi vâjâia de mai-mai să-mi plesnească. Am încercat să strig și am auzit că prin ceață un orăcăit răgușit - era ohiar glasul meu - dar părea venit din depărtări și ■parcă desprins de mine.

În aceeași clipă, am făcut o efortare să scap, și așa, străpungând norul acela al deznădejzii, am zărit chipul lui Holmes, alb, încremenit și supt de spaimă —era aceeași expresie pe care o văzusem întipărită și pe chipul mortului. Și tocmai acest lucru m-a trezit o clipă, dându-și puteri.

Am sărit din fotoliu, l-am luat pe Holmes în brațe și împreună ne-am năpustit pe ușă afară, prăbușindu-ne o clipă mai târziu pe stratul de iarbă, unde am zăcut așa, unul lângă altul. Atâta simțeam doar, că soarele. Strălucitor își croia drum prin norul blestemat al spaimei ce ne învăluise. Încet se ridică de pe mințile noastre un abur, ca ceața de pe o priveriște, până ce pacea ne coborî în suflete și mințile ni se limpeziră.

Ședean acum pe iarbă și ne ștergeam frunțile brobonite, uitându-ne speriați unul la altul și încercând să deslușim pe chipurile noastre urmele înfiorătoare încercări prin care trecusem.

— Pe cinstea mea, Watson! Făcu Holmes într-un târziu cu gllas nesigur. Trebuie să-ț mulțumesc și să-ți cer iertare. Experiența aceasta nu-mi era îngăduită nici mie, darmită să mai amestec și un prieten. Te rog să mă crezi că-mi pare foarte rău.

— Știi doar - i-am răspuns eu, cu o umbră de tulburare, pentru că nu-l mai văzuseră niciodată atât de sentimental - știi doar ci cea mai mare plăcere și cel mai mare noro< al meu e că îți pot fi de folos.

Holmes își reveni brusc la dispoziția lu obișnuită - jumătate glumeață,

jumătate ci nică – pe care o afișa față de cei apropiați

— Era de prisos să mai încerce să n] tulbure mințile, dragul meu – spuse el. Să ne fi văzut vreun om mai slobod la gură, c]siguranță că ne-ar fi spus că suntem nebun de vreme ce ne-am apucat de asemenea expe riențe smintite. Ca să fiu sincer, nu mi-ar închipuit că efectul va fi atât de rapid și pu ternic.

Se repezi în casă și se întoarse cu lamp* care mai ardea, ținând-o departe, și o arunc într-un desiș de măracini.

— Trebuie să lăsăm puțin camera să s aerisească. Cred, Watson, că nu mai ai nici i umbră de îndoială de felul cum s-a întâmpla tragedia.

— Niciuna.

— Cauzele rămân însă tot atât de ascuns ca și până acum. Hai sub umbrarul ăsta s stăm de vorbă. Parcă mai simt și acum cun mă înăbușă fumul acela păcătos. După părere mea, toate faptele îl indică pe Mortimer Tregennis un ucigaș în primul caz, deși a căzu victimă în cel de-al doilea.

— Dacă-ți amintești, prima oară a fost vorba de unele neînțelegeri familiale, după i-are a urmat împăcarea, n-aș putea spune. Când mă gîndese la Mortimer Tregennis, cu chipul lui de vulpe și ochii-i ca mângelile, sclipitori. Și șireți, ascunși pe după ochelari, nu mi-l pot închipui iertând pe cineva. Apoi dacă-ți amintești, ideea că cineva ar fi umblat prin grădină – fapt care ne-a abătut o clipă atenția do la adevărata cauză a tragediei – venea de la el. Avea el, Mortimer Tregennis, motive să ne inducă în eroare? La urma urmei dacă nu el a aruncat praful acela în foc, în clipa în care a ieșit din cameră, atunci cine s^o fi făcut? Nenorocirea s-a întâmplat îndată după plecarea lui. Dacă mai venea cineva, ou siguivuiță cei trei s-ar fi ridicat de la masă. De altfel, în Gornwall-ul atât de pașnic, nimeni nu face vizite după 10 seara. Prin urmare, putem considera că toate dovezile îl indică pe Mortimer Tregennis ca vinovat.

— Atunci, moartea lui a fost de fapt o sinucidere.

— Vezi Watson, la prima vedere presupunerea asta nu e imposibilă. S-ar putea ca omul acesta, care și-a încărcat sufletul abătând o asemenea nenorocire asupra propriei familii, să-și fi pus capăt zilelor din pricina

remușcărilor.

Sunt însă unele argumente puternice împotriva acestui punct de vedere. Din fericire, există în Anglia un om care cunoaște totul în legătură cu cele petrecute. Și am avut grijă să-l chem la noi, ca să aflăm faptele chiar din gura lui! Ah! Uite-l că vine mai devreme!

Pe aici, vă rog, doctore Sterndale. Tocmai am făcut o experiență chimică înăuntru și camera noastră nu mai e chiar atât de potrivită pentru un musafir atât de distins.

Auzisem zgomotul făcut de poarta grădinii, și statura impunătoare a medicului explorator african se ivi pe alee. Omul se întoarse mirat spre umbrarul de țară, sub care ne vârașem.

— M-ați chemat, domnule Holmes. Am primit biletul dvs. acum un ceas și am venit, deși zău că nu văd de ce trebuie să dau urmări convocării dvs.

— Poate că lămurim lucrurile între timp, spuse Holmes. Până atunci, însă, vă rămân foarte îndatorat pentru că ați binevoit să acceptați invitația noastră. Vă rog să ne scuzați; dacă nu vă primim cum se cuvine, dar prietenul meu Watson și cu mine tocmai am adăugat un nou capitol la „Grozăviile din Cornwall* – cum îi spun ziarele – așa că preferăm aerul curat. Și pentru că chestiunea pe care o vo discuta vă privește în mod strict personal, poate că e mai bine să stăm de vorbă într-un loc unde nimeni nu poate. Trage cu urechea

Exploratorul își scoase țigara de foi de gură și arunca o privire țepănă prietenului meu.

— Sunt curios să știu – făcu el – în o chestiune personală vreți să-mi vorbiți.

— E vorba de uciderea lui Mortimer Tre gennis, spuse Holmes.

În clipa aceea, aș fi dorit să fiu înarmat cu pușca al lui Sterndale se făcu roșu și nat, ochii-i începură să - scapere scântei, ia:

Vinele-i groase de pe frunte i se umflară și plesneau, el se repezi la prietenul meu cu pumnii încleștați, dar se opri locului și cu eforturi uriașe reveni la calmul lui rece, țepănos, care era poate mult mai primejdios decât izbucnirea năpraznică.

— Am trăit atâta vreme printre sălbatici și în afara legii – spuse el –

încât am ajun să-mi fiu singur lege. V-aș ruga, domnul Holmes, să nu uitați asta, pentru că, în fond nu vreau să vă fac nici un rău.

— Nici eu, doctore Sterndale. Cea mai bun dovadă e faptul că știind ceea ce știu, am trî mis după dvs., nu după poliție.

Sterndale se așeză, scoțând un suspin – primul probabil în toată viața lui plină de aventuri. Atitudinea lui Holmes respira o siguranță calmă plină de forță, căreia nu i te puteai împotrivi. Oaspetele nostru bâigui ceva, strîn^înd și desfăcând pumnii de tulburat ce era.

— Oe vreți să spuneți? Întrebă el într-un târziu. Dacă e doar un șiretlic din partea dvs., domnule Holmes, atunci să știți că nu v-ați găsit omul. Să nu mai batem cimpii de pomană. Ce vreți?

— Am să vă spun – făcu Holmes – și motivul care mă împinge s-o fac e că mă aștept ca la sinceritate să mi se răspundă cu sinceritate. Atitudinea pe care o voi adopta depinde de apărarea dvs.

— Apărarea mea?

— Da.

— Împotriva cărui fapt?

— Împotriva acuzației de asasinat a lui Mortimer Tregennis.

Sterndale își tampona fruntea cu batista.

— Pe cinstea mea, văd că mergeți la sigur, spuse el. Toate succesele dvs. depind de această extraordinară capacitate de a induce în eroare?

— Dacă e cineva care încearcă să inducă în eroare – îi răspunse Holmes tăios – acela sunteți dvs., doctore Leon Sterndale, nu eu. Ca dovadă, am să vă relatez câteva fapte pe care se bazează concluziile mele. Cât despre întoarcerea dvs. de la Plymouth, unde ați lăsat o mare parte din bagaje să plece spre Africa, n-am să vă spun că a fost primul lucru care mîna demonstrat că sunteți unul din factorii de care trebuie să se țină seama la reconstituirea dramei...

— M-am întors...

— Am auzit motivele și consider că nu sunt nici convingătoare și nici verosimile. Dar să trecem peste asta. Ați venit la mine să mă întrebați pe cine bănuiesc. Am refuzat să vă rîspiirid. Atunci v-ați dus la vicariat. Ați

așteptat afară un timp, apoi v-ați întors acasă]

— De unde știți?

— V-am urmărit.

— N-am văzut pe nimeni.

— E și firesc, atunci când urmăresc eu pe cineva. Ați petrecut o noapte albă acasă la dvs. și v-ați făcut planuri pe care în zori v-ați dus să le puneți în aplicare. Când a început!

Să se crape de ziuă, v-ați îndesat buzunarele!

Cu pietricele de acelea roșiatice, din grămada; de lângă poartă, și ați pornit-o la drum.

Sterndăie tresări violent și se uită la Hol mes, uluit.

— Pe urmă ați pornit-o în grabă spre vi.

Cariat de care vă despărțea o milă. Purtați,] dacă-mi îngăduiți, aceeași pereche de pantof de tenis cu nervuri pe talpă, pe care îi aveți și acum în picioare. Qnd ați ajuns la vicariat ați apucat-o prin livadă și ați trecut gardul. Apoi v-ați apropiat de fereastra lui Tregennis. Se luminase de-a binelea, dar lumea nu s sculase încă. Atunci, ați scos câteva pietricel din buzunar și le-ați aruncat în geam. Stern dale sări în picioare.

— Sunteți diavolul în persoană! Strigă el Holmes răsă la complimentul acesta.

— A trebuit să aruncați vreo doi-trei pumnii de pietricele până să iasă Mortimer Tregennis la fereastră. Când a apărut, i-ați făcut semn cu capul să coboare. S-a îmbrăcat în grabă și a coborât în salon. Dvs. ați intrat pe fereastră. Ați schimbat câteva cuvinte cu el și în timpul acesta, v-ați plimbat în sus și în jos prin încăpere. Apoi ați ieșit, ați închis fereastra și ați rămas o vreme afară, fumfnd un trabuc și urmărind ce se petrece înăuntru. În cele din urmă, după moartea lui Tregennis, ați plecat cum ați și venit.

Și acum, doctore Sterndăie, cum explicați purtarea aceasta și ce anume a determinat-o. Dacă încercați să mă induceți în eroare să

Să luați lucrurile în glumă, vă asigur că nu mai voi păstra tăcerea.

Vizitatorul nostru se făcu vinat la față, pe când ascultă cuvintele acuzatorului său. Rămase un timp pe gânduri, cu fața în mâini. Apoi, cu o

mișcare bruscă, trase o fotografie din buzunarul de la piept și o aruncă pe masa țărănească din fața noastră.

— Iată de ce am făcut-o! Spuse el.

Poza înfățișa chipul unei femei nespus de frumoase. Holmes se aplecă să o privească.

— Brenda Tregennis, făcu el.

— Da. Brenda Tregennis, repetă vizitatorul nostru. Sunt ani de când o iubesc și de când mă iubea. Acesta e secretul izolării mele în Cornwall, care a uimit pe toată lumea. Aici eram aproape de singură ființă de pe lume care mi-era dragă. De căsătorit, nu mă puteam căsători cu ea, pentru că sunt legat de o femeie care m-a părăsit de ani de zile, dar de care nu mă pot despărți din pricina păcătoaselor astea de legi britanice. Brenda m-a așteptat ani de-a rândul. Ani de-a rândul am așteptat și eu. Și acum, uite la ce ne^a fost bun!

Un suspin cumplit îi scutură trupul lui uriaș și omul își cuprinse gâtul cu mâinile, pe sub barba-i bălțată. Făcu o efortare să se stăpânească, apoi urmă:

— Vicarul știa tot. Era confidentul nostru. El vă poate spune că Brenda a fost un înger coborât pe pământ. De aceea mi-a telegrafiat și m-a întors. Ce importanță mai avea bagajul meu sau Africa, când am aflat ce soartă a lovit-o pe femeia pe care o iubeam? Aceasta o verigă care vă lipsea, domnule Holmes.

— Continuați, vă rog – făcu prietenul meu.

Doctorul Sterndale. Scoase din buzunar un pachetel învelit în hârtie și îl puse pe masă. Pe hârtie scria: „Radix pedis diaboli”. Dedesubt, fusese lipită o etichetă roșie de otravă.

— După câte știu, sunteți medic. Ați auzit vreodată de preparatul acesta?

— Rădăcină de Piciorul Diavolului? Nu, n-am auzit niciodată.

— Nu e nici un vot de blam pentru cunoștințele dvs. profesionale – spuse el – pentru că bănuiesc că în afara exemplarului conservat în laboratorul de la Budă, altul nu mai există în Europa. N-a fost trecută nici în farmacopee și nici în bibliografia toxicologiei. Rădăcina are forma unui picior jumătate de om, jumătate de țap, de unde și numele acesta năstrușnic, pe

care i l-a dat un misionar botanist. Cu ajutorul ei, vrăjitorii din anumite ținuturi ale Africii de vest îi pun la încercare pe suspecti ca să descopere vinovații. Rădăcina această o păstrează ca pe un secret. Exemplarul pe care îl posed l-am obținut în împrejurări cum nu se poate mai neobișnuite, în Ubanghi.

Pe când vorbea, desfăcu hârtia și văzurăm o grămăjoară de praf cafeniu-roșiatic, ca tutunul de prizat.

— Ei bine? Întrebă Holmes, tăios.

— Tocmai voiam să vă povestesc, cum s-au petrecut lucrurile, domnule Holmes. Știți atât de multe, încât sigur, că e m interesul meu să aflați și restul.

V-am mai spus ce legături erau între familia Tregennis și mine. Prin domnișoara Tregennis, am intrat în relații și cu frații ei. În sânul. Acestei familii au existat neînțelegeri de ordin material, care l-au depărtat pe Mortimer, dar se credea că certurile au fost aplanate, și îl întâlneam tot atât de des ca și pe ceilalți. Era un om șiret și ascuns, care nu se dădea înapoi să bage zizanie între oameni, și câteva întâmplări mi-au trezit bănuieli împotriva lui. Dovezi sigure însă nu am putut găsi, ca să rup relațiile ou el.

Într-o zi – nu-s decât vreo câteva săptămâni de atunci – a venit la mine să vadă câteva din ciudățeniile pe care le-am aaus din Africa. Printre altele, i-am arătat și praful acesta. l-am vorbit de însușirile lui ciudate și i-am spus cum influențează centri nervoși ai fricii, cum doar nebunia sau moartea îl mai așteaptă pe nefericitul indigen, pe care vraciul tribului îl pune la încercare, l-am mai spus că știința europeană nu e în stare să stabilească prezența unei otrăvi în trup. Cum a pus mâna pe ea, habar n-am, pentru că din cameră n-am ieșit. Sunt însă sigur că în timp ce eu deschideam dulapurile și mă plecam peste cutii, el a izbutit să șterpelească o parte din praf. Îmi amintesc bine, cum m-a copleșit cu întrebări, vrând să știe ce cantitate și cât timp era necesar ca otrava să-și facă efectul, dar nici prin gând nu mi-a trecut că avea vreun motiv personal să se intereseze.

Uitasem tot până în ziua în care am primit telegrama vicarului la Plymouth. Ticălosul și-a închipuit că până să ajungă vestea la mine, voi fi pe

mare și că voi rămâne la nesfârșit în Africa. Eu însă, m-am întors pe dată. Și vă dați seama că atunci când am auzit cum s-au petrecut lucrurile, am fost sigur că ucigașul s-a folosit de otrava mea. Am venit la dvs., în speranța că ați găsit vreo altă explicație. Alta însă nu putea fi. Eram sigur că Mortimer Tregennis e ucigașul și că banii, sau poate gândul că dacă ceilalți membri ai familiei erau iresponsabili, el ar fi singurul custode al averii lor, l-au împins să folosească praful de Piciorul Diavolului, făcându-i pe cei doi frați să înnebunească și ucigând-o pe sora lui, Brenda, singura ființă omenească pe care am iubit-o și m-a iubit vreodată. Aceasta a fost crimă lui. Ce pedeapsă i se cuvenea?

Să mă fi adresat legii? Oe dovezi aveam?

Știam că faptele erau exacte, dar eram eu oare în stare să fac vreun juriu să creadă o poveste atât de ciudată? Sigur nu puteam fi. Dar nici nu înțelegeam să las lucrurile baltă.

Inima mea cerea răzbunare. V-am mai spus o dată, domnule Holmes, că mare parte din viața mea mi-am trăit-o în afara legii și că în cele din urmă am ajuns să-mi fiu eu singur lege. Tot așa â-au petrecut lucrurile și acum. Am hotărât să-l fac să împărtășească și el soarta pe care o hărăzise altora. Dacă nu izbuteam altfel, mi-aș fi făcut dreptate cu propria mea mina. Nu e om în toată Anglia. Care să țină mai puțin la viață ca mine, în clipele acestea. Asta e tot. Restul l-ați arătat chiar dvs. După o noapte nedormită – așa cum spuneți – am plecat în zori de acasă. Mi-am zis că nu-mi va fi ușor să-l trezesc, așa că am luat pietricele din grămada de care ați pomenit, și am aruncat cu ele în geamul salonului. I-am povestit lui Tregennis, cum s-a petrecut prima și i-am spus că am venit ca judecător și călău. La vederea revolverului meu, nemernicul s-a prăbușit încremenit într-un fotoliu. Am aprins lampa, am pus praful pe ea și am rămas afară, gata să trag dacă ar fi încercat să părăsească încăperea. Și-a dat sufletul în cinci minute. Dumnezeuule, cum a murit! Inima mea împietrise însă, pentru că Mortimer Tregennis nu îndura nimic din ce îndurase și iubita mea înaintea lui. Aceasta e povestea mea, domnule Holmes. Poate că dacă ați fi iubit o femeie, ați fi făcut și dvs. la fel. În orice caz, sunt în mâinile dvs. Puteți face ce vreți. După

cum v-am mai spus, nu e om pe lume care să se teamă de moarte mai puțin decât mine.

Holmes rămase tăcut câteva clipe.

— Ce planuri aveți? Întrebă el, într-un târziu.

— Eram hotărât să mă îngrop în Africa Centrală. Lucrul meu de acolo e doar pe jumătate terminat.

— Duceți-vă și terminați și cealaltă jumătate, făcu Holmes. Eu, unul, nu vă pot împiedica.

Doctorul Sterndale se ridică, cu statura lui uriașă, și ieși din umbrar. Holmes își aprinse pipa și îmi întinse punga de tutun.

— Câteva fumuri neotrăvite vor aduce o schimbare plăcută, spuse el. Cred că ești de acord Watson, că nu e cazul să ne amestecăm. Ancheta noastră a avut un caracter independent și tot astfel trebuie să fie și atitudinea noastră. Nici tu nu l-ai denunța, nu-i așa?

— Sigur că nu, i-am răspuns.

— N-am iubit niciodată, dar dacă mi s-ar fi întâmplat așa ceva și femeia pe care aș fi iubit-o ar fi avut un asemenea sfârșit, aș fi fost în stare să fac la fel cu vânătorul nostru de lei, oare a trăit în afara legii. Cine știe?!

În sfârșit, Watson, n-am să te subestimez explicându-ți lucruri evidente. Pietricelele de pe pervaz au constituit, desigur, punctul de plecare. Altele asemănătoare nu se găseau în grădina vicarului. Abia după ce mi-am îndreptat privirea asupra doctorului Sterndale și a casei lui, l-am descoperit. Lampa care ardea în plină zi și urmele de praf de pe abajur sunt verigile unui lanț cât se poate de deslușit.

Și acum, dragă Watson, cred că trebuie să dăm uitării cele petrecute și să ne întoarcem, cu mintea limpede, la studiul rădăcinilor acelea caldeene, care, cu siguranță că pot fi regăsite în ramura din Cornwall a mării familii de limbi celtice.

I

.. . A

AVENTURĂ DE LA VISTERIA LODGE

1. CIUDATA ÎNTÂMPLARE A DOMNULUI JOHN SCOTT ECCLES

Scrive în jurnalul meu că spre sfârșitul lui martie 1892, era o zi friguroasă și bătută de vânt. Holmes primise o telegramă în timp ce stăteam în masă și scrisese în grabă răspunsul. Nu scosese nici un cuvânt, dar se vedea că îl muncea ceva; se oprise în fața căminului, adâncit în gânduri, trăgea din pipă și arunca din când în când o privire asupra depeșei. Deodată, se întoarse spre mine, clipind răutăcios:

— Watson, tu care ești om învățat, spune-mi, te rog, definiția cuvântului „grotesc”.

— Ciudat, izbitor – i-am sugerat eu.

La auzul explicației mele, Holmes scutură în cap.

— Nu-i de ajuns, spuse el: cuvântul mai implică și sensul de tragic – cumplit. Dacă te gândești la istoriile acelea cu” care i-ai împuiat capul cititorului tău atât de răbdător, ai să recunoști cât de des se amestecă grotescul cu crima! Ia adu-ți aminte de cazul acela banal al oamenilor cu capul roșu. La început părea grotesc, pentru ca apoi să termine cu o tentativă de spargere disperată. Sau, să zicem, afacerea aceea atât de grotescă a celor cinci sâmburi de portocală, care a dus de-a dreptul la un complot criminal. Cuvântul acesta îmi dă de gândit.

— E cazul aici? L-am întrebat eu. Holmes citi telegrama cu glas tare.

— „Mi s-a întâmplat ceva cât se poate de necrezut și de grotesc. Pot să vă cer sfatul?

Scott Eccles, Oficiul Poștal Charing Cross.”

— Bărbat sau femeie? Am întrebat.

— Bărbat, fără doar și poate. O femeie n-ar fi trimis o telegramă cu răspuns plătit. Ar fi venit singură.

— Ai de gând să-l primești?

— Dragă Watson, știi doar cum mă plictisesc de când l-am băgat în pușcărie pe colonelul Carruthers. Creierul meu e ca o mașină de soi, care se sfarmă în bucăți, dacă nu e folosită la treaba pentru care a fost concepută. Viața e banală, ziarele sterpe; se pare că în lumea crimelor curajul și romantismul au pierit pe vecie. Și atunci ce să mă mai întreb dacă sunt gata să mă apuc de o altă afacere, oricât de neînsemnată ar fi ea. Ei, dar dacă nu

greșesc a venit și clientul nostru.

Un pas măsurat se auzi pe trepte, și o clipă mai târziu, un domn respectabil și plin de morgă, truș, înalt, și cu favoriți cărunți, fu poftit înăuntru. Povestea vieții i se citea pe chipul lui grav și în manierele-i căutate. Era din cap până-n picioare, de la ghetre până la ochelarii lui cu ramă de aur, conservator, bigot, bun cetățean, tradiționalist și formalist până în vârful unghiilor. Ceva însă, o întâmplare nemaipomenită, îi tulburase calmul lui înăscut. Părul i se făcuse măciucă, obraji îi erau îmbujorați, aprinși și se vedea că e tulburat. Intră de-a dreptul în miezul problemei.

— Am trecut printr-o împrejurare ciudată ifl neplăcută, domnule Holmes – spuse el. De când sunt, n-am fost pus într-o asemenea siliwiție. Nici nu vă închipuiți cât de supărător c\Dar trebuie să vă dau unele explicații.

Simțeam că plesnește de furie, și pufnea (le mânios ce era.

— - Vă rog să luați loc, domnule Scott Woeles – spuse Holmes cu blândețe. Îmi dați voie mai întâi să vă întreb ce vă aduce la mine?

— Ei bine, domnule, chestiunea nu pare să fie de competența poliției și totuși, după ce veți auzi faptele, veți fi de acord că nu putem lăsa lucrurile așa. Detectivii particulari nu mi-au fost niciodată simpatici, cum însă am auzit de dvs...

— Chiar așa. Dar de ce n-ați venit imediat?

— Nu înțeleg.

Holmes aruncă o privire la ceas.

— E două și un sfert, spuse el. Telegrama ați expediat-o pe la unu. Cu toate acestea, ajunge să vadă cineva cum sunteți îmbrăcat, ca să-și dea seama că supărările dvs. au început din clipa în care v-ați trezit.

Clientul nostru își netezi părul nepieptănat și își trecu palma peste barba nerasă.

— Aveți dreptate, domnule Holmes. Am uitat și de toaletă! Eram fericit că pot să ies dintr-o asemenea casă. Dar până să vin la dvs., am mai umblat să aflu câte ceva. M-am dus la agenția de închirieri, unde mi s-a spus că domnul Gareia își achitase chiria și că la Visteria Lodge totul e în ordine.

— Ei, hai, hai – spuse Holmes râzând. Parcă ați fi amicul meu, doctorul

Watson. Și el are prostul obicei să înceapă cu sfârșitul. Vă rog să vă adunați gândurile și să-mi istorisiți la rând, și fără să omiteți nimic, ce ariume v-a făcut să porniți după sfat și ajutor, așa neras și nepieptănat, cu botinele și jiletca încheiate pe dos.

Clientul nostru își lăasă privirile în pământ. Pe față i se citea regretul că se prezentase în fața noastră într-o ținută atât de nepotrivită.

— Cred și eu că arăt în halul acesta, domnule Holmes. După câte știu nu mi s-a întâmplat așa ceva de când sunt. Dar după ce am să vă povestesc toată întâmplarea asta ciudată, cu siguranță că veți recunoaște și dvs. că nu sunt do condamnat.

Dar niqi nu apucă să-și spună povestea.., Afară se auzi zarvă și doamna Hudson deschise ușa poftind înăuntru doi bărbați voinici, cu un aer oficial. Unul era inspectorul Gregson de la Scotland Yard, pe care îl cunoșteam foarte bine – un ofițer energic, curajos și destul de priceput. Dădu mâna cu Holmes și îl prezintă pe camaradul lui – inspectorul ilavnes, de la poliția din Surrey.

— Umblăm după același vânat, domnule Holmes, și urmă ne-a adus m direcția asta.

Își întoarse privirile-i pătrunzătoare spre musafirul nostru.

— Dvs. sunteți domnul John Scott Eccles, de la Popham House, Lee?

— Da.

— V-am urmărit toată dimineața.

— L-ați descoperit cu. Ajutorul telegramei, nu-i așa? Spuse prietenul meu

— Exact domnule Holmes. I-am luat urma. la Oficiul Poștal Charing Cross, și am venit aici.

— Dar de ce mă urmăriți? Oe doriți?

— Avem nevoie de o declarație, domnule Scott Eccles, în legătură cu împrejurările în care a murit domnul Aloysius Garcia, de la Wisteria Lodge, în apropiere de Esher..

Clientul nostru sări în picioare cu ochii holbați. Chipul lui încremenit se făcu galben v:lceară.

— A murit? A murit, ați spus?

— Da, domnule, a murit.

— Dar cum?, A avut un accident?

— A fost ucis, ucis de-a binelea.

— Dumnezeuule sfinte! E îngrozitor! Doar nu vreți să spuneți... doar nu vreți să spuneți i'A mă bănuți?

— Am găsit o scrisoare în buzunarul mortului, din care reiese că aveți de gând să dormiți la el noaptea trecută.

— Așa am și făcut.

— Aha, va să zică ați dormit acolo? Și^ își scoase carnetul de însemnări.

— Stai puțin, stai puțin, Gregsdn - spuse Holmes. Nu vrei decât o simplă depoziție nu-i așa?

— Și e de datoria mea să-i pun în vedere domnului Scott Eccles că ar putea fi folosită; împotriva sa.

— Domnul Eccles se pregătea să ne spun^ ce s-a întâmplat, în clipa în care ați intrat în cameră. Ce zici, Watson, cred că un brandy ou sifon nu i-ar strica. Și acum, domnule, vă rog să treceți peste faptul că auditoriul dvs a crescut și să povestiți cele întâmplate, așa cum ați făcut-o dacă nu erați întrerupt.

Vizitatorul nostru dădu brandy-ul pe cap și fața îi prinse culoare din nou. După ce aruncă o privire neîncrezătoare spre carnetul inspectorului, își începu brusc neașteptata depoziție:

— Sînd burlac și cum îmi place societatea, am un cerc larg de prieteni. Printre aceștia se numără și un fabricant de bere, Melville, retras din afaceri, care locuiește la Albermale Mansions, Kensington. Acum două săptămâni am fost la el la masă, unde am cunoscut un tânăr - Garcia. După câte am înțeles, era de origine spaniolă și avea unele legături ou ambasada. Vorbea perfect englezește, era manierat și de când sunt n-am văzut bărbat mai frumos.

Ne-am împrietenit. Se părea că i-am fost simpatic chiar din prima clipă. Două zile după ce ne-am cunoscut, a venit să mă vadă la Lee. Și așa, dintr-una într-alta, în cele din urmă m-a poftit să petrec la el câteva zile, la Wisteria Lodge, între Esher și Oxshott. Ieri seară m-am dus la Esher ca să-i

răspund la invitație. Cunoșteam casa din descrierea pe care mi-o făcuse. Locuia cu un servitor credincios, un concetățean de-al său care avea grijă de gospodărie. Vorbea și el englezește și se ocupa de casă. Mai avea și un bucătar – excelent bucătar, spunea el – un mulatru pe care l-a cules în Sliffiffija^'le lui și care era un maestru al artelor cmlpare. Mi-aduc' aminte că la un moment dat a remarcat chiar el cât de ciudată era toată gospodăria asta în inima Surrey-ului.. M-am declarat de acord, deși ulterior s-a dovedit cu mult mai ciudată decât mi-am închipuit eu.

M-am dus la el – stătea la vreo două mile spre sud de Esher. Avea o locuință' mare, situată departe de șosea, cu o alee în semicerc, mărginită de tifușuri perene, înalte. Clădirea veche, dărăpănată, abia de se mai ținea în picioare. Când brișcă trase în fața ușii leproase și mâncate de vreme, pe aleea acoperită cu Kirbă, m-am întrebat dacă aveam minte să vizitez un om pe care abia îl cunoscusem. Dar omul mi-a deschis ușa, chiar el în persoană, și m-a primit cum nu se poate mai bine. M-a dat în primire unei slugi – un lacheu tuciuriu și posomorât, care mi-a luat valiză și m-a condus în camera mea. Atmosfera din casă era de-a dreptul apăsătoare.

Masă am luat-o între patru ochi, dar cu toate că făcea tot ce îi stă în puteri ca să mă distreze, gândurile păreau să-i zboare neconținut. Vorbea într-o doară și tot ce spunea era atât de încurcat, încât abia de4 înțelegeam., Bătea întruna darabana cu degetele în masă și își rodea unghiile, dând semne de neliniște. Cina nu fusese nici bine gătită și nici servită ca lumea, iar prezența posomoritului lacheu, care nu scotea o vorbă, nu era de natură să ne învioreze. Vă asigur că nu o dată, în seara aceea, am simțit dorința să mă scuz într-un IVI sau altul și să mă întorc la Lee.

Îmi amintesc un lucru care s-ar putea să aibă legătură cu afaeeera pe care o anchetează coi doi domni. În clipele acelea nu l-am luat în seamă. Spre sfârșitul mesei, servitorul a înmuiat gazdei un bilet. După ce l-a citit. Garcia mi s-a părut mai distrat și mai bizar că înainte. Renunță la orice încercare de a lega o conversație; acum ședea fumând țigară după țigară, pierdut în gânduri. - Țăă ce anume scria în bilet, nu mi-a pomenit.! Pe la 11 m-am dus la culcare. Eram fericit. A trecut o vreme și Garcia și-a vârât capu

pe ușă – în cameră era întuneric – să mă întrebe dacă am sunat. I-am spus că nu. Îmi ceru iertare că m-a tulburat la o oră atât de nepotrivită și îmi spuse că sunt ceasurile unu. Apoi m-am lăsat în voia somnului și am dormit bușteam toată noaptea. Și acum, ajung la partea cea mai uluitoare a povestirii mele. Când m-am trezit era ziua-n amiaza mare. M-am uitat la ceas. Aproape nouă. Insistasem să fiu sculat la opt, așa că eram foarte mirat de această neglijență. Am sărit din pat și am sunat după servitor Nu^ mi-a răspuns nimeni. Am sunat încă o dată și încă o dată, dar nimic. Atunci mi-am spus că soneria trebuie să se ii stricat. Mi-am tras hainele cum am putut mai bine și m-am repezit pe scări în jos, foarte supărat, să cer puțină apă caldă. Vă închipuiți surprinderea mea când n-am găsit pe nimeni. Am strigat în hol. Nici un răspuns. Atunci am luat-o razna prin camere. Nimeni nicăieri. Cum Garcia îmi arătase în ajun dormitorul lui, am bătut la ușă. Nimic. Am apăsat pe clanță și am intrat. Încăperea era goală și patul neatins. Plecase împreună cu ceilalți. Străinul care-mi fusese gazdă, valetul străin, bucătarul străin, toți se făcuseră nevăzuți peste noapte. Așa s-a încheiat vizita mea la Wisteria Lodge.

Sherlock Holmes își frecă mâinile și chicoti de bucurie că își îmbogățea colecția de aventuri ciudate cu această bizară întâmplare.

— După câte îmi dau seama, ați trecut prin clipe unice – spuse el. Pot să vă întreb, domnule, ce-ați făcut după aceea? *

— Spumegam. Primul meu gând a fost că eram victima unei farse de prost gust. Mi-am făcut bagajul, am trântit ușa holului și am apucat-o spre Esher cu Valiza în mina. M-am dus la Allan Brothers, cea mai mare agenție de locațiuni din regiune, unde am aflat că vila fusese închiriată chiar de acolo. Mi-am spus că nu pentru a râde de mine fugise gazda, ci ca să nu plătească chiria. Era spre sfârșitul lui martie, așa că scadența bătea la ușă. Dar presupunerea mea nu era justificată. Agentul îmi mulțumi că-l prevenisem, dar îmi spuse că chiria fusese plătită dinainte. Atunci, m-am dus la ambasada Spaniei. Acolo nu-l cunoștea nimeni. M-am dus la Melville, în casa căruia l-am întâlnit prima oară pe Garcia, și am aflat că știa mai puține despre el chiar decât. Mine. În cele din urmă, când am primit răspunsul la telegrama pe care

v-am trimis-o, am venit la dvs., pentru că știam că mă veți scoate din încurcătură. Acum însă, domnule inspector, din câte-am înțeles când ați intrat, dvs., vă ocupați de afacerea aceasta și mi se pare că s-a împlinit o nenorocire. Vă asigur că tot ce v-am spus e adevărat și că n-am idee ce soartă a împărtășit omul acesta. Singura mea dorință este să sprijin justiția din toate puterile.

— Sunt convins de asta, domnule Scott Eccles, sunt convins – spuse inspectorul Gregson prietenos. Trebuie să vă spun că declarația dvs. corespunde în întregime faptelor 'care ne-au fost aduse la cunoștință. De pildă, biletul pe care l-a primit în timpul mesei. Nu cumva știți ce a făcut cu el?

' — r Da, știu. Garcia l-a făcut sul și l-a aruncat în foc.

— Ce ai de spus, domnule Baynes?

Detectivul regional era un bărbat trupeș,

Durduliu și' roșcovan și dacă nu părea chiar din topor, aceasta se datora doar ochilor lui nemaipomenit de strălucitori, care se pierdeau în cutele adânci ale obrazului și frunții. Cu un surâs, trase un petic de hârtie îndoit și îngălbenit din buzunar.

— Căminul avea grătar, domnule Holmes, și biletul a fost aruncat mai în fund. L-am scos de acolo neatins.

Holmes zâmbi aprobator.

— Trebuie să fi percheziționat casa în lege ca să dai peste un petic de hârtie.

— Da, domnule Holmes, așa lucrez eu. Să-l citesc, domnule Gregson?

Detectivul londonez îi făcu semn din cap că da.

— Biletul e scris pe hârtie verge obișnuită, fără filigran. Foaia a fost tăiată în patru cu o forfecuță din câte două tăieturi. Apoi a fost păturită în trei și sigilată cu ceară roșie, pe care ar fi picurat-o în grabă apăsând-o cu un obiect neted și oval. A fost adresată domnului Garcia. Wisteria Lodge. Textul sună după cum urmează:

„Culorile noastre, verde și alb. Verdele deschis, alb închis. Scara principală, primul culoar, a șaptea pe dreapta, serj verde. Doamne ajută. D. «

E o mina de femeie, care s-a folosit de o peniță ascuțită. Adresă a fost însă scrisă cu altă peniță sau de altă mână. După cum vedeți, e un scris mai gros și mai viguros.

— Biletul acesta merită toată atenția, spuse Holmes privindu-l. Trebuie să te felicit, domnule Baynes, pentru grija cu care l-ai studiat. Totuși, am mai putea adăuga câteva amănunte de mică însemnătate. Sigiliul acesta oval nu e, cu siguranță, decât un buton de manșetă – nu văd ce altceva ar putea avea forma'asta. Foarfecă de care s-a folosit e foarfecă de unghii cu lama curbată. Deși cele două tăăieturi sunt atât de scurte, se vede bine la amândouă aceeași curbă ușoară.

Detectivul regional chicoti:

— Eu ziceam că am stors tot ce se putea și când colo, tot a mai rămas o picătură. Trebuie să recunosc că nu știu nimic despre bilet, afară doar de faptul că ceva se ascunde în spatele lui și, ca de obicei, e o femeie la mijloc.

Cât ținuse discuția, domnul Scott Eccles stătuse ca pe ace.

— Îmi pare bine că ați găsit biletul, pentru că văd că vă confirmă spusele mele, făcu el. Dar aș vrea să vă amintesc că tot nu am aflat ce i s-a întâmplat domnului Garcia și servitorului lui.

— În ceea ce îl privește pe Garcia – spuse Gregson – e ușor să vă răspund. A fost găsit mort azi dimineață, pe Cxshott Common, la aproape o milă de locuința lui. Capul îi fusese tăcut fărăme. L-au izbit în creștet cu un sac de nisip, sau cu vreo unealtă care nu l-a rănit, ci pur și simplu i-a sfărâmat capul. Locul unde a fost găsit e departe de orice așezare omenească. Până la o depărtare de un sfert de milă în jur nu e nici o singură casă. A fost doborât pe la spate; agresorul a continuat să-l lovească și după ce a murit. Atacul a fost dat cu o furie de necrezut. N-ara găsit nici urme de pași și nici alte indicii cu privire la criminal.

— L-au jefuit?

— Nu. Nici urmă de jaf.

— Cruntă întâmplare, tare cruntă și dureroasă – se ținul domnul Scott Eccles. Și în ceea ce mă privește, e cât se poate de neplăcută. N-am nici un amestec în plimbară asta nocturnă a gazdei mele și în sfârșitul lui atât de

tragic. Cum de am fost amestecat în afacerea asta?

— Foarte simplu, domnule - răspunse inspectorul Baynes. Singurul indiciu pe care l-am găsit în buzunarul mortului e o scrisoare de la dvs., din care reiese că aveți de gând să rămâneți la Wisteria Lodge, chiar în noaptea morții lui Garcia. Cu ajutorul plicului am stabilit numele și adresa mortului. Când am ajuns la el acasă, era nouă trecute, dar nu v-am găsit nici pe dvs. și nici pe altcineva. l-am telegrafiat lui Gregson să vă ia urma la Londra, până ce voi termina de percheziționat Wisteria Lodge. Pe urmă am venit în oraș, m-am întâlnit cu domnul Gregson și iată-ne.

— Cred - făcu Gregson ridicându-se - cred că e cazul să dresăm, actele. Vă rog să ne urmați la secție, domnule Scott Eccles și să ne dați o declarație scrisă.

— Sigur că da, vin imediat. Dar la serviciile dvs. nu renunț, domnule Holmes. Vă rog să nu precupețiți nici bani și nici eforturi ca să descoperiți adevărul.

Prietenul meu se întoarce spre inspectorul regional.

— Sper că nu aveți nimic împotrivă să colaborăm, domnule Baynes.

— E o mare cinste pentru mine, domnule Holmes.

— Ați lucrat foarte iute și cu multă pricepere, așa că aș dori să vă întreb dacă există vreun indiciu cu privire la ora exactă a decesului.

— Victima era acolo de la unu. Cam la aceeași oră a plouat și cu siguranță că omul murise înainte.

— Dar e cu neputință, domnule Baynes - strigă clientul nostru. Glasul lui nu poate fi confundat. Aș putea să jur că el era omul care a intrat la mine în dormitor, la unu, și mi-a vorbit.

— Extraordinar, dar în nici un caz imposibil— zâmbi Holmes.

— Aveți vreo idee? Întrebă Gregson.

— La prima vedere, cazul nu pare prea complicat, deși prezintă unele aspecte inedite și interesante. Cu toate acestea, ar trebui să cunosc mai bine faptele, înainte să mă încumet, să-mi exprim o părere definitivă. Dar fiindcă veni vorba, când ați cercetat casa, domnule

Baynes, ați mai găsit și altceva care să merite atenția, în afara

băiețelului acesta?

Detectivul aruncă o privire ciudată prietenului meu.

— Mai sunt vreo două-trei lucruri care meci ta atenție. Poate că după ce vom termina lreaba la secție, veți binevoi să mă însoțiți acolo și să-mi spuneți ce părere aveți în privința lor.

— La dispoziția dvs. - făcu Holmes, sunând. Condu-i pe domnii, doamnă Hudson, și trimite, te rog, băiatul cu telegrama asta. Să plătească și cinci șilingi răspunsul. -

După ce vizitatorii noștri plecară, am rămas o vreme fără să scoatem o vorbă. Holmes fuma ca un șarpe, cu sprâncenele încruntate peste ochii-i pătrunzători și cu capul repezit înainte, ca în clipele lui de mare concentrare.

— Ei, Watson - spuse el întorându-se brusc spre mine. Ce părere ai?

— Nu știu ce rost a avut să-l înșele pe Scott Eccles.

— Dar crima?

— Când mă gândesc la dispariția personalului, îmi vine să cred că și ei erau amestecați și că de aceea au fugit de justiție.

— Și ăsta e un punct de vedere. Dar dacă e să te iei după aparențe, trebuie să recunoști că e foarte ciudat ca cei doi servitori să urzească un complot împotriva lui și să-l atace tocmai în. Noaptea în care se afla un musafir în casă. Îl aveau doar la dispoziție, singur, în orice altă noapte.

— Atunci, de ce au fugit?

— Asta-i problema, de ce au fugit? Iată deci un fapt de care va trebui să ținem seama. Alt fapt, tot atât de important, e extraordinară întâmplare prin care a trecut clientul nostru, domnul Scott Eccles. Ei, Watson, ce zici?

Crezi că e imposibil să se găsească o explicație acestor două fapte atât de însemnate? Dacă există vreuna care să se potrivească cu biletul acela misterios - cu tot cuprinsul lui ciudat - ei bine, atunci am putea-o accepta deocamdată ca ipoteză. Dacă noile fapte pe care le vom culege, se vor potrivi și ele, atunci ipoteza noastră va deveni treptat concluzie.

— Dar care e ipoteza?

Holmes se lăsă pe spate în fotoliu, cu pleoapele întredeschise.

— Trebuie să admiți, dragă Watson, că ideea unei farse e exclusă. Se

pregăteau evenimente grave, așa cum ne-au arătat-o mai târziu faptele, și atragerea lui Scott Eccles la Wisteria Lodge trebuie pusă în legătură cu ele.

— Dar ce legătură să fi fost?

— Hai să cercetăm lucrurile din aproape în aproape. La prima vedere, e ceva nefiresc în ciudata și neașteptata prietenie dintre tânărul spaniol și Scott Eccles. Avansurile le-a făcut primul. S-a dus în vizită la omul nostru, care locuiește la celălalt capăt al Londrei, chiar a doua zi după ce s-au cunoscut și a păstrat legătura cu el până l-a invitat la Esher. Ce plănuia el cu Eccles? La ce-i putea folosi?

Farmec nu are. Nici cine știe ce inteligent nu e – doar nu-i tocmai el omul care să se potrivească cu un latin iute ca argintul viu. Atunci, de ce tocmai pe el l-a ales Garcia dintre toți, ca mai nimerit pentru scopurile lui? Are vreo însușire aparte? Da. E tipul englezului respectabil și omul cel mai indicat că martor în fața altui englez. Ai văzut și tu că nici unul dintre cei doi inspectori n-a visat măcar să-i pună declarația la îndoială, așa neobișnuită cum era.

— Dar ce aveau să afle de la el?

— După întorsătura pe care au luat-o lucrurile – nimic, dar totul, dacă ar fi procedat altfel. Așa văd eu situația.

— Aha, putea să-și facă un alibi.

— Exact, dragul meu Watson, putea să-și facă un alibi. Să presupunem că personalul de la Wisteria Lodge plănuise ceva. Tentativă, oricare ar fi fost ea, trebuia să aibă loc, să zicem, înainte de unu. S-ar putea ca potrivit anume ceasurile, să-l fi silit pe Scott Eccles să se ducă la culcare mai devreme decât își închipuia el. În orice caz, se poate să nu fi fost mai mult de douăsprezece atunci când Garcia a încercat să-l facă să creadă că e unu. Dacă Garcia izbutea să-și ducă planurile la îndeplinire și să fie înapoi la ora menționată, avea un răspuns valabil pentru orice acuzație. Ireproșabilul britanic îi stătea la dispoziție, gata să urce în fața oricărei instanțe, că acuzatul a rămas tot timpul acasă. Era o supapă de siguranță pentru cazul când lucrurile ar fi luat o întorsătură neplăcută.

— Da, da, înțeleg. Dar ce-i cu dispariția celorlalți.

— N-am încă toate elementele la îndemână, dar cred că piedicile pot fi învinse. Cu toate acestea, ar fi o greșeală să începem o discuție, cu datele pe care le avem. Fără să vrei, te pomenești deodată că le ajustezi ca să se potrivească teoriilor.

— Și biletul?

— Cum suna? „Culorile noastre verde și alb.". Parcă ar fi la curse. „Verde deschis. Alb închis". Fără îndoială că e o parabolă. „Scara principală, primul culoar, a șaptea pe dreapta, serj verde". E vorba de o întâlnire. S-ar putea ea în spatele întregii afaceri să se ascundă un soț gelos. Fără îndoială, chemarea aceasta implica o primejdie. Altfel n-ar fi spus ea „>oamne ajută", „D" ar putea fi un indiciu? Ontru noi.

— Omul era spaniol. Să zicem că „D" înseamnă Dolores, doar e un nume feminin comun în Spania.

— Bine, Watson, foarte bine - numai că nu merge. Un spaniol i-ar fi scris unui compatriot în limba lor. Expeditorul biletului e cu siguranță englez. Ei, și acum, până vine să ne ia inspectorul acela grozav, să ne mai odihnim puțin creierul. Deocamdată, fiind mulțumit că soarta noastră norocoasă ne-a scăpat timp de câteva ceasuri din brațele nesuferitei trândăvii.

Până să se întoarcă inspectorul nostru, Holmes primi răspuns la telegramă. O citi și tocmai se pregătea s-o vâre în carnețel, când âmi surprinse privirea nesățioasă. Râse și mi-o aruncă.

— Nici nu știi cu ce lume bună avem de-a face, spuse el.

Telegrama cuprindea o listă de nume și adrese: „Lord Harringby, The Dingle; Sir George Ffolliott, Ovshott Towers; Mr. Hynes Hynes, J. P. Purdey Place; Mr. James Baker Williams, Forth Old Hali; Mr. Henderson, High Gabie; Rev. Joshua Stone, Nether Wasling."

— E limpede că numai așa putem restrânge câmpul nostru de operație - spuse Holmes. Fără îndoială că Baynes, cu creierul lui meticulos, a și pornit pe aceeași cale.

— Nu pricep.

— Ei bine, dragă prietene, deocamdată am ajuns la concluzia că scrisoarea, pe care a primit-o Garcia la masă, îl chemă la o întâlnire. Dacă am

citit bine, și dacă pentru a ajunge la locul unde era fixat rendez-vous-ul trebuia să urce o scară principală și să caute a șaptea ușă pe un culoar, atunci nu există nici o îndoială că e vorba de o clădire foarte mare. Și tot atât de sigur e că această clădire nu poate fi situată la mai mult de o milă sau două de Oxshott, de vreme ce Garcia într-acolo o pornise, nădăjduind – așa cum interpretez eu faptele – să fie înapoi la Wisteria Lodge la vreme, ca să-și facă un alibi ce nu putea avea valoare decât până la unu. Cum prea multe clădiri mari nu pot fi la Oxshott, m^{am} adresat, după cum se vede, agenților pomeniți de Scott Eccles, care i-a remis o listă a lor.

Iată-le aici în telegrama aceasta. Și tot aici trebuie să fie și soluția întregii afaceri în care ne-am vârat.

Era aproape șase, când am ajuns în frumosul sat Exsher din Surrey, însoțiți de inspectorul Baynes.

Holmes și cu mine ne luasem cele necesare pentru a petrece noaptea acolo și am găsit locuință confortabilă la hanul Bull. În sfârșit, tim ieșit împreună cu detectivul spre a face o vizită la Wisteria Lodge.

Era o seară rece și întunecată de martie, cu vint pătrunzător și cădea o ploaie mărunță ce ne biciuia fețele, totul potrivit anume cu locurile pe care se desfășura și cu ținta tragică npre care ne îndreptam.

II. TIGRUL DIN SAN PEDRO

După ce am bătut pe jos vreo câteva zile, pe o vreme rece și posomorâtă, am ajuns înainleii unei porți înalte din lemn, care dădea tntr-o alee mohorâta de castani. Aleea aceasta umbrită o cotea, oprindu-se în fața unei căsuțe. Netfro ca smoala ce se profila pe cerul de culoarea greziei. La fereastra din dreapta ușii tlv Intrare pâlpaia o lumină slabă.

— E un agent înăuntru – spuse Baynes – mu să-i bat în geam.

O porni peste peluză de iarbă și ciocăni În fereastră. Prin sticla aburită am zărit un fim, care sări ca ars de pe scaunul de lângă fot! Și am auzit un strigăt ascuțit. O clipă mai ttr/lu, tin gardian ne deschise ușa. Era alb ca Varul, abia mai respira și luminarea îi pâlpaia În mâna tremurândă.

— Ce-i Walters? Îl întrebă Baynes tăios. Omul își șterse fruntea cu batistă și oftă

DIA rfrtrunchi ușurat.

— Bine că ați venitii oua ca. Credeam că n se mai termină și seara asta, și nu știu dac mai mă țin mult nervii.

— Nervii, Walters? Nu mi-aș fi închipui niciodată că ai și așa ceva.

— Da, domnule. Casa asta singuratică ș tăcută, și lucrul acela ciudat din bucătari sunt de vină. Când am auzit bătând în fereastră mi-am zis că iar a venit.

— Cine ar fi venit iar?

— Diavolul, domnule, zău așa. A fost 1 fereastră.

— Ce-a fost la fereastră și când.

— Sunt cam vreo două ore de atunci. Se întunecase și eu. Stăteam pe scaun citind. N știu ce m-a îndemnat să ridic ochii, când a văzut un cap ce se uita la mine prin ochiul d jos al ferestrei. Sfinte Dumnezeule, ce mai cap! Am să-l visez și la noapte.

— Ei, ei, Walters! Asta nu-i vorbă de polițist!

— Știu, domnule, știu, dar m-a luat cu răcori, așa că ce să mai mint? Negru nu era, dar nici alb. Culoarea asta n-am văzut-o de când sunt. Tare ciudată, parcă ar fi turna cineva un strop de lapte peste argilă. Și pe urmă, cita mai capul – de două ori cât al dvs., domnule! Și ce mai privire, uite așa se holba la mine; și să fi văzut șirul ăla de dinți albi, de-ai fi zis că e fiară hămesită. Un deget n-am fost în stare să mișc, zău așa, și mi s-a oprit și suflarea în piept, până l-am văzut plecat. M-am năpustit afară prin tufișuri, dar, slavă Domnului, nu era nimeni.

— Dacă nu te-aș ști om de ispravă, Walters, ți-aș trece în fișă. Dracul în persoană să fi fost și un polițist n-are voie să-i mulțumească lui Dumnezeu că n-a putut pune mâna pe el. Sper că n-ai avut vedenii și nici că ți-au slăbit nervii!

— Asta cel puțin se poate stabili ușor – spuse Holmes, aprinzând lanterna de buzunar.

— Da, făcu el, după ce examina în grabă peluza de iarbă, cred că purta 46 la pantof. Dacă și restul e pe măsura încălțăminteii, cu siguranță' că e vorba de un uriaș.

— Da' încotro s-a dus?

— Se pare c-a apucat-o prin tufișuri și s-a îndreptat spre șosea.

— Bine - spuse inspectorul, cu o expresie gravă întipărită pe fața, gânditoare. Oricine ar fi fost și orice gând ar fi avut, dus e, și acum avem alte treburi mai urgente. Cu voia dvs., domnule Holmes, să dăm o raită în jurul casei.

Percheziția dormitoarelor și saloanelor nu duse la nici un rezultat. După cât se pare, chiriașii aduseseră prea puține lucruri sau poate chiar nimic. Tot mobilierul, până în cele mai mici amănunte, fusese luat în primire o dată cu casa. În schimb, am găsit multe articole de îmbrăcăminte, care purtau eticheta firmei „Marx et Co., High Holborh”. Poliția îi telegrafiasse, dar croitorul nu știa nimic despre clientul său, îri afară de faptul că era un bun platnic. Câteva nimicuri, pipe, romane, dintre care două în spaniolă, un revolver vechi cu capsă și o chitară alcătuiau proprietatea personală a chiriașului.

— Nimic - spuse Baynes, trecând dintr-o cameră într-alta cu o lumânare în mină. Acum, vă rog, domnule Holmes, să vă uitați și în bucătărie.

Era o încăpere întunecoasă, cu tavanul înalt, situată în spatele casei. Într-un colț era întins un culcuș de paie, unde dormea pesemne bucătarul. Pe masă se îngrămădea un vraf de tacâmuri și farfurii murdare - resturile de la masa din seara trecută.

— Ia uite, spuse Baynes. Ce părere aveți?

Ridică lumânarea. Văzurăm un obiect extraordinar în spatele bufetului. Dar era atât de boțit, de zgârcit și de veștejit, încât nu puteai ști ce e. Atâta doar, că era negru, părea să fie din piele și aducea a om, a pitic. La început, când l-am cercetat, mi s-a părut că e mumia unui prunc negru, pe urmă mi-am zis că e vreo maimuță zbârcită și uitată de vreme. Până la urmă, am rămas cu îndoială dacă era animal sau o ființă umană. Un brâu dublu de scoici albe îi era petrecut pe după mijloc.

— Foarte interesant, zău așa, foarte interesant! Spuse Holmes uitându-se la moaștele acelea care îți făceau- părul măciucă. Altceva?

Baynes se duse în tăcere la chiuvetă și întinse lumânarea. Înăuntru zăcea hoitul unei păsări mari și albe, sfârtecate cu sălbăticie în bucăți, dar cu

penele pe ea. Holmes arată spre barbută capului, ce fusese desprins de trup.

— Un cocoș alb, spuse el. Foarte interesant. E un caz tare ciudat.

Dar domnul Baynes își păstră surpriza cea mai înfricoșătoare până la urmă. Trase de sub chiuvetă un lighean de zinc plin de sânge. Pe urmă luă de pe masă o farfurioară pe care erau grămadite rămășițe de oase carbonizate.

— Nu știu pe cine l-au ucis și l-au aruncat în foc. Toate astea le-am scos din sobă. A venit și un doctor azi dimineață. Spunea că nu sunt rămășițe omenești.

Holmes zâmbi și-și frecă mâinile.

— Vă felicit, inspectore, că ați dat peste un caz atât de deosebit și plin de învățăminte. Fără supărare, dar am impresia că însușirile dvs. sunt mai presus decât ocaziile ce vi se oferă.

OGhii mici ai inspectorului Baynes sclipiră de plăcere.

— Aveți dreptate, domnule Holmes. Aici, în provincie, putrezim. Un caz ca acesta e o ocazie unică și sper să nu o scap. Ce părere aveți de oasele acestea?

— Cred că e vorba de un miel sau de un ied.

— Și cocoșelul alb?

— Ciudat, domnule Baynes, foarte ciudat. N-am mai văzut așa ceva de când sunt.

— Da, domnule. Ciudați oameni au mai stat în casa asta, și ciudate obiceiuri! Unul a murit. L-au urmărit cumva ceilalți ca să-l ucidă? Dacă-i așa, punem noi mâna pe ei! Toate porturile sunt supravegheate. Eu însă cred că altfel stau lucrurile. Da, domnule, după mine altfel stau lucrurile.

— Așadar, aveți un punct de vedere?

— Am de gând să rezolv singur problema, domnule Holmes. E vorba de reputația mea.. Dvs. sunteți cineva, eu însă mai am până acolo. Aș fi fericit să pot spune că am rezolvat cazul de față fără ajutorul dvs.

Holmes râse, bine dispus.

— Bine, bine, inspectore. Fiecare cu drumul lui. Rezultatele mele vă stau în permanență la dispoziție, dacă doriți. Și acUm, cred că nu mai am ce vedea aici și că mai multe voi afla m altă parte. Au revoir și noroc!

Aveam eu semnele mele – care altuia i-ar l’l scăpat – că Holmes adulmecase o urmă bună. Pentru un observator oarecare, detectivul nu era mai puțin rece ca de obicei, și totuși o umbră de neliniște, încordarea din privirile lui aprinse și mișcările-i mai vioaie îmi spunea că intrase în horă. Ca de obicei, nu scoase o vorbă, iar eu nu l-am întrebat nimic. Mi-era de ajuns că luăm parte la joc și că-i puteam da umilul meu ajutor, fără să mai tulbur zadarnic creierul acela concentrat în gândurile lui. Aveam să aflu totul la timp.

Am așteptat, prin urmare, dar spre marea mea dezamăgire, în zadar. Trecu o zi și încă una, dar prietenul meu rămânea pe loc. Într-o dimineață plecă în oraș. Întâmplător am aflat că s-a dus la British Muzeum. Atâta tot. Încolo, zilele și le petrecea preumblându-se ceasuri întregi de unul singur sau pălăvrăgind cu bârfa satului, noii lui prieteni.

— Cu siguranță că o săptămână la țară n-are să-ți strice, Watson – făcu el. Știi ce plăcere e să vezi primii muguri verzi pe tufișuri și mâțișorii alunului? O săpăligă, o cutie de tablă, și un manual elementar de botanică, și habar n-ai ce vacanță plină de învățăminte petreci.

Rătăci de colo-oolo cu echipamentul acesta, dar când se întoarse spre înserat, nu păru să fi adus prea multe plante cu el.

În hoinărelile noastre am dat întâmplător peste inspectorul Baynes. Fața lui grasă și roșie se încreți într-un zâmbet, și ochii lui mici sclipiră când îl salutară pe amicul meu. Nu ne pomeni mai nimic despre cazul nostru, dar din puținul pe care ni-l împărtășise, am înțeles că nici el nu era nemulțumit de calea pe care o apucaseră lucrurile. Trebuie, totuși, să recunosc că am rămas surprins, când la vreo cinci zile de la crimă, deschizând ziarul de dimineață, am văzut un titlu cu litere grase:

MISTERUL DIN OXSHOTT O SOLUȚIE CRIMINALUL BĂNUIT A FOST ARESTAT

La vederea acestor rânduri, Holmes sări de pe scaun ca ars.

— Ei, ' drăcie! Exclamă el. Nu cumva Baynes l-a arestat?

„Mare emoție a provocat în Esher și în împrejurimi vestea că ieri seară a fost operată o arestare în legătură cu crima de la Oxshott. Se știe că

domnul Garcia, de la Wisteria Lodge, a fost găsit mort la Oxshott Common – cadavrul purtând urme de deosebită violență – și că în aceeași noapte servitorul și bucătarul s-au făcut nevăzuți, fapt care părea să-i indice ca autori ai crimei. S-a exprimat părerea – nedovedită încă – potrivit căreia avea valori în casă și că mobilul crimei fusese jaful. Inspectorul Baynes, care a fost însărcinat cu acest caz, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să descopere ascunzătoarea fugarilor, pe care avea toate motivele să-i bănuiască și că n-au. Ajuns prea departe, și că se țin în vreo vizuină pregătită din vreme. Era însă sigur de la început că îi va descoperi, deoarece din declarațiile unor furnizori care-l zăriseră pe geam, bucătarul avea o înfățișare pur și simplu izbitoare - o namilă de mulatru hâd și galben la față, cu trăsături pronunțate, negroide. Omul a fost văzut și după crimă, fiind și urmărit de gardianul Walters în aceeași seară, când s-a aventurat până la Wisteria Lodge. Inspectorul Baynes este de părerea că vizita această avea un scop anumit și că prin urmare se va repeta. De aceea a evacuat casa, întinzând o cursă în tufișuri. Omul s-a lăsat prins, fiind capturat după o luptă în care sălbaticul l-a mușcat pe gardianul Downing, rănindu-l grav. Ni s-a dat n înțelege că atunci când prizonierul va fi adus în fața instanței, poliția va cere un termen și că se va aștepta ca arestarea lui să aducă elemente noi."

— Trebuie să-l vedem imediat pe Baynes adăugă Holmes, luându-și pălăria. Tocmai

Bine îl prindem când pleacă.

O apucă în grabă pe ulița satului și așa cum ne așteptam, îl prinserăm chiar în clipa în care pleca de acasă.

Ai citit ziarul, domnule Holmes? Întrubă el, arătându-ne un exemplar.

D.î, Baynes, l-am citit și te rog să nu vi-o W|în nume de rău dacă am să-ți atrag nt» nșla asupra unui lucru.

— Să ini atrageți atenția, domnule Holmtf?

— Am cercetat și eu cazul acesta cu destulă bflgnre dc seamă și nu sunt convins că ești pe calea cea bună. N-aș vrea să te aventurezi prea departe, dacă nu ești prea sigur.

— Foarte drăguț din partea dvs. domnule Holmes.

— Crede-mă că vorbesc spre binele dumitale.

O clipă mi se păru că zăresc un tremur în ochii mici ai lui Baynes.

— Ne-am înțeleas doar că fiecare merge pe drumul lui. Asta și fac.

— Foarte bine - spuse Holmes. Nu mi-o lua în nume de rău.

— În nici un caz. Sunt sigur că aveți intenții bune. Dar fiecare cu sistemul lui, domnule Holmes. Dvs. aveți unul și poate că și eu.

— Nu mai spun nimic.

— Eu, unul, am să vă comunic tot ce știu. Omul ăsta e o adevărată fiară. Puternic ca un taur și sălbatic ca un diavol. Mai să-i mestece de-a binelea degetul lui Downing, până să-i vină oamenii de hac. Abia de îndrugă vorbe englezești și n-am putut scoate de la el decât un mormăit.

— Și aveți dovezi că și-a ucis stăpânul?

— N-am spus asta, domnule Holmes. Fiecare cu metodele lui. Dvs. cu ale dvs. și eu cu ale mele. Așa ne-am înțeleas doar.

Plecarăm.

— Nu-l pricep pe omul ăsta - spuse Holmes, ridicând din umeri. Am impresia că a luat-o razna. Bine, fie cum vrea el - fiecare cu drumul lui și să vedem ce-o ieși. Dar e ceva cu inspectorul Baynes ce nu pricep.

— Ia șezi, Watson - făcu Holmes, după ce ne întoarserăm acasă la Bull. Vreau să te pun în curent cu situația, pentru că s-ar putea să am nevoie de tine astă-seară. Să vezi și tu cum s-au desfășurat lucrurile, atât cât le-am prezentat destul de simplu, nici nu știi câte piedici mi s-au ridicat în cale când s-a pus problema operării unei arestări. Mai sunt goluri în această privință, care ar trebui umplute.

Și acum să ne întoarcem la biletul pe care l-a primit Garcia, în ultima lui noapte. Teoria lui Baynes, că servitorii ar fi fost amestecați în afacerea asta, nu stă în picioare, deoarece însuși Garcia a potrivit în așa fel lucrurile, încât Scott Ecoles să fie de față, fapt care nu l-a putut fi explicat decât prin necesitatea unui alibi. Prin urmare, Garcia era cel care a pus ceva la cale în seara aceea - o crimă pesemne - de unde i s-a tras moartea. O crimă, zic, deoarece numai cine are de gând să comită o crimă ține să-și asigure un alibi. Cine, așadar, e mai probabil să-i fi luat viața? Cu siguranță cel împotriva

căruia p. usese crimă la cale. Până aici cred că suntem pe teren sigur.

Acum ne putem explica și dispariția personalului lui Garcia. Toți erau complici la această crimă misterioasă. Dacă le izbutea, Garcia se întorcea acasă. Orice bănuială ar fi fost risipită prin mărturia englezului și totul era în OPdine. Dar încercarea era primejdioasă și dacă Onrcia nu se întorcea la o oră anumită, s-ar fi putut ca el însuși să-și fi pierdut viața. De «ceea s-au înțeles că în acest caz oamenii să ne ascundă într-un loc dinainte stabilit, unde «n scape de anchetă și de unde să încerce din nou. Aista ar explica în întregime cele petrecute, nu-i așa?

Toată țesătura aceea inexplicabilă părea să «e desfășoare acum limpede dinaintea mea. Ca de obicei, m-am mirat că nu-mi dădusem și singur seama.

— Dar de ce s-a întors unul din servitori?

— E ușor de presupus că în zăpăceala fugii a uitat ceva la care ținea mult și de care nu se putea despărți. Asta ar putea explica stăruința lui, ce zici?

— Și mai departe?

— Mai departe, urmează biletul pe care l-a primit Garcia la masă. O dovadă că mai avea un complice. Ei, dar unde se afla complicele acesta?

— Ți-am spus adineauri că nu putea fi vorba decât de o clădire mare și că asemenea clădiri sunt puține prin împrejurimi. Primele zile în sat mi le-am petrecut rătăcind de colo, colo după plante pentru ierbar. Printre picături, am pornit și în recunoaștere, cercetând toate clădirile mari și interesându-mă despre familiile locatarilor. Una singură, doar una, mi-a reținut atenția. E vorba de vechea fermă, High Gabie de pe vremea regelui Iacob, situată la o milă de Oxshorn și la mai puțin de o jumătate de milă de locul tragediei. Celelalte conace aparțin unor oameni respectabili și nesărați, care duc un trai lipsit de orizont. În schimb, domnul Henderson dela High Gabie este – după cum spune lumea – un om neobișnuit, căruia nu m-aș mira să i se întâmple cine știe ce lucruri ciudate. Așa că mi-am concentrat atenția asupra lui și a personalului casei.

Bizara turmă, Watson! – Și mai bizar decât toți e omul nostru. Am

izbutit, sub un pretext destul de plauzibil, să-l văd, dar mi s-a părut că citesc în ochii lui negri, vârâți în fundul capului, și cu privirile pierdute, că își dă prea bine seama de ce am venit. E un bărbat de 50 de ani, în plină putere, vioi, cu păr cenușiu și sprâncene negre, stufoase; are mersul unei căprioare și aerul unui monarh – un om fioros, despotic, sub al cărui chip tăbăcit se ascunde o fire aprinsă. Ori e străin, ori a trăit multă vreme la tropice, pentru că e galben la față și uscat, deși vinos ca o piele de bici. Prietenul și secretarul lui, domnul Lucas, e cu siguranță străin. Are fața de culoarea ciocolatei, e șiret, și felin ca o pisică, iar vorbă-i e blândă și pare stăruitor de mieroasă. Vezi, prin urmare, Watson, că am și dat peste două grupuri de străini – unul la Wisteria Lodge și altul la High Gabie – așa că golurile noastre încep să se umple.

F 'al doi oameni – buni prieteni – alcătuiau nucleul familiei, dar mai există cineva care ar

lhlrtfA «A ne fie deocamdată de și mai mare nln*. Henderson are doi copii – două fete iU» 11 și t3 ani. Guvernanta lor e o oarecare doamnă Burnet, o englezoaică de vreo patru-lei di* ani. Mai e și un servitor credincios. Micul grup alcătuiește o adevărată familie, pwilru că oamenii noștri călătoresc pretutindeni laolaltă. Hendersori, mare amator de călă tor II, e veșnic pe drum. Abia sunt câteva nAptAmîni de când s-a întors la High Gabie, flnpA o lipsă de un an. Aș mai putea adăuga t'A e» putred de bogat și că-și poate satisface urlet» capricii fără greutate. CSt despre rest, imnn iul mișună de majordomi, lachei, servilnnre și obișnuitul personal casnic care se îmImlbA fără să muncească, pe care-4 găsești în tonte conacele englezești.

Acestea le-am aflat parte din gura satului, pnrtē în urma cercetărilor pe care le-am întreprins chiar eu. Nu există oameni de care să te pnțl folosi mai bine decât servitorii alungați și pu am avut norocul să-mi iasă în cale. Zic noroc, dar să știi că nici peste el n-aș fi dat dncă nu l-aș fi căutat. Cum spune Baynes, flecare cu sistemul lui. Și sistemul meu mi-a dat posibilitatea să-l descopăr pe John Warner, fostul grădinar de la High Gabie, pe care trufașul lui stăpân l-a dat afară într-un moment do furie. La rândul lui, el are prieteni, printre celelalte slugi. Toți oamenii aceștia se tem de slăpînul lor și nu-lpot suferi. Așa se face că am putut găsi cheia secretelor acestei familii.

Ciudați oameni, Watson! Nu zic că am dezlegat toată taina, dar oricum, ciudați oameni!

Casa are. Două aripi. Într-una stă personalul, în cealaltă familia. Între ele nu există nici o legătură în afară de valetul lui Henderson, care servește la masă. Toate cele necesare sunt aduse la o ușă de comunicație. Nici guvernanta și nici copiii nu prea ies. Doar uneori, în grădină. Qt despre Henderson, nu umblă sub nici un cuvânt singur. Secretarul lui, întunecat lî față., îi este ca o umbră; mergea vestea printr] servitori că s^ar teme cumplit de ceva.

„Și-a vândut sufletul diavolului pentru aui – spuse Warner – și acum își așteaptă ere] ditorii după ce-i al lui.”

De unde vin și cine sunt, nimeni nu știe Sunt tare aprinși la furie. În două rîndurij Henderson și-a bătut oamenii cu cravașa. Dacă n-ar fi avut portofelul bine garnisit, și n-ar fl plătit din gros, mai nimerea și în fața justiției^ Și acum, Watson, să vedem cum stau lucrurile după ce am aflat aceste date noi. Să zicem *ci* scrisoarea a fost expediată din casa aceea *cm-*; dată, și că i se cerea lui Garcia să pună îi aplicare planurile stabilite. Cine a scris-o Cineva dinăuntru. O femeie. În afară de domnișoara Burnet, guvernanta, nu văd cine. Toat presupunerile, noastre par s-o indice pe ea. Îi orice caz, să acceptăm presupunerea aceasta ca ipoteză și să vedem unde poate duce. Putea să adaug că vârsta și felul de a fi al domnișoarei Burnet confirmă bănuiala mea de la început, că în cazul nostru orice intrigă] amoroasă e exclusă.

Dacă ea a scris biletul, pesemne că era prie-3 tenă și complice cu Garcia. Atunci, cum o fii reacționat la auzul morții lui? Dacă și-a pier-' dut viața în timp ce pune la cale o ticăloșie,] nu va scoate o vorbă. Cu toate acestea, trebuiei să fi strâns ea destulă obidă în suflet împotriva] celor ce l-au ucis și cred că ar da o mina de?

Ajutor ca să se răzbune pe ei. Ce-ar fi s-o căutăm și să încercăm să ne folosim de ea?

Acesta a fost primul meu gând. Când colo, altă nenorocire. Domnișoara Burnet n-a mai fost văzută din noaptea crimei. Parcă a intrat în pământ din

seara aceea. Mai trăiește? Poate că și-a găsit sfârșitul o dată cu prietenul ei pe care l-a chemat la întâlnire. Sau poate că nu-i ftwlt «tchwtratâ. Acestea sunt faptele pe care iielnile «n le stabilim.

Cred că-ți dai seama cât de încurcate sunt lUerurllt, Watson. Nu avem nici o bază să lff tindem un mandat de arestare. Dacă ne-am uili'pm» unui magistrat, tot eșafodajul nostru i l-*r pftrea, pur și simplu fantezist. Dispariția fwneil nu spune nimic, de vreme ce în casa *tuvvtt* ciudată se întâmpla ca unii locatari să Mii *no* arate câte o săptămână în șir. Și s-ar putea ca în clipa această viața să-i fie în prijnejcile. Tot ce pot, e să supraveghez casa și Hft'inl pun omul, pe Warner, de pază la poartă. Dur n-o să lăsăm lucrurile așa. Dacă legea nu poale nimic, trebuie să ne luăm noi răspun (ltmm.

Și ce propui?

— Știu unde are dormitorul. Dacă te urci pe acoperișul unui hangar, poți să ajungi până ÎN el. Ce-ai zice dacă am încerca să pătrundem MtA-seară chiar în inima misterului?

Trebuie să mărturisesc că nu era o propunere prea îmbietoare. Clădirea veche, învăluită în acea atmosferă a crimei, locatarii ei ciudați ți atât de fioroși, primejdiile care pândeau prin împrejurimi și faptul că trebuia să călcăm Jpgea – toate acestea erau menite să-mi astâmpere zelul. Dar era ceva în raționamentul rece «1 lui Holmes care mă împiedica să dau înapoi ele la aventurile la care mă chema, oricare ar fi fost ele. Alt chip de a găsi o dezlegare nu era și eu o știam. I-am întins mâna în tăcere

Zarurile au fost aruncate.

Dar nu ne fu dat că ancheta noastră să se Încheie într-un chip atât de aventuros. Era vreo cinci după amiază și umbrele serii de martie Începuseră să se lase, când un țăran nespus de tulburat se năpusti la noi în cameră.

— S-au dus, domnule Holmes. Au plecat cu ultimul tren. Doamna a izbutit să scape și eu am adus-o cu brișcă.

— Minunat, Warner! Exclamă Holmes să' rând. În picioare. Watson, golurile încep să s ' umple.

■ În trăsură zăcea o femeie aproape leșinat" de slăbiți ce îi erau nervii. Chipul ei ascuțit ș¹ tras purta urmele unei întâmplări cumplite pri care

trecuse. Capul îi atârna în piept, bălăgănindu-se într-o parte și într-alta, și când își ridică fruntea, întorcându-și ochii ei năuci spre noi, am văzut că în mijlocul irisului cenuși și dilatat, pupilele-i negre erau cât gămălia. Fu șese drogată cu opiu.

— Am stat de pază la poartă, așa cu mi-ați spus, domnule Holmes, făcând omul nostru, care nu era altul decât grădinarul alungat. Când trăsura a ieșit, m-am luat după ea până la gară. Domnișoara Burnet mergea ca în vis, dar când au încercat să o urce în tren și-a venit în fire, și s-a împotrivit. Am împins-o în vagon dar ea a izbutit să scape. Atunci, i-am dat mâna de ajutor, am aruncat-o în brișcă și iată-ne. N-am să uit cât oi trăi chipul acela de la fereastra vagonului când am dus-o de acolo. Mult nu mai apucam eu dacă-i picam în labă diavolului aluia galben, cu ochii de smoală, de te băga în răcori.

Am dus-o sus și am întins-o pe sofa. Câteva cești de carea tare au alungat curând fumurile narcoticului. Holmes trimise după Baynes și îi spuse câteva cuvinte despre ce e vorba.

— Ei, dar mi-ați adus tocmai dovada pe care o căutam – spuse cu căldură inspectorul, strângându-i mâna prietenului "meu. Amândoi am pornit pe aceeași urmă.

— Ce face? Îl urmăreai pe Henderson?

— Sigur, domnule Holmes. Pe când dvs. vă târați prin tufișurile de la High Gabie, eu stăteam cocoțat într-un copac din livadă și v-am văzut. Rămânea de văzut cine găsește mai întâi probele.

— Atunci de ce l-ai arestat pe mulatru?

Baynes chicoti.

Eram sigur că "fender&o», cum își aicea /Mințit că e bănuț și de aceea se va da la fund și nu va mai face nici o mișcare cât îltnp «o va socoti în primejdie. Am arestat un nevinovat, ca să-l fac să creadă că nu ne interwienza. Eram convins că va profita de ocazie HA plece, dându-ne astfel posibilitatea să puhiu mâna pe domnișoara Burnet.

Holmes își lăsă mâna pe umărul inspectorului.

— Ai să ajungi departe. Ai instinct și intuiție, spuse el. Baynes se îmbujora de plăcere.

— Toată săptămâna a stat un om de-al meu în civil de pază la gară. Ori încotro ar apuca-o V\$ [de la High Gabie, nu-i scăpa din ochi. Penemno însă că nu voia să-i piardă când s-a muls domnișoara Burnet din mâna lor. Oricum, omul dvs. a izbutit să o scoată de acolo și totul s-a sfârșit cu bine. E limpede că nu putem opera nici o arestare fără mărturia ei; ftștdnr, cu cât o obținem mai repede, cu atât mai bine.

— Se simte mai bine – spuse Holmes, Ulindu-se la guvernanta. Dar ia zi Baynes, dne mai e și Henderson asta?

— Henderson – răspunse inspectorul – e Don Murillo, căruia pe vremuri i se spunea Tigrlul din San Pedro.

Tigrlul din San Pedro! Într-o clipă mi-a fulgerat prin minte toată povestea acestui om. Ajunsese de pomină. Era cel mai desfrmat și mai sângeros tiran din câți ajunseseră vreodată la cârma unei țări ce se pretindea civilizată. Porta, curajul și hotărârea îi erau destule virtuți că vreme de 10—12 ani să-și facă viciile netrebnice lege, pe spinarea unui popor îngenuncheat. Numele lui trezea spaima în toată America Centrală. La capătul acestor ani a izbucnit o răscoală generală împotriva lui. Dar |x? Cât era de crud, pe atât era de șiret, și la primele zvonuri de răzmeriță și-a expediat în taină comorile pe un vas, cu un echipaj credincios. A doua zi, când insurgenții au năvălit în palat, cuibul era gol. Dictatorul, cei doi copii ai lui, secretarul și averea le scăpase printre degete. Din clipa aceea s-a făcut nevăzut și identitatea sub care se ascundea a fost adeseori obiectul comentariilor presei.

— Da, domnule, Don Murillo, tigrlul din San Petro – spuse Baynes. Dacă vă veți interesa, veți afla că steagul țării e verde cu alb, cum scria în bilețel. Don Murillo și schimbat numele în Henderson, dar i-au luat urma la Paris, Roma și Madrid până la Barcelona, unde a debarcat în '86. De atunci, l-au căutat întruna că să se răzbune, dar abia acu au dat de el.

— L-au descoperit anul trecut – interven domnișoara Burnet, care se ridicase și le urmărea cu atenție conversația. Au încercat o dată să-l ucidă, dar vreun duh necurat l-a ferit. Și acum, din nou. Garcia, cel cu sufletul atât d; ales și atât de viteaz, a căzut, iar dihania | scăpat. Dar va veni altul și altul,

până c într-o zi se va face dreptate. Sunt tot atât d" sigură precât știu că mâine va răsări soarele

Mâinile i se încleștară, iar chipul ei obosi se făcu alb ca varul de atâta ură adunată îej suflet.

—* Dar cum de ați intrat dvs. în afacerea asta, domnișoară Burnet? Întrebă Holmes. Cuml se face că dvs., ca englezoaică, vă amestecați într-^o asemenea crimă?

J

— Pentru că altă cale de a aduce dreptate în lume nu există. Ce le pasă legilor britanic j de valurile de sânge vărsate cu ani în urmă î~ San Pedro, sau de tezaurul acela pe care l-afurat și l-a adus cu el pe vas? Pentru dvs. ^ parcă ar fi crime comise pe altă planetă. Noi însă știm. Știm care e adevărul. Am învăța' îri chinuri și suferințe. Pentru noi, nu e în to^ iadul diavol mai ticălos ca Juan Murillo și nic| pace nu vom avea câtă vreme victimele lui mar strigă răzbunare.

Sunt convins – făcu Holmes – că omul acesta a fost cum spuneți dvs. Am auzit cât de crud era. Dar în ce măsură v-au atins pe dvs. lucrurile acestea?

— Vă voi spune tot. Politica netrebnicului ftNtuia consta în uciderea, sub un pretext sau nilul, a oricărui om, care i se părea că ar putea ajunge cu vremea un rival primejdios. Soțul ineu – da, adevăratul meu nume e signora Victor Durando – era ministrul statului San Pedro la Londra. Aici m-a cunoscut și ne-am căsătorit. Om mai nobil ca el n-a existat pe lume, să fi cutreierat pământul în lung și în lat. Din nefericire, Murillo a aflat de meritele lul, l-a rechemat sub un pretext oarecare și l-a împușcat. Victor a avut o presimțire și n-a vrut să mă ia cu el. Averea i-a fost confiscată, iar eu am rămas pe drumuri și cu inima frântă.

Apoi a urmat prăbușirea tiranului. Cum a Ncflpat, ați spus chiar dvs. Dar toți cei cărora lc a distrus viața – și sunt mulți – sau ale cĂror rude au. Fost chinuite și ucise de el, l-au ținut minte. S-au constituit într-o asociație, eh re n-avea să se dizolve decât în ziua în care misiunea avea să fie împlinită. După ce s-a htabllit că falsul Henderson era de fapt fostul despot răsturnat,

mi s-a dat misiunea să pătrund în familia lui și să-i țin pe ceilalți la curent cu orice mișcare a lor. Am izbutit, am ajuns ca guvernanta. Nici nu bănuia că femeia cu care stă în față la masă era soția celui pe care îl trimisese, cât ai bate din palme, pe lumea cealaltă. Îi zâmbeam, îmi făceam datoria față de copii și așteptam momentul. O lăsată s-a făcut la Paris, dar a dat greș. Atunci am pornit-o cu toată familia, unde da Domnul, prin toată Europa, ca să ne pierdem urma; după un timp ne-am întors la locuința asta, pe care o luase când a venit prima dată în Anglia.

Dar și aici îl așteptau solii dreptății. Știind că se va întoarce acolo, Garcia – fiul fostului

Președinte al San Pedro-ului – l-a așteptat cu doi tovarăși credincioși din popor – toți trei animați de aceeași dorință de răzbunare. Pe lumină nu putea face nimic, pentru că Murillo își luase toate măsurile de prevenire și nu ieșea decât însoțit de Lucas, sau Lopez, cum i se zicea în zilele lui de glorie. Noaptea însă, dormea singur și răzbunătorul putea da peste el. Într-o seară, dinainte stabilită, i-am trimis prietenului meu ultimele instrucțiuni, pentru că omul nostru era întruna cu ochii în patru și își schimba mereu camera. M-am dus să mă asigur că ușile erau deschise. O lumină verde sau albă la fereastra care da spre șosea trebuia să-i dea de veste că totul e în ordine, sau că ar fi mai bine să amâne.

Din păcate, lucrurile au ieșit pe dos. Nu știu cum i-am trezit bănuielele lui Lopez, secretarul. Omul s-a furișat după mine și s-a năpustit asupra mea chiar în clipa în care terminam biletul. M-a târât împreună cu patronul lui, la mine în cameră, și m-au judecat ca pe o trădătoare. Pe loc și-ar fi înfipt pumnalele în mine, dacă ar fi știut cum să scape de urmări. Într-un târziu, după ce s-au sfătuit îndelung, au ajuns la concluzia că prea era mare primejdia să măucidă. În schimb, s-au hotărât să se descotorosească pentru totdeauna de Garcia. Mi-au pus un căluș și Murillo mi-a răsucit brațul până i-am destăinuit adresa. Jur că l-aș fi lăsat să mi-l frângă de tot, dacă aș fi știut ce-l așteaptă pe Garcia. Lopez a scris adresa pe biletul meu, l-a sigilat cu butonul de la manșetă și l-a trimis cu Josef, servitorul. Cum l-a ucis, nu știu.

Atâta doar că Murillo a făcut-o cu mâna lui, pentru că Lopez rămăsese de pază lângă mine. Probabil că l-a așteptat în tufișurile acelea de măceș, printre care șerpuiește poteca și l-a izbit pe când trecea. La început, au vrut să-l lase să intre în casă și să-l ucidă sub cuvânt că ar fi un hoț prins asupra faptului, dar și-au spus că dacă erau

«mestecați într-o ancetă, numele lor ar fi fost date fără întârziere publicității, expunându-se astfel, la noi atacuri. Moartea lui Garcia l ar fi putut speria pe ceilalți care, de teamă, h ar fi lăsat păgubași.

Și totul ar fi mers ca pe roate dacă n-aș fi fost eu la mijloc, care să le cunosc faptele. Fără îndoială, au fost clipe când viața mea atârna de un fir de păr. M-au încuiat în cameră la mine și m-au terorizat, amenințându-mă cu cele mai cumplite pedepse, chinuindu-mă întruna că să mă înconvoaie – uitați-vă la (Alctura asta de pumnal în umăr și la brațele melc pline de vânătași. Când am încercat să Mrlg după ajutor de la fereastră, mi-au pus și un căluș în gură. Cinci zile am stat întemnițată așa, și de mâncare nu mi-au dat decât atât cât să-mi pot ține zilele. Azi după amiază, ml-au adus un prânz gustos, dar abia l-am lermnat și mi-am dat seama că fusese drogat. Ml aduc aminte ca prin vis că am ajuns la l răsură mai mult pe sus și că în același fel am ajuns și în vagon. Abia acolo, când să se pună l renul în mișcare, mi-am dat seama deodată cA numai de mine depinde să scap. Au încercat măă mă tragă înapoi, și să nu fi fost omul acesta de Ispravă, care m-a dus la trăsură, n-aș mai fi scăpat. Acum, slavă Domnului, nu-mi mai pot face nimic.

Ascultasem cu toții povestea această neobișnuită. Holmes fu cel care rupse tăcerea.

— Greutățile noastre nu s-au terminat făcu el, clătinând din cap. Etapa polițistă

N a încheiat. Acum intervine legea.

— Exact – i-am răspuns eu. Un avocat ►jlrcr ar putea-o interpreta că legitimă apărare. Orleite crime s-ar ascunde în spatele acestei întâmplări, ei nu pot fi judecați decât pentru ultima.

— Ei lasă – făcu Baynes, bine dispus. Eu, unul, am o părere mai bună despre legi. Legitimă apărare e una. Dar să-l atragi pe om în cursă cu sânge

rece ca să-l ucizi, e alta, oricare ar fi primejdia de care te temi. Nu, nu. Nu trebuie să ne socotim ou nimic vinovați dacă-i vom vedea pe locatarii de la High Gable în fața primei instanțe a juraților de la Guildford.

E un fapt istoric că n-a trecut mult și Tigrul din San Pedro și-a luat plata. Șireți și plini de îndrăzneală cum erau, el și însoțitorul lui s-au descotorist de urmăritor pe drum, intrând într-o casă de raport din Edmontonstreet, și ieșind prin poartă din spate, care dă în Curzon Square. Din ziua aceea nu s-a mai auzit nimic de ei în Anglia. Șase luni după aceea, marchizul de Mbntalva și secretarul lui, signor Rulli, au fost asasinați în camerele lor de la hotelul Escorial din Madrid. Crima a fost pusă pe seama unor nihilști și autorii n-au fost prinși niciodată.

Inspectorul Baynes ne-a făcut o vizită în Backer-street, aducându-ne semnalmentele celor doi, secretarul cu fața măslinie și patronul lui, cu trăsături viguroase, ochii negri cu priviri magnetice și sprâncene stufoase. Nu mai era nici o îndoială că așa, cu întârziere, dreptatea se făcuse.

— Încurcată afacere, dragă Watson, spuse Holmes, fumându-și pipa de seară. Nu se poate s-o prezinți tot în forma aceea concentrată pe care ai îndrăgit-o atât de mult. E vorba doar de două continente, de două tabere misterioase și, pe deasupra, mai există și prea respectabila persoană a amicului nostru Scott Eccles, al cărui amestec e o dovadă că răposatul Garcia se pricepea bine la intrigi și avea un puternic instinct de conservare. Merită în special faptul că în tot labirintul acesta de posibilități, am

Izbutit împreună cu remarcabilul nostru coliborator, inspectorul, să nu scăpăm din vedere lucrurile esențiale și să ne descurcăm pe ci dea aceea întortocheată pe care am apucat-o. Mai e ceva neclar?

— De ce s-a întors mulatrul?

— Cred că explicația ne-o poate da vietatea aceea ciudată din bucătărie. Omul e un sălbatic Primitiv din pădurile San Pedro-ului și acesta îl era fetișul. Când a fugit, împreună cu tovarășii lui, să se ascundă în locul dinainte Klabilit – unde se afla, cu siguranță, un alt camarad de-al lor— celălalt l-a convins să nu la cu el un obiect atât de compromițător. Dar Inima nu-i da pace mulatrului și a doua zi s-a întors. Când s-a uitat pe geam, l-a

văzut în Ntăpînirea lui Walters. A așteptat trei zile, după care, pios sau mânat de superstiții, s-a dus să mai încerce o dată. Inspectorul Baynes,

Care, șiret, cum îl știm, în fața mea s-a făcut

Vii nu dă importanță faptului, în fond a înțeles

Cc însemnătate are și a întins d cursă în care

Omul s-a lăsat prins. Altceva, Watson?

— Pasărea sfâșiată, ligheanul cu sânge, onsele carbonizate și tot misterul din bucătăria aceea ciudată?

Holmes zâmbi și răsfoi carnețelul până ce dădu de o însemnare.

— Am stat o dimineață întreagă la British Museum, documentându-mă asupra acestei probleme, cât și în alte privințe. Uite. Aici un citat din lucrarea lui Eckermann, „Vaduismul și religiile negroide”: „Adevăratul adorator al vaci ulsmului. Nu încearcă nimic de seamă fără anumite sacrificii menite să-i atragă bunăvoința zeilor lui necurați. În cazuri extreme, ritualurile acestea iau forma unor sacrificii omenești, urmate de canibailism. De obicei,

Victimele sunt cocoșii albi, sfârtecați de vii î:

Bucăți, sau capre negre, căroră li se taie gâtul, iar trupul li se arde”.

— Prin urmare, amicul nostru sălbatic și-a respectat cum nu se poate mai precis ritualul., E grotesc, Watson – adăugă Holmes, pe când își închidea alene carnețelul – dar cum ți-am mai spus, de la grotesc până la îngrozitor nu-i decât un singur pas.

DETECTIVUL MURIBUND

Doamna Hudson, proprietăreasa lui Sherlock Holmes, era o femeie foarte răbdătoare. Zi și noapte, ciorchini-ciorchini de indivizi ciudați pe care de cele mai multe ori ai fi preferat HA nu-i fi văzut niciodată, se îmbulzeau la ușa apartamentului ei de la primul etaj. Și pe dt-asupra, neobișnuitul ei chiriaș mai ducea și o viață atât de năstrușnică și de dezordonată, Încât greu trebuie să-i mai fi pus răbdarea la Încercare. Neglijența lui de necrezut, patima pentru muzică la ore nepotrivite, exercițiile de tir cu revolverul, pe care le făcea din când în etnd în casă, bizarele-i experiențe științifice, care adesea umpleau casa de o duhoare puturoasă și atmosfera aceea de violență și primejdie ce plutea în jurul lui îl făceau cel mai neplăcut chiriaș din toată

Londra. Pe de altă parte însă, avea mâna largă și sunt sigur că chiria, pe care a plătit-o cât timp am stat cu el, ar fi fost de ajuns să cumpere toată casa.

Proprietăreasa îl știa de frică, nu glumă, 'l nu cuteza niciodată să i se amestece în treburile, oricât de rău ar fi supărat-o. De altfel, îl era drag Holmes, pentru că se purta nespuse de frumos și era tare curtenitor cu femeile. Do plăcut, nu-i plăceau și nici n-avea încredere în ele, dar se arăta totdeauna cavalier.

Și fiindcă știam cât de sinceră era cu el, am ascultat-o cu băgare de seamă în ziua în care – era în al doilea an al căsniciei mele – «venit la mine să-mi spună în ce hal ajunsese prietenul meu.

— E pe moarte, doctore Watson – zise el* De trei zile slăbește întruna și nu cred să nu ajungă până seara. Nici nu m-a lăsat să cheam un doctor. Azi dimineață, când am văzut cur îmi ies pomeții din piele și cum se uită la mine cu ochii lui mari și strălucitori, n-am mai putut răbda.

— Ou sau fără voia dvs., domnule Holmes am să mă duc chiar acum să chem un doctor – i-am spus eu.

— Atunci, măcar să fie Watson, mi-a răspuns el.

Dacă nu veniți îndată, nu-l mai găsiți *ți* viață.

Eram îngrozit, pentru că nu avusesem habar de boala lui. Bineînțeles că m-am repezit imediat să-mi iau pardesiul și pălăria. Pe drum i-am cerut amănunte.

— Nu prea știu ce să vă spun, domnule doctor. A avut un caz pe la Rothehithe, pe alee de prin apropierea Tamisei, și de acolo a adus boala. Miercuri, după masă, s-a pus îmi pat și nici nu s-a mai sculat de atunci. De trei zile, n-a luat nimic în gură, nici mâncare, nici băutură.

— Sfinte Dumnezeule! De ce n-ai chemat un medic?

— Nici n-a vrut să audă. Știți doar că nu-i place să i se iasă din vorbă. N-am vrut să-i calc cuvântul. Ai să vezi cu ochii dumitale căj mult n-o mai duce.

Într-o vreme, era într-o stare jalnică. În lăuna mea obosită a zilei cețoase de noiembrie, camera bolnavului se pierdea în penumbră. Chipul acela supt, sleit, care mă privea țintă din pat, îmi îngheța inima în piept. Ochii-i

străluceau ca în friguri, obraji îi erau încinși și cojițe negre îi atârnav pe buze; mâinile lui subțiri se frământau neconținut, și când vorbea, părea că orăcăie, cuprins de spasme. Când am intrat zăcea cu mințile aiurea, dar la vederea mea am citit în ochii lui că mă recunoștea.

— Așa, Watson, pare-se că mi-a fost dat *n* (Itrec prin clipe grele – spuse el cu un glas Hlirșit, în care se simțea totuși o umbră din nepăsarea lui de odinioară.

— Dragul meu prieten! Am exclamat eu, apropiindu-mă.

— Dă-te înapoi! Imediat înapoi mi-a stricai, el cu glasul acela poruncitor, pe care-l cunoșteam doar din clipele de cumpănă. Dacă le apropii de mine, Watson, am să te dau afară.

— Dar de ce?

— Pentru că așa vreau. N-ajunge?

Da. Doamna Hudson avusese dreptate. Era inul tiran ca niciodată. Dar îți venea să-i plângi de milă când îl vedeai cât era de sfârșit.

— N-am vrut decât să te ajut, i-am explicat eu.

— Foarte bine! Mai mult ai să mă ajuți dacă ai să faci cum îți spun.

— Sigur că da, Holmes. Acum se arăta mai puțin aspru.

— Nu te-ai supărat? Întrebă el, gâfâind. Bietul om! Cum să mă fi supărat pe el,

Etnd îl vedeam chinându-se în așa hal?

— E spre binele tău, Watson, cirii el.

— Spre binele meu?

— Știu ce am. E o boală a culilor din Suinatra. Olandezii o cunosc mai bine decât noi, deși nici ei n-au aflat prea multe despre ea ptnA acum. Un singur lucru-i sigur: că e totdeauna mortală și se ia foarte ușor.

Vorbea ca în friguri. Mâinile lui se chirceau șt *ne* frământau, pe când îmi făcea semn să mă dau înapoi.

— Se ia ușor prin atingere, Watson, auzi,

F>rln atingere. Stai mai încolo și nu o să se nUmple nimic.

— Dar pentru Dumnezeu, Holmes! Cum îți închipui că aş putea ține seama de așa W» Va V Nu mi-ar păsa nici dacă ar fi vorba de Un Htrăin! Asta

nu-i un motiv să nu-mi fac datoria față de un prieten așa de vechi.

M-am apropiat din nou, dar el m-a respin cu o privire mânioasă de priviri.

— Dacă rămâi acolo, stăm de vorbă, dac nu – pleci.

Respectul meu pentru însușirile deosebit ale lui Holmes era atât de mare, încât întotdeauna m-am supus părerilor lui chiar dac nu le pricepeam. De data aceasta însă, se tre zise medicul din mine. În altă parte, n-ave decât să-și impună voința cât îi pofta inima dar aici, la căpătâiul unui bolnav, eu dictam

— Holmes— i-am spus eu – nu ești în toată firea. Bolnavul e ca un copil, și așa am de gând să te tratez și pe tine. Cu sau fără voia ta, tot am să mă uit ce ai și am să te caut.

. Îmi aruncă o pri Tire plină de venin.

— Dacă tot sunt silit să chem un doctor dă-mi voie, cel puțin, să chem unul în care am încredere, spuse el.

— Păi, în mine-n-ai?

— În prietenia ta, sigur că da. Dar faptele sunt fapte, Watson, și la urma urmei, tu nu practici decât medicină generală. Experiența ta e foarte redusă și nici aptitudini nu prea ai. E dureros că trebuie să-ți spun asemenea lucruri dar tu m-ai silit.

Mă rănise cumplit.

— Asemenea cuvinte nu sunt demne de tine, Holmes. Văd însă bine în ce-hal de nervi ești. Dacă n-ai încredere în mine, n-am să mă vâr cu sila. Am să-l chem pe sir Jasper Meek, pe Penrose Fisher, sau oricare altă somitate din Londra. Oricum, cineva tot trebuie să vină. Dacă îți închipui că am să stau aici să mă uit la tine cum te sfârșești cu zile, fără să-ți dau o mina de ajutor, sau să aduc pe altcineva, nu ți-ai găsit omul.

— Intențiile tale sunt bune, Watson – mi-a răspuns bolnavul, scoțând un sunet – ceva între un suspin și un geamăt. Ții cu orice preț că habar n-ai despre ce e vorba? Ia spune-mi, le rog, ce știi despre frigurile tapanuli sau despre molima neagră din Formosa?

— N-am auzit de niciuna.

— Orientul prezintă numeroase probleme și aspecte patologice ciudate. După fiecare propoziție, Holmes se oprea și aduna puterile.

— Am învățat foarte mult în cursul unei cercetări recente în domeniul medicinei criminologice. Cu această ocazie, m-am și îmbolnăvit. Nu mai e nimic de făcut.

— S-ar putea. Totuși, am. Aflat din întâmplare că doctorul Ainstree, cea mai mare autoritate în materie de boli tropicale din zilele noastre, se află la Londra. E inutil să protestezi, Holmes, Chiar în clipa asta mă duc să-l aduc.

M-am întors hotărât spre ușă.

Nu țin minte să mai fi fost vreodată zguduit ca atunci; cât ai bate din palme, muribundul făcu o săritură de tigru și mi-o luă înainte. Am auzit zgomotul sec al cheii care ' «c răsucea în broască și în clipa următoare, Holmes se întorcea în pat, clătănându-se și ytfiind, sfârșit după risipa aceea cumplită de energie.

— N-ai să-mi iei tu cheia cu forța, Watson. Al meu ești, amice. Aici ai să stai cât îți spun eu. Cu toate astea, am să-ți fac pe plac.

Cuvintele acestea le rostea icnind și gâfâind din greu.

— Numai la binele meu ți-e gândul, o știu prea bine. Fie cum vrei tu, dar lasă-mă mai înSi să-mi vină puterile la loc. Nu acum, Watson, nu acum. E patru. La șase poți să le duci.

— Dar e o nebunie, Holmes.

— Doar două ceasuri, Watson. Mulțumesc. Tini potrivesc și singur așternutul. Stai, te rog, mai departe. Și acum am să-ți pun o condiție. N al să te duci la doctorul Ainstree, ci după omul pe care ți-l voi spune eu.

Cum vrei tu.

— În sfârșit, trei vorbe cu scaun la cap* Watson. Ai niște cărți acolo. Sunt cam sfârșit Mă întreb cum s-o fi simțind o pilă galvanică după ce-și revarsă electricitatea într-un corp rău conducător. La șase, Watson, luăm toată conversația noastră de la capăt.

Dar scris ne-a fost să o începem din no mult mai înainte de ora fixată și în împrejurări care nu m-au zguduit mai puțin decât saltul lui Holmes la ușă.

M-am uitat câteva minute la omul acela tăcut, care zăcea în pat. Fața i

se pierdea în așternut și părea că adormise. Cum nu m" simțeam în stare să citesc, m-am apucat sdau* ocol camerei, agale, cercetând fotografiile; marilor criminali, care împodobeau pereții. În cele din urmă, rătăcind așa prin încăpere, fără nici o țintă, am ajuns lângă policioara căminului. O mulțime de pipe, pungă de tutun, seringi, bricege, cartușe de revolver și alte mărunțișuri erau împrăștiate pe ea. În mijloc - o cutiuț" de fildeș alb cu negru, cu un capac care luneca. Era un obiect drăguț, așa că am întins mâna să-l cercetez mai de aproape, când...

Holmes scoase un strigăt înspăimântător. Un urlet care s-ar fi putut auzi până în stradă. Răcnetul acesta îngrozitor făcu să-mi înghețe sângele în vine și mi se ridică părul măciucă; M-am întors și am văzut un chip strâmbat cu priviri ca de nebun. Am rămas încremenit ținând cutiuța aceea în mina.

— Pune-o jos imediat, Watson - ime diat jos!

Capul i se lăsă înapoi pe pernă și în clipa în care am pus cutia la loc pe policioară, scoase un oftat adânc de ușurare.

— Nu-mi place să mi se umble printre lucruri, Watson. Știi bine că nu-mi place. Mă. Faci să mă agit prea tare. Tocmai, tu, doctor și să scoți un om din răbdări! Șezi o dată și lasă-mă să mă odihnesc.

Întâmplarea aceasta mi-â lăsat un gust amar. Se vedea bine, după. Tulburarea lui nespusă și atât de inexplicabilă, după asprimea cu care mi-a vorbit apoi, și care nu prea semăna cu blândețea lui obișnuită, în ce hal de nervi trebuie să fi fost. Nimic nu e mai jalnic la vedere, decât o minte plină de strălucire, care se destramă.

Am așteptat, mâhnit, în tăcere, să se scurgă timpul pe care îl fixase. Părea că și Holmes pândise ceasul, pentru că abia se făcu șase, că a și început să-mi vorbească la fel de aprins ca înainte:

— Ei, Watson - spuse el. Ai schimbat în buzunare.

— Da.

— Argint?¹

— Cât vrei?

— Câte jumătăți de coroană?

— Cinci.

— Ah, prea puțin! Prea puțin! Ce nenorocire, Watson! Oricum, pune-le în buzunarul de la ceas. Restul mărunțișului – în buzunarul stâng al pantalonului. Mulțumesc. Așa ai să-ți ții mai bine echilibrul.

Asta era nebunie curată. Îl scutură un fior și scoase iar un sunet – ceva între tuse și suspin.

— Aprinde, te rog, lampa, Watson, dar vezi să nu ridici fitilul mai mult de jumătate. Te implor, fii atent, Watson 1 Mulțumesc, perfect. Nu, nu trebuie să tragi storul. Acum, fii bun, te rog, și pune câteva scrisori și ziare pe măsuta asta, să le am la îndemână. Mulțumesc. Și câteva din lucrurile acelea de pe policioară. Perfect, Watson! Vezi că e un clește de zahăr acolo. Fii bun și apucă cu el cutia de fildeș. Pune-o aici, între hârtii. Bine! Acum poți să te duci să-l aduci pe domnul Cuiverton Smith, din Lower Burke street 13.

Ca să fiu sincer, nu prea mai aveam chef au aduc un medio; era atât de limpede ea

Holmes și-a pierdut mințile, încât mi se părea primejdios să-l las singur. El însă ținea acum tot atât de mult să-l consulte omul acela, pe cât se încăpățănase înainte să refuze.

— Numele acesta îl aud pentru prima oară, i-am răspuns eu.

— Tot ce se poate, dragă Watson. S-ar putea să te mire, dar omul care se pricepe cel mai bine la această boală, nu e medic, ci plantator. Domnul Culverton Smith e una din notabilitățile Sumatrei și se află în trecere prin Londra. O epidemie care a izbucnit pe plantația lui, situată departe de orice dispensar, l-a silit să studieze singur boala. Rezultatele au fost destul de bune. E un om foarte tipicar și n-aș fi vrut să pleci înainte de șase, altfel sunt sigur că nu l-ai fi putut găsi în camera lui de lucru. Dacă ai fi în stare să-l convingi să vină aici și să ne împărtășească din experiența lui fără pereche în acest domeniu – care-l pasionează ca nimic altceva – cu siguranță că mi-ar ajuta.

Cuvintele lui Holmes le-am scris aici cu șir, și nu voi încerca să arăt cum se întrerupea din vorbă, gâfâind și strângând pumnii de durere. Trecuseră câteva ceasuri de când venisem și arăta din ce în ce mai rău.

Petele acelea de pe obraz păreau și mai aprinse, ochii îi sticleau mai tare în orbitele-i întunecoase și o sudoare rece îi lucea pe frunte. Și totuși, în glasul lui se simțea acea plăcută amabilitate pe care i-o cunoșteam. Până la ultima suflare, tot el avea să se țină mai tare.

— Să-i spui exact în ce stare m-ai lăsat, făcu el. Să-i descrii cu precizie impresia pe care ți-am făcut-o - că sunt pe moarte și aiurez. Zău, așa, nu pricep cum se face că albia oceanului nu e o masă solidă de stridii, atât de puioase sunt vietățile astea! Ah, am luat-o razna! Ciudat cum se mai controlează creierul singur! Ce spuneam, Watson?

— Îmi dădeai instrucțiuni pentru domnul Culverton Smith.

— A, da, îmi aduc aminte. Viața mea atârnă de ele. Insistă, te rog, Watson. Nu prea ne avem bine. Nepotul lui, Watson... aveam bănuieli că a apucat-o pe o cale greșită și i-am dat-o să înțeleagă. Băiatul a murit de o moarte îngrozitoare. Acum are un dinte împotriva mea. Ai să-l înmoi tu, Watson. Roagă-l, imploră-l, adu-l aici cu orice preț! El mă poate salva - numai el!

— Îl sui într-o trăsură chiar dacă va trebui să-l car în brațe până la ea!

— Să nu faci una ca asta! Convinge-l. Pe urmă, ai grijă să vii aici, înaintea lui. Scuză-te cum vei ști, numai să nu veniți împreună. Nu uita, Watson. Să mă ascuți. Totdeauna m-ai ascultat. Sunt sigur că există dușmani firești care împiedică creșterea vietăților. Noi doi, Watson, ne-am făcut datoria. Cum? Să încapă lumea pe mâna stridiilor? Nu, nu; e îngrozitor! Să-i spui tot ce știi.

Am plecat, păstrând în mine chipul acestui tmi atât de inteligent, oare boscorodea acum ca un copil zănatic. Îmi dăduse cheia și am luat-o bucuros, la gândul că nu se va mai putea încuia singur. Doamna Hudson aștepta în gang, tremurând și vărsând șiroaie de lacrimi. Când am ieșit din apartamentul lui, am mai apucat să aud glasul puternic și ascuțit al lui Holmes, care cânta, aiurind. Jos, pe când fluieram o trăsură, un om se apropie de mine, în ceață.

— Cum se simte domnul Holmes? Întrebă omul.

Era o cunoștință vecfee, inspectorul Moreen de la Scotland Yard, în

civil.

— Foarte rău, i-am răspuns.

Mă privi cu o expresie ciudată. Am simțit cum îmi încolțește în minte un gând îngrozitor, pe care l-am alungat pe dată. Mi se păruse, în licărul felinarului de la intrare, că citesc o mare bucurie pe chipul lui.

— Așa zice lumea, spuse el. Trăsura o porni și l-am lăsat în urmă.. Un șir de clădiri frumoase, între Notting

Hill și Kensington, alcătuia Lower Burke street. Casa dinaintea căreia trase birjarul avea un aer respectabil, de eleganță sobră, pe care i-l dădeau zăbrelele de fier bătrânești, ușa masivă cu două canaturi și alăturile lucitoare. Toate] acestea se potriveau de minune cu valetul solemn, care se ivi în prag profilându-se în lumina trandafirie a unui bec electric colorat.

— Da, domnul Culverton Smith e acasă. Doctorul Watson! Prea bine, domnule. Am să-i duc cartea dvs. de vizită.

Modestul meu nume și titlul meu tot atât de modest nu l-au impresionat pesemne pe domnul Culverton Smith. Prin ușa întredeschisă, am auzit un glas ridicat, aprins, pătrunzător:

— Cine e omul acesta? Ce vrea? Doamne sfinte, Staples, de câte ori ți-am spus să nu fii tulburat în orele mele de lucru?

Li răspunse un glas blând, care îi explica ceva, încercând să-l potolească. Era valetul.

— Nu4 primesc, Staples. Nu pot îngădui să mi se întrerupă lucrul în felul acesta. Spune-i că nu sunt acasă. Dacă trebuie neapărat să mă vadă, să vină mâine dimineață. Din nou am auzit șoapta aceea blândă.

— Bine, bine, spune-i așa. Să vină mâine dimineață sau n-are decât să nu vină deloc. Să nu mă întrerupeți din lucru!

O clipă mi s-a părut că îl văd pe Holmes zvârcolindu-se în patul lui de suferință și urmărind poate clipele până îi voi aduce ajutor. Nu mai era vreme de formalități. Viața lui atârna de repeziciunea cu care aveam să acționez. Până să apuce valetul să transmită cuvintele stăpânului său și să se scuze, am trecut ca vântul pe lângă el și am pătruns în cameră.

Un strigăt ascuțit de mânie se auzi din balansoarul de lângă cămin. Am

văzut o față mare galbenă și unsuroasă, o față cu trăsături grosolane, cu o bărbie dublă, ce atârna greu, și o pereche de ochi cenușii, întunecați, amenințători, oare mă priveau ținută pe sub sprâncenele roșcovane și stufoase. Pe curba trandafirie a capului mare și chel, omul purta o scufie mică de pluș, lăsată cochet pe o parte. Avea un craniu cât toate zilele, și totuși, când; im coborât privirile, nu mică mi-a fost mirarea să descopăr un trup puțintel și slăbuț, cu umerii și spatele aduși, de parcă ar fi suferit de rahitism în copilărie.

— Ce-i asta? Strigă el cu glas ascutit. Cum vă îngăduiți să intrați aici? Nu v-am trimis vorbă -că vă primesc mâine dimineață?

— Îmi pare rău. - I-am răspuns - dar nu mai puteam aștepta. Domnul Sherlock I Holmes...

Numele prietenului meu avu un efect neașteptat asupra omulețului. Ca prin minune, ni lnia i se șterse de pe față. Trăsăturile lui încordate exprimau acum nerăbdarea.

— V-a trimis Holmes? Întrebă el.

— Chiar acum vin de la el.

— Ce-i cu Holmes? Cum se simte?

— E grav bolnav. De aceea am venit.

Îmi arată un scaun, apoi se așeză la loc. în clipi aceea, i-am zărit fața în oglinda de peste policioară. Aș fi putut jura că pe chipul lui mc întipărise un zâmbet răutăcios, dezgustător. Dar cum o clipă mai târziu, când s-a întors spre ini ne, i-am citit îngrijorarea sinceră pe față, mi-am spus totuși că trebuie să fi fost vreun spasm nervos.

— Îmi pare rău, spuse el. Nu-l cunosc pe domnul Holmes decât dintr-o împrejurare anumită, în care ani avut de-a face cu el, dar îl prețuiesc foarte mult pentru talentele și caracterul său. El e un pasionat al crimelor - eu al bolilor. El cu tâlharii lui, eu cu microbii mei. Aslea-s temnițele mele - urmă el, arătându-mi un șir de sticlute și borcane, așezate pe o masă la perete. Printre culturile acestea în gelatină își fac veacul și unii dintre <jei mai pm^; fc&0\$t dușmani ai omului.

— Holmes ținea să vă vadă tocmai pentru cunoștințele dvs. speciale.

Are o părere foarte bună despre dvs. și e convins că sunteți singurul om din Londra care-l poate ajuta.

Omulețul tresări și scufița lui ușoară lunecă jos.

— De ce? Întrebă el. De ce își închipuie domnul Holmes că l-aș putea ajuta?

— S-a gândit la cunoștințele dvs. în domeniul bolilor orientale.

— Dar ce-l face să creadă că e vorba de o boală orientală?

— A avut trealbă, în cursul unor anchete, printre marinarii chinezi din doouri.

— Domnul Culverton Smith zâmbi binevoitor și își ridică scufia.

— Aha, așa, așa? Făcu el. Cu siguranță că lucrurile nu sunt chiar atât de grave cât vi se pare dvs. De când e bolnav?

— De trei zile.

— Aiurează?

— Din oînd în când.

— Tt-tt! Asta-i mai grav. N-aș avea inimă dacă nu m-aș duce. Nu-mi place deloc să-mi întrerup lucrul, doctore Watson, dar fără îndoială că aici e vorba de un caz excepțional. Vin îndată cu dvs.

În clipa aceea, mi-am amintit de instrucțiunile pe care mi le dăduse Holmes. – Mai am o întâlnire, i-am spus eu.

— Foarte bine. Mă duc și singur. Am un bilet cu adresa domnului Holmes. Voi fi acolo în cel mult o jumătate de ceas.

Când am intrat în dormitorul lui Holmes, parcă aveam o piatră pe inimă. Așa cum îl lăsasem, cine știe ce i se mai întâmplase în lipsa mea! Dar spre marea mea ușurare, era mai bine. Arăta tot atâta de tras la față, dar nu mai aiura de fel și acum vorbea – e drept, ru glasul stins – dar mai vioi și cu mintea mai limpede.

— Ei, l-ai văzut, Watson?

— Da, vine.

— Minunat, Watscxn! Minunat! Nici nu puteam găsi un om mai potrivit să facă drumul acesta pentru mine.

— Voia să venim împreună.

— Nici vorbă nu putea fi, Watson! Nici vorbă! Te-a întrebat ce boală am?

— I-am pomenii de chinezii din East End.

— Bine I Ai făcut tot ce i se putea cere unui prieten bun, Watson. Acum poți să dispari din scenă.

— Trebuie să-l aștept, să văd ce părere are, I Holmes.

— În nici un caz. Am motive să cred că va vorbi mult mai deschis și mai cu folos dacă l'hl va închipui că suntem singuri. Tocmai bine încapi în spatele patului, la căpătâi!

— Ei, asta-i, Holmes!

— Mi-e teamă că n-ai încotro, Watson. În camera asta n-ai unde să te ascunzi și e foarte bine, pentru că nu dă de bănuir. Acolo, însă, cred că e -loc.

Deodată, se ridică în capul oaselor. Fața-i l'AvAșită încremenise în așteptare...

— Auzi trăsura, Watson? Repede, omule, dnefl ții la mine. Și să nu faci o mișcare – orice s-ar întâmpla – auzi, orice s-ar întâmpla. NA nu scoți o vorbă! Să nu te clintești! Atâta doar, «să nu-ți scape nimic.

Apoi pe neașteptate, forțele ce îi reveniseră fi clipă îl părăsiseră din nou. Vorbă lui poruncii oare și limpede se topi într-un murmur slab, nedeslușit, ca al unuia care începe să aiureze.

Din ascunzătoarea în care am fost înghesuit așa, pe nepusă masă, am auzit pași pe «tenra, apoi ușa dormitorului care se deschidea ►>! Ho închidea la loc. Spre surprinderea mea HP l'Asa o tăcere fără sfârșit, pe care nu o tulbura decât răsuflarea grea și gâfâiala bolnavului. Mi-am spus că oaspetele nostru stă lâng pat și se uită la bolnav. Într-un târziu, tăcere aceasta ciudată fu ruiptă.

— Holmes! Strigă el. Holmes! Stăruia, d parcă ar fi încercat să-l trezească din som N-auzi, Holmes?

Am* auzit un foșnet, de parcă l-ar fi sc turat cu brutalitate de umeri.

— Dumneata ești, domnule Smith? Mur mură Holmes. Nu credeam că ai să vii.

Celălalt râse.

— Nici eu, spuse Smith. Și totuși, dup cum vezi, aici sunt. Îți plătesc răul cu bin Holmes – răul cu bine!

— Foarte frumos din partea dumitale. Cât noblețe sufletească! Sunt un admirator al științei dumitale.

Oaspetele nostru răsse pe înfundate.

— Ai și de ce. Din fericire, ești singurul om din Londra, care e în situația să o fac Ai idee ce s-a întâmplat cu dumneata?

— Aceeași boală, spuse Holmes.

— Ah, recunoști simptomele?

— Ba bine că nu!

— Ei, n-ar fi de mirare, Holmes. N-ar fi de mirare să fie tot asta. Ai nimerit-o prosti Bietul Victor a murit în a patra zi – ce mă flacău! Tânăr, puternic, zdravăn. Cum ai șput și dumneata, mare minune că s-a molipsit de o boală asiatică atât de rară, chiar în inind Londrei. Mai ales, o boală de care m-am acu-g pat eu, în mod deosebit. Ciudată coincidență Holmes! Trebuie să fii tare isteț ca s-o fi re marcat; dar să știi că a fost o lipsă de inimă din partea dumitale să faci o legătură între cercetările mele și boala lui.

— Eram sigur că dumneata erai de vină.!

— Da? Zău? Ei, oricum, n-aveai dovezi. Dar ce-ți închipui – mă vorbești de rău pe toate drumurile și pe urmă, când te simți la ananghie, vii să mi te târăști la picioare. Ia zi, ce joc mai e și ăsta?

Am auzit răsuflarea grea și aspră a bolnavului.

— Apă! Gâfâi el.

— Nu mai ai mult și ai să-ți -dai duhul, amice, dar n-aș vrea să te las să pleci înainte să am o vorbă cu dumneata. De-aia am să-ți dau apă. Ține, vezi să n-o verși! Așa! Auzi ru-ți spun?

Holmes gemu.

— Fă tot ce poți pentru mine. Nu mai dezgropa morții. Am să uit tot, îți jur că am să uit! Scapă-mă și am să uit!

— Ce să uiți?

— Ei, moartea lui Victor Savage. Doar ai recunoscut singur că l-ai ucis. Am să uit tot.

— N-ai decât să ții minte, sau să uiți, totuna e. Pe banca martorilor, nu prea am să te mai văd eu. Mai degrabă pe catafalc, dragul meu Holmes, ascultă-mă pe mine. Totuna mi-e dacă știi cum a murit nepotul meu sau nu. Nu du-ți era vorba acum, ci de dumneata.

— Da, da.

— Omul ăla, care a venit după mine - nu mai țin minte cum îl chema - mi-a spus că te-al molipsit jos, în East End, printre marinați.

— Altă explicație nu văd.

— Tare deștepți mai suntem, nu-i așa, Holmes? Te crezi șiret, nu? Ei, de data asta MI nimerit peste unul mai șiret ca dumneata, ty! acum, ia gândește-te bine, Holmes. Altfel nu te al fi putut îmbolnăvi?

— Nu-mi dau seama. Nu mai pot să gîntleae, Pentru Dumnezeu, ajută-mă!

— Da, am să te ajut! Am să te ajut să înțelegi în ce stare ești și cum ai ajuns aici. Văd s-o afli până nu mori.

Dă-mi ceva să-mi ușurez chinul. Chinui, zici? Da, e drept. Cui urlau de obicei, când li se apropia sfârșitul. Te ia cu lirele, așa mi se pare.

— Du, da - cârcei.

— Ei, dar de auzit tot mai auzi. Ascul aici. Îți amintești de vreo întâmplare, care-spetrecut tot pe atunci când au început și simp tomele?

— Nu, nu; nimic!

— Ia gândește-te!

— Mi-e prea rău ca să mă gândesc.

— Bine. Am să te ajut eu. Ai primit ceva prin poștă?

— Prin poștă?

— O cutie, să zicem.

— Mi-e rău - mă duc!

— Ascultă, Holmes!

Am auzit un foșnet de parcă l-ar fi scutit rat pe muribund. Și eu care eram silit să sta liniștit în ascunzătoarea mea!

— Trebuie să mă ascuți! Trebuie! / {aduci aminte de o cutie - o cutie de fildeș 1 Ai primit-o miercuri. Ai deschis-o. Îți amân!

Testi? I

— Da, da, am deschis-o. Avea un arc tare înăuntru. Vreo glumă.

— N-a fost nici o glumă, după cum ai con-J statat pe pielea dumitale. Smintitule! Ce-aa căutat, ai găsit. Cine te-a pus să-mi ieși îRT cale?! Dacă mă lăsaî în pace, nu-ți făceam nimic.

— Mi-aduc aminte – gâfâi Holmes. Arcul!

Mi-a curs sânge! Cutia aia... aia de pe masă!

— Sfinte Sisoe, chiar asta e! Am s-o bag în buzunar, s-o iau cu mine. Așa va dispăre¹ și ultima dovadă. Acum cunoști adevărul, Holmes. De vreme ce tot știi că eu ți-am pricinuit moartea, poți să mori. Prea ai aflat multe despre moartea lui Victor Savage! De aceea te trimit după el. Nu mai ai mult, Holmes. Am să stau aici și am să mă uit cum te. Stângi.

Glasul lui Holmes se topise într-o șoaptă aproape cu neputință de deslușit.

— Ce-ai zis? Întrebă Smith. Să fac lumina mai mare? A început să se întunece? Da, am să ridic fitilul ca să te văd mai bine.

Străbătu camera și apoi, deodată, lumineă străluci mai tare.

— Mai pot să-ți fiu de vreun folos, amice?

— Un chibrit și o țigaretă.

De fericit și mirat ce eram, ort pe ce să scot un strigăt și mai multe nu. Vorbea cu glasul lni firesc. Poate ceva mai slab, dar era glasul pe care i-l cunoșteam.

Se lăsă o tăcere nesfârșită. Mi-am dat seama că Smith amuțise, privindu-l țință pe omul din fața lui.

— Ce-i asta? L-am auzit spunând într-un lrrziu, cu un glas sec, răgușit.

— Cel mai bun mijloc de a juca un rol cu succes este să-l trăiești. Îți dau cuvântul că de trei zile n-am pus în gura mea*nici mâncare, nici băutura, până în clipa în care ai fost atât de drăguț să-mi dai paharul ăsta cu apă. Dar mal mult decât orice, mi-a lipsit tutunul. Ah, ui tu acolo niște țigări.

L-am auzit frecând un chibrit.

— Așa mai zic și eu. Ei! Ei! O fi vreun prieten?

De afară se auziră pași, ușa fu dată de perete și inspectorul Morton se

ivi în prag.

— Totul e în ordine. Uite-ți omul, spuse l'ul mus:

Polițistul rosti formula de rigoare:

— Te arestez sub acuzația de crimă împotriva numitului Victor Savage.

— Și ai putea să adaugi de tentativă de asasinat împotriva numitului Sherlock Holmes

Adaugă prietenul meu chicotind. Domnul (Culverton Smith a fost atât de drăguț, încât să l' scutească pe un biet bolnav să mai dea el semnalul, ridicând singur fitilul. Apropo, arestai ul are o cutiuță în buzunarul drept al hainei, pe care ar fi foarte bine s-o luați. Mulțumesc. În locul dvs. aș umbla cu ea mai cu haure de seamă. Puneți-o aici. S-ar putea să aibă un rol în proces.

Am auzit deodată o învâlmășeală de voc/M ferări, după care a urmat un clinchet metal» și o exclamație de durere. 1

— Îți faci singur rău – spuse inspectorul!

Stai ca lumea! l

Se auzi declicul unor cătușe care se închid!

— Halal cursă! Mârâi glasul cel ascuțit. Ba dumneata o să te aducă în boxa acuzaților, nm pe mine. M-a chemat aici să-l vindec, mi s-J făcut milă de el și am venit. Cu siguranță cm va inventa ceva pe seama mea, ca să-și dove8 dească bănuielele lui smintite. Poți minți cîl vrei, Holmes. Tot atâta cuvânt, cât și dumneata; am și eu.

— Dumnezeule sfinte! Exclamă Holmes L-am uitat de' tot. Mii de scuze, dragă Watson Auzi, să-l uit acolo! Nu-i nevoie să te mă; prezint domnului Culverton Smith. Pare-se d v-ați mai întâlnit undeva în seara asta. Sînteț cu trăsura? Mă îmbrac și vin îndată. S-a:

Putea să aibă nevoie de mine la secție. Mi-ai junge. – N-am ce zice – făcu Holmes, prin zînd puteri cu un pahar de Bordeaux și oîțiv^ biscuiți, în timp ce se îmbrăca. Ei, dar cum ni duc eu o viață prea regulată – o știi și tu doar – isprava asta m-a costat mai puțin deci pe oricare altul. Era foarte important s-o făt pe doamna Hudson să creadă că starea în care mă aflu e reală, pentru ca la rândul ei să U convingă pe tine, iar tu pe el. Nu te superi; Watson? Tu care ai atâtea talente, știi că prefăcătorii: nu se numără printre

ele și că dacă mi-ai fi cunoscut secretul, n-ai fi izbutit nicij odată să-l convingi pe Smith cât de necesară și urgentă era prezența lui. Și tocmai această eraj sâmburele întregului plan. Cum îl știam răzbu-J nător, eram sigur că va veni să-și vadă operaj

— Dar înfățișarea ta. - Holmes, fața ta pa-< lidă ca moartea? «

— Trei zile de post complet, nu te fac prea' arătos, Watson. Cât despre celelalte, ajunge uri burete. Vaseline pe frunte, beladonă în ochii]

Ruj pe obraji, o pojghiță de ceară de a^int pe buze, e de ajuns. Simularea a un subiect despre care m-am gândit la un moment dat să scriu o monografie. Câte un cuvânt aruncat la întâmplare despre jumătăți de coroană, stridii sau orice altceva, în afara subiectului, și lumea o. convinsă că aiurezi.

— Dar de ce nu m-ai lăsat să mă aproprii, de vreme ce nu exista nici o primejdie să mă molipsesc?

— Ce întrebare! Crezi într-adevăr că n-am

M

Nici o încredere în talentele tale de medic?

Cum era să-mi închipui că i-ar putea scăpa minții tale atât de agere faptul că un om, chiar în halul ăsta de slab, dar cu pulsul și temperatura normale, nu poate fi pe moarte? De la patru metri te mai puteam înșela. Dacă dădeam greș, cine mai l-ar fi adus pe Smith în gheare?

Watson, nu pune mâna pe cutie. Dacă o privești dintr-o parte, ai să vezi arcul acela puternic, care sare ca un colț de viperă în clipa în care o deschizi. Cam tot așa cred că l-a ueis și pc bietul Savage, care-i stătea în calea unei moșteniri. După cum știi, poșta pe care o primesc este destul de felurită, așa că sunt și eu eu. Ochii în patru de câte ori îmi vine câte un pachet. Dacă i se părea că planul i-a izbutit, eram sigur că l-aș fi putut împunge Să se deslAlnuiască. Și tocmai impresia aceasta i*am creat-o cu o artă demnă de un artist. Mulțumesc, Watson. Dă-mi, te rog, haina. După ee terminam treaba la secție, cred că o îrabudălurfi la Simpson n-ar pica prea rău.

FURTUL PLANURILOR BRUCE - PARTINGTON

În cea de-a treia săptămână a lui noiembrie 1895, o ceață deasă și galbenă se lăsă deasupra Londrei, încât de luni până joi nu țin minte să fi putut desluși, de la ferestrele noastre din Bakerstreet, măcar conturul caselor de peste drum. În prima zi Holmes și-a omorât timpul verificându-și registrele lui uriașe. A doua zi și-a treia zi s-a lăsat furat de noua lui pasiune – muzica. Dar când ridicându-se de la micul dejun, am văzut pentru a patra oară viitoarea aceea cafenie, îmbâcsită, apăsătoare, zvâcnind pe dinainte-ne și topindu-se în picuri uleioși pe geamuri, prietenul meu cu firea lui neastâmpărată și activă, n-a mai putut îndura tot urâtul acesta. Măsura acum salonul, în lung și-n lat, ros de atâta energie înăbușită, mușcându-și unghiile, bătând cu palma în mobile și spumegând împotriva trândăviei.

— Ceva interesant în gazetă, Watson? Înlrobă el.

Știam că prin „ceva interesant” Holmes înțelegea „vreo crimă interesantă”. Erau știri despre o nouă evoluție, despre un eventual război, despre o iminentă schimbare de guvern, dar toate acestea nu intrau în preocupările prietenului meu. Ceva care să aducă a crimă și care să nu fie nici banal și nici neinteresant, n-am putut găsi. Holmes mormăi nu știu ce și se apucă din nou să colinde la nesfârșit prin cameră.

— Proști trebuie să mai fie criminalii ăștia din Londra, făcu el cu amărăciune în glas, ca vânătorul căruia i-a scăpat vânatul. Ia uită-te pe fereastră, Watson. Să vezi și tu cum abia se zăresc oamenii, ca prin sită, și cum se topesc pe urmă în negură. Într-o zi ca asta tâlharii ar putea umbla prin Londra ca tigrii în junglă, nevăzuți, până în clipa în care se năpustesc asupra prăzii, și atunci tot numai prada lor i-ar putea vedea.

— Au fost multe furturi, i-am răspuns eu. Holmes mormăi scârbit:

— Scena asta uriașă și mohorâtă merită mai mult. Ce noroc are omenirea că nu sunt criminal 1

— Da, da, mare noroc! I-am răspuns eu din toată inima.

— Să zicem că aş fi Brooks sau Woodhouse, sau oricare, din cei cincizeci de oameni care ar avea destule motive să mă expedieze de pe lumea stă. Cât crezi că aş mai supravieţui propriei mele urmăririi? O convocare, o întâlnire falsă şi totul ar fi gata. Ce noroc că n-au ceaţă în ţările latine, unde crimele sunt atât de frecvenţe! Pe legea mea! În "sfârşit, uite ceva care să ne mai scuture din plictiseală asta!

Era femeia de serviciu, cu o telegramă. Holmes o desfăcu şi izbucni în râs.

— Aşa, aşa! Şi mai ce? Făcu el. Fratele meu, Mycroft, are să treacă pe aici.

— De ce nu?

— De ce nu?! E ca şi când ai întâlni un tramvai pe o uliţă de ţară. Mycroft îşi are şi ruta lui şi nu iese din ea în ruptul capului. Locuinţa lui din Pali Mall – clubul Diogenes – White Hali – asta-i tot. O dată, o singură dată a fost pe aici. Ce poznă i s-o fi întâmplat, ca să-l facă să-şi sară de pe linie?

— Nu spune nimic în telegramă?

Holmes îmi întinse telegrama fratelui său.

„Trebuie să te văd în chestiunea Cadogan West. Vin imediat. MYCROFT.”

— Cadogan West? Am mai auzit numele

— Mie nu-mi spune nimic. Auzi! Să-l apuce pe Mycroft în felul ăsta!" Mai de grabă şi-ar ieşi o planetă din orbită. Apropo, ştii cu ce se ocupă Mycroft?

Îmi aminteam eu pe departe, că îmi pomenise ceva, când cu aventura tălmăciului grec.

— Mi-ai spus că are o slujbuliţă la stat. Holmes chicditi:

— Nu te cunoşteam prea bine pe atunci. Trebuie să ştim să ne ţinem gura, când e vorba de chestiuni importante de stat. Ai dreptate, o funcţionar de stat şi tot atâta dreptate ai avea dacă ai spune că uneori el e însuşi statul.

— Dragă Holmes!

— Ştiam eu că n-are să-ţi vină să crezi, Mycroft are un salariu de 451 lire pe an şi un post de subaltern, ambiţii n-are, onoruri şi titluri nu va primi

cât e lumea și totuși rămâne omul cel mai necesar din țară.

— Oum asta?

— Ei bine, situația lui n-are pereche. El i-l-a creat-o singur. Așa ceva n-a mai existat îți nici nu mai; va exista vreodată. Are cel mai ordonat, mai organizat creier din cât cunosc și o capacitate de a înmagazina ca nimeni altul. Aceleași însușiri deosebite pe care eu lo folosesc ca să descopăr crime, el le folosește în scopurile lui speciale. Ultimul cuvânt îl are, oricare ar fi departamentul. El e bursa, el e riwa de schimb, și tot el face bilanțul. Toți ceilalți sunt specialiști, specialitatea lui însă e știință tot. Să zicem că un ministru are nevoie de date cu privire la marină, la India, Canada «au slestemul bimetallic.¹ De obținut, le poate obține pe fiecare în parte de la departamentele respective, dar numai Mycroft poate să le centralizeze și să spună fără șovăială în ce țel» e influența reciproc.

I-a început, l-au folosit ca să-și ușureze lucrul și să rezolve problemele mai repede. Acum nu se mai pot lipsi de el. Creierul ăsta încăpător al lui Mycroft e un adevărat fișier, unde poți găsi totul într-o clipită. Nu o dată cuvântul lui a fost hotărâtor în politica țării. Trăiește în mijlocul lor și nu se mai gândește la altceva decât atunci când îl chem eu la telefon, să-mi dea un sfat într-una din micile mele probleme. Atunci doar se mai destinde și el. Însă tot ea un exercițiu intelectual.

Ei, acum s-a coborât Jupiter pe pământ. Ce s-o fi întâmplat? Cine-o mai fi Cadogan West?

Și ce legătură o fi având cu Mycroft?

— Stai că știu! Am exclamat și eu și m-am cufundat în teancul de gazete împrăștiate pe sofa. Da, da, ăsta e, sigur că da! Cadogan West e tânărul acela pe care l-am găsit mort în tunelul metroului marți dimineața.

Holmes tresări și rămase cu pipa în aer.

— Trebuie să fie ceva grav Watson. O moarte care să-i facă pe fratele meu să-și schimbe tabieturile nu-i ca oricare alta. Dar ce legătură o fi având cu ea? Cazul nu prea pare să merite atenție. Tânărul a căzut din tren și a murit. Jefuit n-a fost și nici n-a existat vreun indiciu care să dea de bănuț că ar fi fost asasinat, Așa-i?

— S-a făcut o anchetă - i-am răspuns eu - și cu ocazia asta s-au descoperit multe fapte noi. Dacă-l privești mai îndeaproape, zău că aș putea spune că e un caz ciudat.

— Judecând după efectul pe care l-a avut asupra fratelui meu, trebuie să fie cu totul ieșit din comun.

Holmes se ghemui în fotoliu.

— Și acum, Watson - continuă el - să auzim faptele.

— Numele omului e Artijur Gadogan West. Av. 37, 4, era șgeșpj£
£ifc \$ 'M. Arsenalul Woolwieh.

— Funcționar de stat! AM e lectura cu fratele Mycroft! \

— „Luni seara a pleeat pe neașteptate de la Woolwicb. Ultimul om aare l-a vâaut a fost logodnica lui, domnișoara Violet Westbury, pe care a părăsit-o brusc, în plină ceață, pe la 19, 30. Nu s-au certat și prin urmare nu știe cum să-i explice purtarea. Nu s-a mai auait nimic de el, până când un linior, numit Masen, l-a descoperit cadavrul lingă gară 4e mețreu Aldgate."

— *Im ce eră?*

— „Trupul a ioet deoeptpit mar\$ dimintața la 6. 2£teea departe de șine, pe etnga, due& ții direcția eet, într-un punet foarte apioplat de stație, acolo unde liniile ies din tunel. Capul era sfărâmat. Bana poate să fi fost provocată în cădere. Astfel, nu avea cum să «lungă în sectorul liniilor. Dacă l-ar îi coborât cineva acolo, venind din străzile învecinate, mr fl trebuit să treacă barierele gării, unde se a Bl A în permanență un controler. Din acest punct de vedere, se pare eă nu există nici o îndoială.

— -'Foarte bine. Gazul e. destul de clar. Omul, mort sau viu, ori a căzut, ori a fost aruncat din tren. Până aiori, totul e. limpede pentru mine. Continuă!

— „Trenurile ce trec pe liniile în a Gärer apropiere a fost descoperit trupul, merg de la Vett la est. Unele țin doar ruta metroului, altei© vin dinspre Wiiiesden și de pe alte linii, lecundare însă. Se știe cu siguranță că atunci l'tnd «l-a găsit moartea, tânărul călătorea în direcția aceasta, la o oră târzie. În ce stație s-a Uri'wt, p cu neputință de spus."

— Se poate vedea după bilet.

— N-avea nici un bilet în buzunar, *mm* Nici un bilet? Ei, asta-i bună,

Watson\

Dar e într-adevăr foarte ciudat. După câte ști e imposibil să te urci pe platforma metroul fără să arăți biletul. Asta înseamnă că treb. Să fi avut unul. I l-ar fi luat, ca să nu se aL la ce stație s-a urmat. Posibil\Sau l-a scăpsj în vagon. Și asta se poate. Lucrul rămâne toȚ tuși interesant. După câte am înȚeles, nu sîej urme de jaf.

— Se pare că nu. Uite aici și o listă obiectelor găsite asupra celui mort. În portofel se aflau două lire și 15 șilingi. Mai avea un cec al sucursalei Woolwich, chiar pentrj seara aceea. De asemenea un pachet cu lucrăq| tehnice.

Holmes scoase o exclamație de mulțumire

— Ei, asta e, Watson! Funcționar de stat} Woolwich-Arsenal-lucrări tehnice-Mycroft, lanj ȣul e complet. Dar uite-l că vine, dacă nu mfînșel.

O clipă mai târziu, trupul înalt și greoi aj lui Mycroft Holmes pătrunse în cameră. Ași corpulent și masiv cum arăta, părea totuși moale și stângaci. Dar corpul acesta mătăhălos era dominat de un cap cu o frunte atât de în teresantă, cu o pereche de ochi cenușii ca oțelul, atât de isteți – așa vârați în fundul capulu cum erau – un cap cu buze voluntare și atât de expresiv, încât de la primă privire uitai d* trupu-i cât toate zilele și nu te mai gândeai dectî la spiritul lui superior.

În urma lui venea vechiul nostru amic] uscățivul și severul Lestrade de la Scotland Yard. Gravitatea care se citea pe fețele lor arăta că era vorba de ceva important. Detectivul ne strânse mâinile, fără vorbă. Mycroft își scoase pardesiul și se lăsă într-un fotoliu.

— Al dracului de plictisitoare afacere, Sherlock – spuse el. Nu-mi place deloc să-mi schimb obiceiurile, dar autoritățile în cauză n-ar accepta un refuz. În actuala situație a Siamului, e cât se poate de neplăcut că trebuie să lipsesc de la serviciu. E o adevărată criză.

Niciodată nu l-am văzut pe primul-ministru atât de tulburat. Oît despre Amiralitate, sfârâie toată de parcă ar fi dat în foc. Ai citit cazul?

— Da, tocmai am isprăzit. Despre ce (3ocumente tehnice este vorba?

— Ei, aici e aici! Din fericire, n-a transpirat nimic, altfel, presa ar turba

de mânie. Li'îrtille pe care tânărul acela netrebnic le avea în buzunar, erau planurile submarinului BrucePartington.

Mycroft Holmes vorbea cu o gravitate care arăta câtă importanță dădeau chestiunii. Fraclle lui și cu mine așteptam curioși.

— Cu siguranță că știi de existența lor. Îmi închipui. Că toată lumea a aflat.

— Da, din auzite.

— E greu să-ți explic câtă importanță au. Bra secretul cel mai bine păzit dintre toate «cretele de stat. Ascultă-mă pe mine - e cu neputință ca cineva să dea un atac pe mare în raza de acțiune a operației Bruce-Partington. Hînt doi ani de când o sumă foarte importantă *n* fost strecurată în planul financiar, pentru a fi plătit în schimbul monopolului acestei invenții. S-a făcut tot ce era omenește posibil c*țț Mă păstreze secretul. Planurile, care sunt extraordinar de complicate, cuprinzând vreo treizeci de patente diferite - fiecare din ele PUPltlnl pentru realizarea întregului - sunt păstrate într-o casă de bani specială, dintr-un birou «ccret al Arsenalului, prevăzut cu uși și fereatre bine apărate împotriva hoților. Nimeni nu avea voie să le scoată din biroul acesta. ÎMnft ml Inginerul șef al marinei, dacă voia să tf cerceteze, trebuia să se ducă la birourile din Woolwich. Și totuși, iată că le găsim în bUMUruwvlr unui funcționar inferior, în inima Londrei, Din punct de vedere oficial, e pur și Mltmplu Îngrozitor.

— Dar planurile le-ați găsit?

— Nu, Sherlock! Asta-i buba! Nu le-am llAntl, Zece liîrtii au fost luate de la Woolwich.

În buzunarele lui Cadogan West s~au găsit do^ șapte. Trei dintre ele - cele mai importante au fost furate, au dispărut. Trebuie să Îs baltă, Sherlock. Renunță acum la micile tal rebusuri polițienești. E vorba de o probi* vitală, cu caracter internațional, pe care trebi s-q rezolvi. De ce a sustras Cadogan W< hârtiile, unde sunt documentele lipsă, cum murit, în ce fel a ajuns trupul lui acolo un<; a fost găsit și cum poate fi îndreptat răul Găsește un răspuns la toate întrebările aceste și ai să fii de folos țării.

— De ce n-o rezolvi tu, Mycroft?. Ești dos tot atât de perspicace ca și

mine.

— Așa o fi, numai că trebuie să mai aflu și unele amănunte. Dă-mi mie amănuntele, și-ți dau răspunsul cu ochii închiși. Dar ca să ale de colo-colo, să confrunt paznici de cale ferat și să mă întind pe burtă, cu lupa la ochi – ast nu-i meseria mea. Nu, tu ești singurul om cad poate aduce lumină în afacerea asta. Dacă chef să-ți vezi numele trecut pe primul tabel de onoare.»..

Prietenul meu zâmbi și clătină din cap

— O fac doar din plăcerea jocului, spuse «1. Afacerea prezintă, desigur, câteva elemente interesante și voi fi foarte fericit să o analizez. Mai dă-mi ceva fapte, te rog.

(SUSPİNSE)

C U P R I N S

Vh creator de Qtn literar (Aurel Petrescu). V

L'Incl slmburl de portocală... 1

Omul ou buza răsucită... 24

Hnnda ptstrlțfl... 53

Dlnmtmtul... 83

L'li'lonil diavolului... 104

Awniurfl (le În Visteria Lodge... 136

Uvipciilvul muribund... 173

Hu l i l l piuiturilor Bruce-Partington (*suspense*) 193